ROZSUDOK SÚDU PRVÉHO STUPŇA (tretia komora)

z 8. júla 2008 *

Vo veci T-53/03,

BPB plc, so sídlom v Sloughu (Spojené kráľovstvo), v zastúpení: T. Sharpe, QC, a A. Nourry, solicitor,

žalobca,

proti

Komisii Európskych spoločenstiev, v zastúpení: F. Castillo de la Torre, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci J. Flynn, QC, a de C. Kilroy, barrister,

žalovanej,

ktorej predmetom je návrh na čiastočné zrušenie rozhodnutia Komisie 2005/471/ES z 27. novembra 2002 o konaní podľa článku 81 [ES] proti BPB plc, Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG, Société Lafarge SA a Gyproc Benelux NV (vec COMP/E-1/37.152 — Sadrokartónové dosky) (Ú. v. EÚ L 166, s. 8) alebo subsidiárne návrh na zrušenie alebo zníženie pokuty uloženej žalobcovi,

* Jazyk konania: angličtina.

SÚD PRVÉHO STUPŇA
EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV (tretia komora),

v zložení: predseda komory M. Jaeger, sudcovia V. Tiili a O. Czúcz,

tajomník: K. Pocheć, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 24. januára 2007,

vyhlásil tento

Rozsudok

Skutkové okolnosti

1 BPB plc vyrába a uvádza na trh konštrukčné materiály zo sadry.

2 Komisia na základe informácií, o ktorých sa dozvedela, začala 25. novembra 1998 neohlásené šetrenia v ôsmych podnikoch pôsobiacich v oblasti sadrokartónových

dosiek, medzi ktorými je aj žalobkyňa. Dňa 1. júla 1999 vykonala svoje šetrenia v dvoch zvyšných podnikoch.

3 Komisia následne zaslala žiadosti o informácie podľa článku 11 nariadenie Rady (EHS) č. 17 Prvé nariadenie implementujúce články [81 ES] a [82 ES] (Ú. v. ES 13, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3), rôznym dotknutým podnikom. Žalobcovi zaslala štyri takého žiadosti. BPB na ne odpovedal 17. marca 1999, 28. októbra 1999, 18. mája 2000 a 6. septembra 2002.

4 Dňa 18. apríla 2001 Komisia začala konanie v tejto veci a prijala oznámenie o výhradách proti žalobcovi a podnikom Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG (ďalej len „Knauf"), Société Lafarge SA (ďalej len „Lafarge"), Etex SA a Gyproc Benelux NV (ďalej len „Gyproc"). Dotknuté podniky predložili svoje pripomienky a bol im poskytnutý prístup k vyšetrovaciemu spisu Komisie vo forme jednej kópie CD-ROM, ktorá im bola zaslaná 17. mája 2001.

5 Žaloba odpovedal na oznámenie o výhradách 8. júla 2001.

6 Dňa 27. novembra 2002 Komisia prijala rozhodnutie 2005/471/ES o konaní podľa článku 81 [ES] proti BPB plc, Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG, Société Lafarge SA a Gyproc Benelux NV (vec COMP/E-1/37.152 — Sadrokartónové dosky) (Ú. v. EÚ L 166, s. 8, ďalej len „napadnuté rozhodnutie").

7 Výrok napadnutého rozhodnutia stanovuje:

„*Článok 1*

BPB…, [skupina] Knauf, … Lafarge … a Gyproc … porušili článok 81 ods. 1 [ES] tým, že sa zúčastnili dohôd a zosúladených postupov v sektore sadrokartónových dosiek.

Porušovanie malo nasledujúce trvanie:

a) BPB…: najneskôr od 31. marca 1992 do 25. novembra 1998;

b) [skupina] Knauf: najneskôr od 31. marca 1992 do 25. novembra 1998;

c) … Lafarge…: najneskôr od 31. augusta 1992 do 25. novembra 1998;

d) Gyproc…: najneskôr od 6. júna 1996 do 25. novembra 1998.

…

Článok 3

Pre porušenie uvedené v článku 1 sa nasledujúcim spoločnostiam sa ukladajú tieto pokuty:

a) BPB…: 138,6 milióna eur;

b) … Knauf…: 85,8 milióna eur;

c) … Lafarge…: 249,6 milióna eur;

d) Gyproc…: 4,32 milióna eur;

…“ [*neoficiálny preklad*]

8 Komisia sa v napadnutom rozhodnutí domnieva, že dotknuté podniky sa zúčastnili na jedinom a nepretržitom porušení, ktoré sa prejavilo týmito správaniami tvoriacimi dohody alebo zosúladené postupy:

— zástupcovia spoločnosti BPB a Knauf sa stretli v Londýne (Spojené kráľovstvo) v roku 1992 a vyjadrili spoločnú vôľu stabilizovať trh so sadrokartónovými doskami na území Nemecka, Spojeného kráľovstva Francúzska a Beneluxu,

— zástupcovia spoločností BPB a Knauf zaviedli od roku 1992 systémy výmeny informácií, do ktorých sa neskôr zapojili aj spoločnosti Lafarge a následne Gyproc, pričom výmena informácií sa týkala objemov predaja na trhu v Nemecku, vo Francúzsku, v Spojenom kráľovstve a Beneluxe,

— zástupcovia spoločnosti BPB, Knauf a Lafarge sa niekoľkokrát vopred vzájomne informovali o zvyšovaní cien na trhu v Spojenom kráľovstve,

— zástupcovia spoločností BPB, Knauf, Lafarge a Gyproc sa vzhľadom na špecifický vývoj na nemeckom trhu stretli vo Versailles (Francúzsko) v roku 1996, v Bruseli (Belgicko) v roku 1997 a Haagu (Holandsko) v roku 1998, s cieľom rozdeliť si alebo aspoň stabilizovať nemecký trh,

— zástupcovia spoločnosti BPB, Knauf, Lafarge a Gyproc sa niekoľkokrát vzájomne informovali a dohodli sa na uplatnení zvýšenia cien na nemeckom trhu v rokoch od 1996 do 1998.

9 Pre stanovenie výšky pokuty Komisia použila spôsob uvedený v usmerneniach k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESUO (Ú. v. ES C 9, 1998, s. 3, ďalej len „usmernenia“).

10 Pre stanovenie východiskovej sumy pokút určenej podľa závažnosti porušenia sa Komisia najskôr domnievala, že dotknuté podniky sa dopustili v podstate veľmi závažného porušenia, pričom cieľom dotknutých postupov bolo skončiť cenové vojny a stabilizovať trh výmenou dôverných informácií. Komisia navyše považovala za preukázané, že uvedené postupy mali dopad na trh, keďže dotknuté podniky

zastupovali skoro celú ponuku sadrokartónových dosiek, a rôzne prejavy kartelu sa prejavili na veľmi koncentrovanom a oligopolnom trhu. Čo sa týka rozsahu relevantného geografického trhu, Komisia sa domnievala, že kartel sa vzťahoval na štyri hlavné trhy v Európskom spoločenstve, konkrétne trhy v Nemecku, Spojenom kráľovstve, vo Francúzsku a v Beneluxe.

11 Keďže sa Komisia ďalej domnievala, že medzi dotknutými podnikmi je značný nepomer vo veľkosti, pristúpila k rozdielnemu zaobchádzaniu, pričom na tento účel svoje rozhodnutie založila na obrate daného výrobku na relevantných trhoch počas posledného úplného roka porušovania. Na tomto základe bola východisková suma pokút stanovená na 80 miliónov eur pre BPB, 52 miliónov eur pre Knauf a Lafarge a 8 miliónov eur pre Gyproc.

12 Aby mala pokuta dostatočne odstrašujúci účinok s ohľadom na veľkosť a celkové zdroje podnikov, východisková suma pokuty uložená podniku Lafarge bola zvýšená o 100 %, teda až na 104 miliónov eur.

13 Pre zohľadnenie dĺžky trvania porušovania bola východisková suma ďalej zvýšená o 65 % pre BPB a Knauf, o 60 % pre Lafarge a o 20 % pre Gyproc, a porušenie bolo Komisiou označené za dlhodobé porušovanie v prípadoch podnikov Knauf, Lafarge a BPB a strednodobé porušovanie v prípade podniku Gyproc.

14 Čo sa týka priťažujúcich okolností, základná čiastka pokút uložených BPB a Lafarge bola zvýšená 50 % z dôvodu opakovaného porušovania.

15 Komisia ďalej znížila o 25 % pokutu uloženú podniku Gyproc z dôvodu poľahčujúcich okolností, pretože bol destabilizačným prvkom, ktorý prispel k obmedzeniu následkov kartelu na nemeckom trhu a nezúčastňoval sa na kartely na trhu v Spojenom kráľovstve.

16 Napokon Komisia znížila pokuty o 30 % pre BPB a o 40 % pre Gyproc na základe uplatnenia bodu D ods. 2 oznámenia Komisie o neuložení alebo znížení pokút v prípadoch kartelov (Ú. v. ES C 207, 1996, s. 4, ďalej len „oznámenie o spolupráci“). Z tohto dôvodu výška uložených pokút bola 138,6 milióna eur pre BPB, 85,8 milióna eur pre Knauf, 249,6 milióna eur pre Lafarge a 4,32 milióna eur pre Gyproc.

Konanie a návrhy účastníkov konania

17 Žalobca návrhom podaným do kancelárie Súdu prvého stupňa 14. februára 2003 podal žalobu, na základe ktorej sa začalo toto konanie.

18 Vzhľadom na to, že zloženie komôr Súdu prvého stupňa bolo od nového súdneho roka zmenené, sudca spravodajca bol pridelený k tretej komore, ktorej bola z tohto dôvodu táto vec pridelená.

19 Na základe správy sudkyne spravodajkyne Súd prvého stupňa (tretia komora) rozhodol o otvorení ústnej časti konania a v rámci opatrení na zabezpečenie priebehu konania upravených v článku 64 Rokovacieho poriadku Súdu prvého stupňa vyzval účastníkov konania, aby predložili určité dokumenty, a písomne im položil otázky, na ktoré odpovedali v stanovenej lehote.

20 Prednesy účastníkov konania a ich odpovede na ústne otázky, ktoré im Súd prvého stupňa položil, boli vypočuté na pojednávaní 24. januára 2007.

21 Na pojednávaní Súd prvého stupňa vyzval žalobcu, aby spresnil svoju žiadosť o dôverné zaobchádzanie do 7. februára 2007. Komisii bola tiež stanovené lehota na jej prípadné pripomienky k odpovedi žalobcu v otázke dôverných informácií.

22 Ústna časť konania sa skončila 27. marca 2007.

23 Žalobca navrhuje, aby Súd prvého stupňa:

— zrušil články 1 a 2 napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom sa týkajú žalobcu,

— subsidiárne zrušil článok 3 napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom sa týka žalobcu, alebo subsidiárne v druhom rade primerane znížil pokutu, ktorá mu bola uložená Komisiou v napadnutom rozhodnutí,

— v prípade zrušenia článku 3 napadnutého rozhodnutia alebo zníženia výšky pokuty nariadiť vrátenie už zaplatenej sumy, zvýšenej o úroky, ktoré stanoví Súd prvého stupňa v súlade s platnými právnymi predpismi,

— zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

24 Komisia navrhuje, aby Súd prvého stupňa:

— zamietol žalobu,

— zaviazal žalobcu na náhradu trov konania.

Právny stav

1. *O prvom žalobnom dôvode založenom na porušení práva na obhajobu*

Tvrdenia účastníkov konania

25 Žalobca tvrdí, že Komisia porušila právo na obhajobu, ako aj všeobecnú zásadu rovnosti zbraní, keď svoje rozhodnutie založila na dôkazoch, ktoré mu neboli predložené.

26 Po prvé žalobca tvrdí, že Komisia mu neumožnila prístup k informáciám poskytnutým anonymným informátorom. Podľa žalobcu však boli tieto informácie použité Komisiou 19. novembra 1998 na získanie od súdu Spojeného kráľovstva príkazu na prehliadku priestorov. Žalobca sa tiež domnieva, že z prísažného prehlásenia priloženého v prílohe k návrhu na vydanie príkazu na prehliadku priestorov vyplýva, že Komisia považovala uvedené informácie za presvedčivé. Žalobca tvrdí, že presvedčenie Komisie o existencii komplexného kartelu ovplyvnilo jej pohľad na všetky dôkazy.

27 Po druhé žalobca tvrdí, že Komisia mu mala umožniť prístup k odpovediam ostatných podnikov, ktorým bolo oznámenie o výhradách určené. Z týchto odpovedí Komisia viackrát vychádzala v napadnutom rozhodnutí pre posúdenie skutkových okolností a dôkazov.

28 Komisia sa domnieva, že povinnosť dodržiavať právo na obhajobu nevyžaduje, aby predložila dotknutým podnikom celý svoj spis a aby tak ohrozila obsah skutočností v ňom uvedených, ktorý môže byť dôverný. V žiadnom prípade nie je povinná prezradiť

osobám, ktorým je určené oznámenie o výhradách, dokumenty v neprospech týchto osôb, o ktoré sa však nemieni opierať. V prejednávanej veci Komisia založila svoje rozhodnutia len na dôkazoch, ktoré mala a ktoré boli opísané v oznámení o výhradách a v napadnutom rozhodnutí.

29 Komisia spochybňuje, že by bolo právo na obhajobu žalobcu porušené tým, že sa nemohol oboznámiť s odpoveďami ostatných osôb, ktorým bolo oznámenie o výhradách určené. Komisia tvrdí, že ak zistí po prijatí oznámenia o výhradách nové skutočnosti, ktoré mieni použiť a ku ktorým sa tieto podniky ešte nevyjadrili, musí zaslať dodatočné oznámenie o výhradách alebo list, ktorým vyzve dotknuté podniky, aby sa dodatočne vyjadrili k týmto novým dôkazom. Ak nezašle takú písomnosť o nových skutočnostiach, nemôže sa na ne odvolávať voči osobám, ktorým zaslala pôvodné oznámenie o výhradách.

30 V prejednávanej veci sa všetky príklady predložené žalobcom týkali tvrdení, ktoré sa už nachádzali v oznámení o výhradách a ktoré teda boli uznané ale spochybnené, a s ohľadom na ktoré sa už žalobca vyjadril. Žiadne z týchto oznámení neobsahovalo nové výhrady či skutkové informácie, ktorými by Komisia odôvodňovala svoje závery.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

31 Najskôr je potrebné pripomenúť, že cieľom prístupu k spisu vo veciach hospodárskej súťaže je umožniť osobám, ktorým je určené oznámenia o výhradách, oboznámiť sa

s dôkazmi uvedenými v spise Komisie, aby sa na ich základe mohli vecne vyjadriť k záverom, ku ktorým dospela Komisia vo svojom oznámení o výhradách. Prístup k spisu tak vyplýva z procesných záruk určených na ochranu práv na obhajobu a osobitne na zabezpečenie skutočného výkonu práva byť vypočutý (pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 30. septembra 2003, Atlantic Container Line a i./Komisia, T-191/98, T-212/98 až T-214/98, Zb. s. II-3275, bod 334 a tam citovanú judikatúru).

32 Čo sa týka dôkazov v neprospech žalobcu, povinnosť umožniť prístup k spisu sa týka len skutočností, ktoré sú nakoniec uvedené v rozhodnutí a nie všetkých výhrad, ktoré prípadne mohla Komisia predložiť v akomkoľvek štádiu správneho konania (rozsudok Atlantic Container Line a i./Komisia, už citovaný v bode 31 vyššie, bod 337). Dokument možno totiž považovať za obviňujúci dokument voči žalobcovi len vtedy, ak ho Komisia použije pri konštatovaní porušenia, na ktorom sa tento žalobca zúčastnil (rozsudok Súdu prvého stupňa z 15. marca 2000, Cimenteries CBR a i./Komisia, T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Zb. s. II-491, ďalej len „rozsudok Cement“, bod 284).

33 Okrem toho žalobca nemôže všeobecne a abstraktne požadovať prístup k dokumentom alebo informáciám, ktoré mu neboli oznámené, bez toho, aby spresnil, ako boli dôkazy v jeho neprospech použité Komisiou v napadnutom rozhodnutí určené týmito dokumentmi alebo informáciami. Podľa judikatúry nie je totiž možné na základe argumentácie všeobecnej povahy preukázať skutočné porušenie práva na obhajobu, ktoré treba preskúmať v závislosti od osobitných okolností každého jednotlivého prípadu (rozsudok Atlantic Container Line a i./Komisia, už citovaný v bode 31 vyššie, body 353 a 354).

34 V prejednávanej veci, pokiaľ ide o informácie poskytnuté anonymným informátorom, Komisiou nespochybnila, že tieto informácie boli skutočnosťou, ktorá viedla

k šetreniam. Ako však vyplýva z napadnutého rozhodnutia tieto informácie napokon neboli samy osebe uvedené Komisiou a vytknuté výhrady boli preukázané inými dôkazmi.

35 Žalobca tiež neoznačil nijakú výhradu uvedenú v oznámení o výhradách ani v napadnutom rozhodnutí, ktorá by sa výlučne zakladala na informáciách poskytnutých anonymným informátorom, ku ktorým by nemal prístup.

36 Navyše, síce Komisia má povinnosť sprístupniť podnikom v konaní o uplatnení článku 81 ods. 1 ES všetky dokumenty v ich prospech i neprospech, ktoré získala v rámci šetrenia, táto povinnosť sa nevzťahuje na obchodné tajomstvo iných podnikov, interné dokumenty Komisie a iné dôverné informácie (rozsudok Súdneho dvora zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123, bod 68, a rozsudok Atlantic Container Line a i./Komisia, už citovaný v bode 31 vyššie, bod 335). Ako teda Komisia tvrdí, inštitúcia, ktorá v prípade informácií poskytnutých úplne dobrovoľne, ale doplnených o požiadavku o dôverné zaobchádzanie s cieľom ochrany anonymity informátora, prijme tieto informácie, je povinná túto požiadavku dodržať (rozsudok Súdneho dvora zo 7. novembra 1985, Adams/Komisia, 145/83, Zb. s. 3539, bod 34). Schopnosť Komisie zaručiť zachovanie anonymity určitých informačných zdrojov má totiž rozhodujúci význam pre účinnú prevenciu i potláčanie zakázaných postupov obmedzujúcich hospodársku súťaž (rozsudok Súdneho dvora z 22. októbra 2002, Roquette Frères, C-94/00, Zb. s. I-9011, bod 64).

37 Konanie začaté na základe informácií, ktorých pôvod nie je vyzradený, je teda zákonné, ak nie je obmedzená možnosť dotknutej osoby vyjadriť svoje stanovisko k jednotlivým skutočnostiam k ich dosahu, k predloženým dokumentom, ako aj k záverom, ktoré z nich Komisia vyvodila (rozsudok Súdneho dvora z 13. februára 1979, Hoffmann-La Roche/Komisia, 85/76, Zb. s. 461, bod 14).

38 S ohľadom na povinnosť zabezpečiť dôvernosť informácií, ako aj to, žalobca neoznačil nijakú výhradu uvedenú v oznámení o výhradách ani v napadnutom rozhodnutí, ktorá by sa zakladala na skutočnostiach, ku ktorým nemal prístup, nemôže Komisii vytýkať porušenie práva na obhajobu a všeobecnej zásady rovnosti zbraní preto, že mu Komisia neumožnila prístup k informáciám poskytnutých anonymným informátorom.

39 Čo sa týka prístupu k odpovediam ostatných osôb, ktorým bolo oznámenie o výhradách určené, je nesporné, že žalobca k nim nemal prístup počas správneho konania.

40 Čo sa v prvom rade týka neposkytnutia údajných dôkazov v neprospech žalobcu, ktoré sa nenachádzali vo vyšetrovacom spise, Súd prvého stupňa pripomína, že rešpektovanie práva na obhajobu predstavuje základnú zásadu práva Spoločenstva a musí sa dodržiavať za akýchkoľvek okolností, najmä v každom konaní, ktoré môže viesť k uloženiu sankcií, aj keď ide o správne konanie. Vyžaduje, aby sa dotknutým podnikom a združeniam podnikov už v štádiu správneho konania umožnilo oznámiť účinným spôsobom ich stanovisko k jednotlivým skutočnostiam a relevantnosti skutkových okolností, výhrad a okolností uvádzaných Komisiou (rozsudok Hoffmann-La Roche/Komisia, už citovaný v bode 37 vyššie, bod 11, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 10. marca 1992, Shell/Komisia, T-11/89, Zb. s. II-757, bod 39).

41 Ďalej je potrebné pripomenúť, že ak chce Komisia vychádzať z časti odpovede na oznámenie o výhradách alebo z dokumentu pripojeného k takej odpovedi, aby preukázala existenciu porušenia v konaní, ktorým sa uplatňuje článok 81 ods. 1 ES, musí byť ostatným podnikom, ktorých sa týka toto konanie, umožnené, aby sa vyjadrili k takému dôkazu. Za týchto okolností predmetná časť odpovede na oznámenie o výhradách alebo dokument pripojený k tejto odpovedi totiž predstavujú okolnosť

v neprospech rôznych podnikov, ktoré sa podieľali na porušovaní (pozri rozsudky Súdu prvého stupňa Cement, už citovaný v bode 32 vyššie, bod 386, a z 27. septembra 2006, Avebe/Komisia, T-314/01, Zb. s. II-3085, bod 50 a tam citovanú judikatúru).

42 Dokument možno totiž považovať za dokument v neprospech len vtedy, ak ho Komisia použije na podporu zistenia porušenia, ktorého sa dopustil podnik. Na dokázanie porušenia práv na obhajobu v tejto súvislosti nestačí, aby dotknutý podnik preukázal, že sa počas správneho konania nemohol vyjadriť k dokumentu uvedenému na ľubovoľnom mieste napadnutého rozhodnutia. Musí totiž preukázať, že tento dokument Komisia v napadnutom rozhodnutí použila ako dôkazný prostriedok na preukázanie porušenia, na ktorom mal účasť (rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Dresdner Bank a i./Komisia, T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP a T-61/02 OP, Zb. s. II-3567, bod 158).

43 Vzhľadom na to, že dokumenty neoznámené dotknutým podnikom v priebehu správneho konania nepredstavujú namietateľné dôkazné prostriedky, ak je zjavné, že Komisia sa v napadnutom rozhodnutí opierala o dokumenty, ktoré sa nenachádzali vo vyšetrovacom spise a neboli oznámené žalobcom, je opodstatnené neprijať uvedené dokumenty ako dôkazné prostriedky (rozsudok Cement, už citovaný v bode 32 vyššie, bod 382).

44 Ak existujú iné písomné dôkazy predložené dotknutým podnikom počas správneho konania, ktoré konkrétne podporujú závery Komisie, odstránenie ako dôkazného prostriedku nepredloženého usvedčujúceho dokumentu nevyvracia dôvodnosť námietok uvedených v spornom rozhodnutí (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, bod 72).

45 Dotknutému podniku teda prináleží preukázať, že výsledok, ku ktorému Komisia dospela v rozhodnutí, by bol iný, ak by ako dôkazný prostriedok v jeho neprospech musel byť vylúčený dokument, ktorý mu nebol oznámený a o ktorý sa Komisia opierala pri obvinení tohto podniku (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, bod 73).

46 V prejednávanej veci BPB cituje iba body 130, 232, 393 a 524 napadnutého rozhodnutia na preukázanie skutočnosti, že Komisia sa opierala o odpovede ostatných podnikov, ktorým bolo oznámenie o výhradách určené, aby prijala dôkazy v neprospech.

47 Čo sa týka týchto príkladov treba uviesť, že v odôvodnení č. 524 napadnutého rozhodnutia Komisia len citovala tvrdenie podniku Gyproc uvedené v odpovedi na oznámenie o výhradách, pričom Gyproc tvrdil, že jeho účasť bola inej intenzity. Tento dôkaz však nebol nijako použitý proti BPB.

48 Čo sa týka odôvodnenia č. 130 napadnutého rozhodnutia, ide o zhrnutie odpovede podniku Lafarge na oznámenie o výhradách, pričom podľa tejto odpovede bol BPB organizátorom systému výmeny informácií. Pritom Komisia nijako nepoužila v napadnutom rozhodnutí toto tvrdenie podniku Lafarge na preukázanie toho, že BPB bol organizátorom uvedeného systému. Rovnako pokuta BPB nebola zvýšená preto, že by bol organizátorom kartelu. Navyše, ako vyplýva z nižšie uvedeného preskúmania druhého žalobného dôvodu, BPB pripustil porušenie práva hospodárskej súťaže účastnením sa na výmene údajov o objeme predaja na štyroch relevantných trhoch.

49 Čo sa týka odôvodnenia č. 232 napadnutého rozhodnutia, t. j. výklad záznamu a vyhlásení, ktoré predložil [E], zástupcu povereného podnikom Gyproc, podnik Gyproc vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách, treba uviesť jeho znenie:

„Gyproc sa neskôr vrátil k záznamu a vyhláseniu, ktoré uviedol [E] tvrdením, že ‚tzv. Versaillská dohoda bola len zámerom a nikdy nebola skutočne uplatnená' a tiež, že ‚nikdy neexistoval skutočný súbeh vôle medzi účastníkmi, a predovšetkým nie zo strany podniku Gyproc, vo veci akéhokoľvek spôsobu rozdelenia nemeckého trhu. [Dotknuté podniky] sa nikdy totiž nedohodli na presnom podiele na trhu, ktorý mal pripadnúť podniku Gyproc… Gyproc teda spôsobil, že sa nepodarilo dohodnúť štvorstrannú dohodu'."

50 Pritom, ako uviedla Komisia v odôvodnení č. 233 napadnutého rozhodnutia, vyhlásenia podniku Gyproc, ktoré majú v zásade nižšiu dôkaznú hodnotu ako citovaný záznam a vyhlásenia, ktoré dobrovoľne poskytol [E], nevyvracajú obsah ani cieľ uvedených diskusií, ale len prípadne ich výsledok. Navyše treba pripomenúť, že BPB pripustil, že došlo k stretnutiu vo Versailles aj to, že cieľom stretnutia bola diskusia o situácii na nemeckom trhu.

51 Okrem toho treba zdôrazniť, že Komisia len prijala záver, že dotknuté podniky sa stretli vo Versailles v roku 1996, v Bruseli v roku 1997 a v Haagu v roku 1998, aby si rozdelili, alebo prinajmenšom stabilizovali nemecký trh, avšak netvrdila, že sa im podarilo uzavrieť dohodu o rozdelení podielov na nemeckom trhu.

52 Za týchto okolností, hoci výklad podnikom Gyproc záznamu a vyjadrení, ktoré poskytol [E], uvedené v odôvodnení č. 232 napadnutého rozhodnutia bol odmietnutý, táto skutočnosť neovplyvnila posúdenie predložené Komisiou v uvedenom rozhodnutí.

53 Takže výsledok, ku ktorému Komisia došla v napadnutom rozhodnutí by nebol iný, ak by časti odpovedí podnikov Gyproc a Lafarge na oznámenie o výhradách označené podnikom BPB boli odstránené zo spisu.

54 Napokon, z odôvodnenia č. 393 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Gyproc pripustil opis skutočností, ako ich opísala Komisia, čo sa týka zvyšovania cien na nemeckom trhu. Ide totiž o skutočnosť, ktorú Komisia uplatnila na podporenie svojho tvrdenia, podľa ktorého existovalo zosúladené konanie pri zvyšovaní cien na nemeckom trhu, čo BPB spochybňuje. Je teda potrebné túto skutočnosť odmietnuť ako dôkaz a ďalej preskúmať, čo sa týka BPB, či Komisia dostatočne právne preukázala, že BPB, Knauf, Lafarge a Gyproc sa vzájomne viackrát informovali a zosúladene uplatňovali zvýšenie cien na nemeckom trhu v rokoch od 1996 do 1998.

55 V druhom rade čo sa týka otázky, či mohli odpovede ostatných podnikov, ktorým bolo oznámenie o výhradách určené, obsahovať skutočnosti, ktoré by boli v prospech žalobcu, tento nepredložil v žalobe nijaké tvrdenia v tomto zmysle.

56 V odpovedi na písomnú otázku Súdu prvého stupňa, ktorou ho vyzval, aby označil body žaloby, v ktorých bol uvedený žalobný dôvod, podľa ktorého došlo k porušeniu práva na obhajobu pokiaľ ide o skutočnosti v jeho prospech, pričom žalobca len odkázal na body 75 až 120 žaloby. Pritom v týchto bodoch vôbec netvrdí, že odpovede ostatných podnikov, ktorým bolo oznámenie o výhradách určené mohli obsahovať skutočnosti v jeho prospech, ktoré mohol použiť na svoju obhajobu. Za týchto podmienok je potrebné zamietnuť tvrdenia žalobcu, založené na tom, že odpovede ostatných podnikov, ktorým bolo oznámenie o výhradách určené, mohli obsahovať skutočnosti v jeho prospech.

57 Z uvedeného vyplýva, že prvý žalobný dôvod je potrebné zamietnuť, okrem prípadného dopadu nezohľadnenia vyhlásení podniku Gyproc uvedených v jeho odpovedi na oznámenie o výhradách a spomenutých Komisiou v odôvodnení č. 393 napadnutého rozhodnutia, čo vyžaduje preskúmanie výhrady uvedenej v druhom žalobnom dôvode, ktorý sa týka spochybnenia konštatovaní Komisie o výmene údajov a o zvyšovaní cien v Nemecku.

58 Okrem toho, pre úplnosť Súd prvého stupňa preskúma ďalej podstatu veci, pričom nezohľadní žiadne dôkazy v neprospech žalobcu vyplývajúce z odpovedí ostatných podnikov, ktorým bolo oznámenie o výhradách určené, aby overil, či je posúdenie Komisie o existencii účinkov porušenia dostatočne právne preukázané, aj bez týchto sporných dôkazov.

2. *O druhom žalobnom dôvode založenom na zjavne nesprávnom a/alebo nesprávne odôvodnenom uplatnia článku 81 ods. 1 ES*

O úrovni dôkaznej povinnosti

Tvrdenia účastníkov konania

59 Žalobca sa domnieva, že vo veciach, ktoré vedú k uloženiu prísnej pokuty, sa vyžaduje štandard dôkazov podobný ako v trestných veciach. V tejto súvislosti žalobca tvrdí, že

dôkazné bremeno spočíva na Komisii a že porušenie musí byť dostatočne právne preukázané, čo musí byť podľa neho vykladané tak, že je potrebné predložiť presvedčivý dôkaz o tom, že boli spáchané tvrdené porušenia. Domnieva sa, že v takom prípade nestačí použitie bežného zváženia pravdepodobností. Okrem toho, pre dodržanie prezumpcie neviny, musia byť akékoľvek pochybnosti v oblasti dôkazov v prospech obhajoby.

60 Komisia namieta voči tomu, že by štandard dôkazov, ktorý je potrebné dosiahnuť vo veciach hospodárskej súťaže, musel byť rovnaký ako v trestných veciach.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

61 Z judikatúry vyplýva, že v prípade sporu o existencii porušenia pravidiel hospodárskej súťaže je na Komisii, aby preukázala porušenie, ktoré konštatuje, a obstarala dôkazné prostriedky, ktorými možno právne dostatočným spôsobom preukázať existenciu skutočností predstavujúcich porušenie. V rámci toho predovšetkým Komisii prináleží stanoviť všetky skutočnosti, na základe ktorých je možné konštatovať, že podnik sa zúčastnil na takom porušení, a určiť jeho zodpovednosť za jednotlivé prvky tohto porušenia (rozsudok Súdneho dvora z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Zb. s. I-4125, bod 86).

62 Čo sa týka dohôd a zosúladených postupov, ktoré majú protisúťažný predmet, Komisia musí najmä preukázať, že dotknutý podnik mal zámer prispieť vlastným správaním k naplneniu spoločných cieľov sledovaných všetkými zúčastnenými a že vedel o skutočnom správaní, ktoré plánovali alebo vykonali iné podniky pri výkone

rovnakých zámerov, alebo ich mohol dôvodne predpokladať a bol pripravený prevziať toto riziko (rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 61 vyššie, bod 87).

63 Pritom je bežné, že činnosti v rámci protisúťažných postupov a dohôd sa uskutočňujú tajne, stretnutia sa uskutočňujú potajomky a na ne sa vzťahujúca dokumentácia je obmedzená na minimum. Z toho vyplýva, že ak aj Komisia objaví písomnosti jasne potvrdzujúce protiprávne naviazanie kontaktu medzi hospodárskymi subjektmi, tieto písomnosti obyčajne budú len zlomkovité a nesúrodé do tej miery, že je často nutné vyvodiť niektoré detaily prostredníctvom dedukcií. Vo väčšine prípadov sa preto existencia protisúťažného postupu alebo dohody musí vydedukovať z určitého množstva zhôd okolností a znakov, ktoré posudzované ako celok môžu v prípade neexistencie iného koherentného vysvetlenia predstavovať dôkaz porušenia pravidiel hospodárskej súťaže (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, body 55 až 57).

64 Z uvedenej judikatúry vyplýva, že tvrdenie žalobcu, podľa ktorého musí Komisia predložiť dôkaz „bez akejkoľvek rozumnej pochybnosti“ (beyond reasonable doubt) o existencii porušenia v prípade, že ukladá prísne pokuty, musí byť zamietnutý.

O stretnutí v Londýne

Tvrdenia účastníkov konania

65 Žalobca sa domnieva, že Komisia nepreukázala, že dohoda bola uzavretá na stretnutí v Londýne a že následné výmeny informácií predstavovali spôsob kontroly výkonu tejto

dohody. Pritom stretnutie v Londýne bolo kľúčovým prvkom argumentácie Komisie, pretože ostatné udalosti sú s ním spojené a je okrem toho začiatkom porušovania.

66 Žalobca pripúšťa, že toto stretnutie sa uskutočnilo, avšak sa domnieva, že výklad Komisie tohto dôkazného prostriedku prekračuje to, čo v skutočnosti vyhlásil. Tvrdí, že hoci pán [A] [jeho generálny riaditeľ v tom čase] diskutoval s bratrancami rodiny Knauf o silnej hospodárskej súťaži na trhu so sadrokartónovými doskami, hoci obe strany uznali problém, popiera kategoricky, že by sa dohodli na riešení s bratrancami rodiny Knauf. Navyše nebola prejavená žiadna spoločná vôľa stabilizovať trh nebola prejavená na uvedenom stretnutí.

67 Žalobca tiež pripúšťa, že toto stretnutie mohlo byť faktorom, ktorý urýchlil koniec cenovej vojny. Uvedené stretnutie však v tejto súvislosti nebolo jedinou príčinou. Žalobca tvrdí, že ekonomická situácia na dotknutom trhu bola taká, že by sa v roku 1992 cenová vojna v každom prípade skončila. To potvrdil aj ekonomický odborník, ktorého zamestnala a ktorého správu však Komisia nezohľadnila v napadnutom rozhodnutí.

68 Žalobca sa domnieva, že skutočnosť, že na relevantnom trhu pretrvávala hospodárska súťaž je v rozpore s výkladom Komisie stretnutia v Londýne. Tvrdenia Komisie v odôvodneniach č. 212 a 395 napadnutého rozhodnutia nie sú podporené nijakým dôkazom. V tejto súvislosti žalobca zdôrazňuje, že Komisia sa rozhodla nezohľadniť

viaceré príklady preukazujúce nestálosť cien, ktoré jej predložil vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách. Žalobca tiež namieta proti tvrdeniam Komisie o stabilite podielov na trhu. Tvrdí, že zo samotných tabuliek Komisie uvedených v prílohe napadnutého rozhodnutia vyplýva opak. Uvádza tiež, že tvrdenia Komisie nemajú dôkaznú hodnotu, pretože Komisia nijako nespresnila v napadnutom rozhodnutí, aké boli podiely na trhu dotknutých podnikov pred rokom 1992, a že teda ani nebolo možné porovnanie podielov na trhu.

69 Čo sa týka tvrdenia Komisie, podľa ktorého by zohľadnenie konkrétnych účinkov porušenia bolo zbytočné, žalobca tvrdí, že ak Komisia len potvrdila, že existuje dohoda, hoci to nezaložila na nijakom dôkaze, treba zohľadniť dôkaz vyplývajúci z vývoja udalostí na trhu. Žalobca sa domnieva, že ak z dôkazov vyplýva neexistencia akejkoľvek protisúťažnej dohody, a ak Komisia nepredložila žiadny dôkaz v opačnom zmysle, Komisia sa musí domnievať, že nijaká dohoda nebola uzavretá. Žalobca zdôrazňuje, že nejde len o otázku, či bola dohoda vykonávaná, ale o to, či Komisia preukázala existenciu údajnej dohody.

70 Komisia poznamenáva, že tvrdenie žalobcu, podľa ktorého neexistovala žiadna dohoda, sa zakladá na nesprávnej úvahe, že dohoda musí byť obmedzená, podrobná a právne záväzná. Dodáva, že článok 81 ES sa týka takej formy spolupráce medzi podnikmi, ktorá síce nedospela až do realizácie prostredníctvom dohody v pravom slova zmysle, spôsobila, že dotknuté podniky sa vedome rozhodli pre praktickú spoluprácu medzi sebou namiesto rizík hospodárskej súťaže. Vypracovanie skutočného plánu sa teda nevyžaduje. Komisia zdôrazňuje, že síce diskusie, ku ktorým došlo na stretnutí v Londýne v roku 1992, nie je možné označiť za dohodu, môžu byť zosúladeným postupom, ktorý predstavuje rovnako vážne porušenie.

71 Komisia sa domnieva, že stretnutie v Londýne a dohoda, ktorá tam bola uzavretá sú prvým skutočným prejavom komplexného a nepretržitého porušenia, na ktorom sa zakladá napadnuté rozhodnutie. Domnieva sa, že so zreteľom na pripomienky uvedené v odôvodneniach č. 56 až 69 napadnutého rozhodnutia, a predovšetkým s ohľadom na

to, že výmeny informácií začali na tomto stretnutí v Londýne alebo chvíľu po ňom, je tento záver určite dôvodný. Dodáva, že nie je nevyhnutné preukázať, že všetky skutočnosti porušenia sú splnené alebo predpokladané od počiatočnej fázy, aby preukázala, že táto dohoda patrí do rámca jediného, komplexného a nepretržitého porušenia.

72 Čo sa týka tvrdenia BPB, podľa ktorého Komisia nezohľadnila ekonomické dôkazy, Komisia tvrdí, že v odôvodneniach č. 396 až 402 napadnutého rozhodnutia len vysvetlila, že s ohľadom na okolnosti prejednávanej veci bol márny pokus BPB a ostatných dotknutých podnikov preukázať pomocou ekonomických analýz, že konkurenčná situácia na trhu so sadrokartónovými doskami v rokoch od 1992 do 1998 vylučovala v tomto období akúkoľvek možnosť dohody obmedzujúcej hospodársku súťaž. Komisia tvrdí, že svoje rozhodnutie nezaložila len na paralelnom správaní a že nepoužila ekonomické dôkazy na stanovenie existencie porušenia článku 81 ods. 1 ES. Jej závery sú založené na priamych dôkazoch o protisúťažnej dohode, na ktoré ekonomické analýzy neposkytujú dostatočné vysvetlenie. Keď Komisia v napadnutom rozhodnutí odkazuje na vyššiu stabilitu relevantného trhu alebo na zvyšovanie cien (ako je to v odôvodneniach č. 289 a 539) tak je to preto, aby znázornila na dopad činností proti hospodárskej súťaži a nie preto, aby dokázala ich existenciu. Komisia dodáva, že existenciu dohody je možné dokázať aj keď nebola úplne vylúčená akákoľvek forma hospodárskej súťaže na trhu so sadrokartónovými doskami. Okrem toho keďže porušenie preukázané Komisiou malo protisúťažný cieľ, z ustálenej judikatúry vyplýva, že zohľadnenie jeho konkrétnych účinkov je zbytočné.

73 Komisia sa domnieva, keď odkazuje na tvrdenie žalobcu, podľa ktorého „silná“ hospodárska súťaž alebo „cenová vojna“ mala nevyhnutne skončiť z ekonomických dôvodov, že nie je relevantné pre stanovenie toho, prečo a ako „cenová vojna“ skutočne skončila, a predovšetkým pre stanovenie či protisúťažné správanie niektorých hospodárskych subjektov spôsobilo alebo nespôsobilo tento vývoj. Vzhľadom na preukázanie toho, že cieľom zúčastnených podnikov na kartely bolo skončiť cenovú vojnu a stabilizovať podiely na trhu, čiže obmedziť hospodársku súťaž prinajmenšom na trhu so sadrokartónovými doskami v Nemecku, vo Francúzsku, v Spojenom kráľovstve

a Beneluxe, Komisia mohla bezpochyby dospieť k záveru, ako to urobila v odôvodneniach č. 72, 196, 212, 289 a 395 napadnutého rozhodnutia, že tento cieľ bol vo veľkej miere dosiahnutý. V tejto súvislosti tvrdí, že nestabilita na trhu pred rokom 1992 bola opísaná v bode 28 oznámenia o výhradách a nikdy nebola spochybnená. Navyše, ako to zreteľne vyplýva z odôvodnení č. 212 a 395 napadnutého rozhodnutia, Komisia predpokladala, že ceny na trhoch v Spojenom kráľovstve a Nemecku mali tendenciu stúpnuť, alebo prinajmenšom stabilizovať sa, čo bolo v rozpore so situáciou, ktorá prevažovala pred rokom 1992.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

74 BPB pripúšťa, že sa uskutočnilo stretnutie v Londýne a že pán [A] a bratranci rodiny Knauf poskytli každý svoj názor, že by bolo v záujme celého priemyselného odvetvia ukončiť túto ničivú cenovú vojnu. Taktiež pripúšťa, že na tomto stretnutí alebo najneskôr v roku 1992 si začali podniky vymieňať údaje týkajúce sa celkových objemov predaja pre každý z hlavných trhov.

75 BPB však namieta proti tomu, že by na tomto stretnutí bola uzavretá dohoda, ktorá mala stabilizovať európske trhy a ktorá mala trvať desať rokov.

76 Treba preto preskúmať, či malo stretnutie v Londýne protisúťažný cieľ.

77 V tejto súvislosti z odôvodnenia č. 55 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že BPB uviedol v svojej druhej odpovedi na žiadosť o informácie, že na tomto stretnutí jeho zástupcovia spolu so zástupcami podniku Knauf „vyslov[ili] súhlas, že je tak v [jeho] záujme, ako aj [v záujme] Knauf a [v záujme] celého priemyselného odvetvia (teda napokon aj v záujme spotrebiteľov) ukončiť ničivú cenovú vojnu, a že výrobcovia sa budú snažiť súťažiť na vhodnejších hospodárskych úrovniach“.

78 BPB neskôr tvrdil, že slovo „dohoda“ (understanding), ktoré použila sa má vykladať len vo svojom širšom zmysle, t. j. „konsenzus v názoroch“.

79 Podľa ustálenej judikatúry aby išlo o dohodu v zmysle článku 81 ods. 1 ES stačí, aby predmetné podniky vyjadrili ich spoločnú vôľu správať sa na trhu určeným spôsobom (rozsudky Súdu prvého stupňa z 20. marca 2002, HFB a i./Komisia, T-9/99, Zb. s. II-1487, bod 199; z 11. decembra 2003, Adriatica di Navigazione/Komisia, T-61/99, Zb. s. II-5349, bod 88, a z 27. júla 2005, Brasserie nationale a i./Komisia, T-49/02 až T-51/02, Zb. s. II-3033, bod 118). Čo sa týka formy vyjadrenia uvedenej spoločnej vôle, stačí, aby nejaký dohovor bol výrazom vôle dotknutých podnikov správať sa na trhu podľa neho (rozsudok Súdu prvého stupňa zo 14. októbra 2004, Bayerische Hypo- und Vereinsbank/Komisia, T-56/02, Zb. s. II-3495, bod 60).

80 Z toho vyplýva, že pre existenciu dohody v zmysle článku 81 ods. 1 ES postačuje, ak zdanlivo jednostranný akt alebo správanie je výrazom zhodnej vôle aspoň dvoch účastníkov, pričom forma, v ktorej je táto zhoda vyjadrená, nie je ako taká rozhodujúca (rozsudok Súdneho dvora z 13. júla 2006, Komisia/Volkswagen, C-74/04 P, Zb. s. I-6585, bod 37).

81 Kritériá koordinácie, zosúladenia a spolupráce nevyžadujú vypracovanie skutočného „plánu“, skôr ich treba chápať vo svetle konceptu vlastnému ustanoveniam Zmluvy týkajúcim sa hospodárskej súťaže, podľa ktorého musí každý hospodársky subjekt autonómne určiť, akú politiku chce viesť na spoločnom trhu. Je síce pravda, že táto požiadavka na autonómiu nevylučuje právo hospodárskych subjektov rozumne sa prispôsobiť zistenému alebo očakávanému správaniu ich konkurentov, je však jasne v rozpore s nadviazaním priamych alebo nepriamych kontaktov medzi takýmito hospodárskymi subjektmi, ktorých cieľom alebo výsledkom je buď ovplyvnenie správania sa na trhu potenciálneho alebo skutočného konkurenta, alebo oboznámiť takého konkurenta so správaním, pre ktoré sa hospodársky subjekt sám rozhodol alebo ktoré na trhu sám zamýšľa (rozsudok Súdneho dvora zo 16. decembra 1975, Suiker Unie a i./Komisia, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Zb. s. 1663, body 173 a 174, a rozsudok Adriatica di Navigazione/Komisia, už citovaný v bode 79 vyššie, bod 89).

82 To je najmä v prípade, že medzi viacerými podnikmi existuje „gentlemen’s agreement“ predstavujúca verný výraz takej spoločnej vôle a vzťahujúcej sa na obmedzenie hospodárskej súťaže. Za týchto okolností nie je potrebné skúmať, či podniky sa považovali za viazané — právne, fakticky či morálne — prijať správanie, na ktorom sa dohodli (rozsudok HFB a i./Komisia, už citovaný v bode 79 vyššie, bod 200).

83 Najmä v súvislosti s dohodami protisúťažnej povahy, ktoré sa vyznačujú stretnutiami konkurenčných podnikov, Súdny dvor rozhodol, že k porušeniu článku 81 ods. 1 ES došlo v prípade, ak predmetom týchto stretnutí je vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže a taktiež ak smerujú k umelej organizácii fungovania trhu (rozsudok Súdneho dvora z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P à C-252/99 P a C-254/99 P, Zb. s. I-8375, body 508 a 509).

84 Súd prvého stupňa sa domnieva, že predmet stretnutia v Londýne, ako ho vysvetlil BPB, vyhovuje kritériu stanovenému vyššie uvedenou judikatúrou. Vyhlásenia podniku BPB

postačujú na preukázanie toho, že podnik Knauf i podnik BPB vyjadrili svoju vôľu skončiť cenovú vojnu a tak obmedziť hospodársku súťaž.

85 Okrem toho treba pripomenúť, ak sa podnik zúčastňuje, aj keď nie aktívne, na stretnutiach podnikov, ktoré majú protisúťažný cieľ a verejne sa nedištancuje od obsahu týchto stretnutí, vo vzťahu k ostatným účastníkom to vyvoláva dojem, že súhlasí s výsledkami stretnutí a že bude konať v súlade s nimi, môže byť považované za preukázané, že sa zúčastňuje na karteli, ktorý vyplýva z uvedených stretnutí (rozsudok HFB a i./Komisia, už citovaný v bode 79 vyššie, bod 137).

86 Navyše protisúťažný cieľ stretnutia v Londýne je potvrdený výmenou informácií, ku ktorej podniky pristúpili po tomto stretnutí. Ako vyplýva z odôvodnenia č. 58 napadnutého rozhodnutia, BPB uviedol vo svojej odpovedi na žiadosť o informácie:

„[pán [A] a bratranci rodiny Knauf] na tomto stretnutí súhlasili, že si vymenia údaje o objemoch predaja v roku 1991, aby nadobudli dôveryhodný základ do budúcna a overili si, že táto dohoda [v anglickom originály ‚understanding'] bola vykonaná (t. j. aby si len vytvorili vzájomný presnejší obraz o celkovej veľkosti trhu a o ich vlastných podieloch na trhu). To bolo nevyhnutné, pretože v tomto priemyselnom odvetví neexistovali dôveryhodné štatistiky."

87 Čo sa týka tvrdení podniku BPB, ktorými sa snažil preukázať, že išlo len nanajvýš o pokus o dohodu, tieto tvrdenia nie je možné prijať. Skutočnosť, že BPB a Knauf vyjadrili svoju spoločnú vôľu ukončiť cenovú vojnu a stabilizovať dotknuté trhy totiž predstavuje dohodu v zmysle článku 81 ods. 1 ES.

88 Navyše, ako to dokazuje citácia uvedená v bode 86 vyššie, BPB a Knauf plnili svoj plán vykonaním tejto dohody tým, že si vymenili informácie o objemoch predaja na štyroch relevantných trhoch. Ak by sa však tieto podniky nedomnievali, že uzavreli dohodu smerujúcu k ukončeniu cenovej vojny a stabilizovaniu relevantných trhov, nepotrebovali by dohliadať na trhy výmenou údajov o objemoch predaja.

89 Pokiaľ ide o tvrdenia žalobcu podľa ktorých Komisia nepreukázala, že došlo k stabilite cien alebo podielov na trhu, nemôžu vyvrátiť tento záver.

90 V tejto súvislosti stačí pripomenúť, že na uplatnenie článku 81 ods. 1 ES stačí, ak mala dohoda za cieľ obmedziť, vylúčiť alebo skresliť hospodársku súťaž bez ohľadu na jej konkrétne účinky. Preto v prípade dohôd uzavretých počas stretnutí konkurenčných podnikov nastane porušenie tohto ustanovenia vtedy, ak stretnutia majú uvedený cieľ, čiže smerujú k umelému ovplyvňovaniu fungovania trhu. V takomto prípade je zodpovednosť z porušenia vyvodená voči danému podniku platne vtedy, ak sa zúčastnil takýchto stretnutí a vedel o ich cieli, a to aj napriek tomu, že následne nezrealizoval niektoré z opatrení dohodnutých na stretnutiach. Miera účasti podniku na stretnutiach a miera zrealizovania dohodnutých opatrení nemajú dôsledky pre existenciu zodpovednosti, ale na jej rozsah, a teda na výšku sankcie (rozsudok Súdneho dvora z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb. s. I-5425, bod 145). Podniky, ktoré uzavrú dohodu s cieľom obmedziť hospodársku súťaž, sa v zásade nemôžu vyhnúť uplatneniu článku 81 ods. 1 ES, tým, že budú tvrdiť, že ich dohoda nemala mať nijaký väčší dopad na hospodársku súťaž.

91 Navyše tvrdenie BPB, podľa ktorého nemalo stretnutie v Londýne nijaké následky je v rozpore s odpoveďou na oznámenie o výhradách, v ktorej uviedla že došlo k zmene cien v roku 1992. BPB tiež pripúšťa, že stretnutie v Londýne mohlo byť faktorom, ktorý

urýchlil koniec cenovej vojny. Domnieva sa však, že obchodné a hospodárske dôvody uvedené v žalobe dokazujú, že to nebol jediný príčinný faktor.

92 Súd prvého stupňa sa však domnieva, že súhlas žalobcu o tom, že stretnutie v Londýne bolo faktorom, ktorý urýchlil koniec cenovej vojny, potvrdzuje výklad, podľa ktorého malo stretnutie v Londýne protisúťažný cieľ. Aj za predpokladu, že by existovali aj iné ekonomické dôvody, na ktorých základe skončila cenová vojna, to nespochybňuje protisúťažný cieľ stretnutia v Londýne, smerujúceho k zvýšeniu cien a zníženiu intenzity hospodárskej súťaže medzi dotknutými podnikmi.

93 Napokon treba zohľadniť skutočnosť, že žalobca vyhlásil vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách, že nenamieta proti označeniu Komisiou uvedeného stretnutia ako porušenie článku 81 ods. 1 ES. Rovnako aj v odpovedi na písomnú otázku Súdu prvého stupňa pripustil, že stretnutie v Londýne predstavovalo porušenie článku 81 ods. 1 ES.

94 Z toho vyplýva, že Komisia sa správne domnievala, že na stretnutí v Londýne vyjadrili podniky BPB a Knauf ich spoločnú vôľu ukončiť cenovú vojnu a stabilizovať relevantný trh. Preto nie je možné tento žalobný dôvod prijať.

O výmene informácií o množstvách predaných v Nemecku, vo Francúzsku, v Beneluxe a Spojenom kráľovstve

Tvrdenia účastníkov konania

95 Žalobca pripúšťa, že na stretnutí v Londýne alebo neskôr v danom kalendárnom roku, sa pán [A] a bratranci rodiny Knauf dohodli o výmene veľmi všeobecných údajov o ich objemoch predaja v roku 1991. Žalobca však zdôrazňuje, že pán [A] vyhlásil, že účelom toho bolo umožniť mu posúdiť, či v dotknutom priemyselnom odvetví panovala nová atmosféra tým, že nadobudne presnejší obraz o veľkosti trhu, a tým pádom jeho podielu na trhu. Žalobca tiež pripúšťa, že tieto výmeny informácií mohli prispieť k ukončeniu cenovej vojny. Popiera však, že by výmeny, ktoré dohodol pán [D], člen predstavenstva podniku Gyproc a generálni riaditelia podniku BPB pre obdobie od 1994 do 1999, od roku 1993 mali súvislosť s prvými dvomi ročnými výmenami údajov. Žalobca tiež spochybňuje, že uvedené výmeny znamenali vykonanie dohody alebo dojednania medzi výrobcami. V tejto súvislosti tvrdí, že Komisia nepredložila nijaký dôkaz o existencii štruktúry riadenia a kontroly pri uplatňovaní kartelu. Tvrdí, že ho klienti informovali o tom, že jeho konkurenti majú nižšie ceny ako on a nečakal mesiace na to, aby sa oboznámil prostredníctvom výmeny informácií o vývoji podielov na trhu.

96 Žalobca zdôrazňuje, že Komisia neprihliadla na dôkaz, ktorým je povaha skutočne vymieňaných informácii. V tejto súvislosti žalobca uvádza, že informácie sa najskôr vymieňali ročne, neskôr polročne, avšak nikdy nie častejšie ako štvrťročne. Navyše informácie mali veľmi všeobecnú povahu, pričom uvádzali len celkovú plochu v metroch štvorcových všetkých sadrokartónových výrobkov predaných počas daného obdobia, a to akejkoľvek hrúbky, veľkostí a vlastností, vyjadrených len

jedným číselným údajom. Tiež uvádza, že je veľký rozdiel v cenách jednotlivých výrobkov. Okrem toho sa údaje vzťahovali na vnútroštátne trhy a v prípade Beneluxu dokonca prekračovali tento vnútroštátny rámec. Informácie neboli vymieňané ani v pravidelných intervaloch. Z týchto dôvodov sa žalobca domnieva, že výmeny týchto informácií nemohli byť mechanizmom prísnej kontroly trhu.

97 Žalobca sa domnieva, že tvrdenie Komisie je tiež vyvrátené faktom, že podiely na trhu sa v dotknutom období značne menili. Okrem toho spresňuje, že došlo k zníženiu cien. Navyše Komisia nepredložila nijaký dôkaz o systematickom záujme upravovania podielov na trhu alebo cien. Žalobca sa domnieva, že všetky tieto skutočnosti sú dostatočným dôkazom neexistencie akéhokoľvek kartelu v prejednávanej veci.

98 Komisia zdôrazňuje, že žalobca nepopiera existenciu výmeny informácií, avšak napáda jej účel. Domnieva sa, že podrobne odpovedala na tieto tvrdenia v odôvodneniach č. 104 až 170 napadnutého rozhodnutia.

99 Komisia tvrdí, že argumentácia týkajúca sa neexistencie štruktúry „riadenia a kontroly" je irelevantná. Z judikatúry vyplýva, že okolnosť, že nebolo prijaté nijaké opatrenie, ktoré by nútilo podniky zúčastniť sa na dohodách, neznamená, že nedošlo k porušeniu. Neexistencia dôkazov len preukazuje, že nijaké odvetné opatrenia neboli potrebné.

100 Komisia opakuje, že nikdy netvrdila, že kartel vylučoval akúkoľvek formu hospodárskej súťaže, alebo žeby existovali kvóty či určené podiely na trhu. Merateľným dôsledkom

kartelu bolo vyrovnanie a stabilizovanie celého trhu a nie nevyhnutne ustálenie rozdelenia podielov na niektorých trhoch.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

101 Treba uviesť, že žalobca vyhlásil vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách, že nenamieta proti označeniu Komisiou uvedeného stretnutia ako porušenie článku 81 ods. 1 ES. Rovnako aj v odpovedi na písomnú otázku Súdu prvého stupňa pripustil, že výmeny informácií o objemoch predaja v Nemecku, vo Francúzsku, v Beneluxe a Spojenom kráľovstve predstavovali porušenie článku 81 ods. 1 ES. Žalobca však napáda niektoré posúdenia uvedené Komisiou v napadnutom rozhodnutí.

102 BPB pripúšťa, že na stretnutí v Londýne alebo neskôr v danom kalendárnom roku, sa pán [A] a bratranci rodiny Knauf dohodli o výmene veľmi všeobecných údajov o ich objemoch predaja v roku 1991. Pán [A] vyhlásil, že účelom toho bolo umožniť mu posúdiť, či v dotknutom priemyselnom odvetví panovala „nová atmosféra“ tým, že nadobudne presnejší obraz o veľkosti trhu, a tým pádom podielu na trhu podniku BPB.

103 Žalobca tiež pripúšťa, že výmeny informácií, ktoré vykonal pán [A] v roku 1992 a v roku 1993 týkajúce sa údajov za rok 1991 a rok 1992 mohli prispieť k ukončeniu cenovej vojny. BPB však popiera, že tieto výmeny informácií predstavovali mechanizmus kontroly zavedený na širšie protisúťažné účely.

104 BPB tiež pripúšťa, že v čase, keď podnik viedol pán [D], boli výmeny informácií o objemoch predaja na štyroch relevantných trhoch polročné od roku 1993 a od roku 1995 štvrťročné. Tvrdí však, že výmeny, ktoré dohodol pán [D], nemali súvislosť s prvými dvomi ročnými výmenami údajov, ktoré vykonal pán [A].

105 Žalobca teda pripustil existenciu výmeny daných informácií, pričom jeho tvrdenia sa snažia iba spochybniť Komisiou vykonané právne posúdenie nesporných skutočností.

106 Podľa judikatúry v oblasti dohôd o výmenách informácií sú tieto dohody v rozpore s pravidlami hospodárskej súťaže, ak zmierňujú alebo odstraňujú mieru neistoty o fungovaní predmetného trhu s následkom obmedzenia hospodárskej súťaže medzi podnikateľmi (rozsudok Súdneho dvora z 23. novembra 2006, ASNEF-EQUIFAX a Administración del Estado, C-238/05, Zb. s. I-11125, bod 51).

107 V ustanoveniach Zmluvy o hospodárskej súťaži je totiž obsiahnuté, že každý hospodársky subjekt musí autonómne určiť politiku, ktorú mieni uplatňovať na spoločnom trhu. Podľa tejto judikatúry takáto požiadavka autonómie bráni akémukoľvek priamemu alebo nepriamemu kontaktu medzi hospodárskymi subjektmi spôsobilému ovplyvniť správanie skutočného alebo potenciálneho konkurenta na trhu alebo odhaliť tomuto konkurentovi zamýšľané správanie na trhu alebo správanie, ktoré má v úmysle prijať vo vzťahu k nemu, ak tieto zmluvy majú za cieľ alebo za následok dosiahnutie takých podmienok hospodárskej súťaže, ktoré nezodpovedajú normálnym podmienkam trhu s prihliadnutím na povahu tovarov alebo poskytovaných plnení, význam a počet podnikateľov a objem tohto obchodu (rozsudok ASNEF-EQUIFAX a Administración del Estado, už citovaný v bode 106 vyššie, bod 52).

108 Čo sa týka zákonnosti výmeny informácií, z judikatúry vplýva, že na skutočne konkurenčnom trhu nie je okolnosť, že hospodársky subjekt zohľadní informácie o fungovaní trhu, ktoré má vďaka systému výmeny informácií, na prispôsobenie svojho správania na trhu, takej povahy, že by vzhľadom na rozdrobenosť ponuky mohla zmeniť alebo odstrániť akúkoľvek neistotu ostatných hospodárskych subjektov pri ich predpokladoch o správaní sa konkurentov. Na silne koncentrovanom oligopolnom trhu však môže výmena informácií o trhu umožniť podnikom poznať postavenia na trhu a obchodnú stratégiu ich konkurentov, čiže vážne narušiť hospodársku súťaž, ktorá existuje medzi hospodárskymi subjektmi (rozsudok Súdneho dvora z 28. mája 1998, Deere/Komisia, C-7/95 P, Zb. s. I-3111, body 88 a 90).

109 Treba sa domnievať, že ak neexistuje dôkaz o opaku, ktorého predloženie prináleží dotknutým hospodárskym subjektom, podniky zúčastňujúce sa zosúladenom konaní, ktoré ostávajú činné na trhu, zohľadňujú pri určovaní svojho správania na tomto trhu informácie, ktoré si vymenili so svojimi konkurentmi. To platí o to viac vtedy, keď dochádza pravidelne k zosúladenému postupu v priebehu dlhého obdobia (rozsudok HFB a i./Komisia, už citovaný v bode 79 vyššie, bod 216).

110 V prejednávanej veci bol trh so sadrokartónovými doskami oligopolný, čo napokon ani žalobca nespochybnil. Treba teda overiť, či vzhľadom na túto vlastnosť trhu výmeny informácií zmenili alebo odstraňovali stupeň neistoty dotknutých podnikov o fungovaní relevantného trhu a obmedzovali tak hospodársku súťaž na danom trhu.

111 Žalobca sa domnieva, že výmena informácií, ako bol organizovaná, mohla slúžiť len na realizáciu jedného cieľa, t. j. overiť v hlavných bodoch samostatné odhady podmienok trhu a predovšetkým jeho veľkosť.

112 Také vysvetlenie nie je presvedčivé. Z vysvetlenia, ktoré poskytol pán [D] vo svojom vyhlásení z 9. júla 2001, ako odôvodnenie výmeny informácií, totiž vyplýva, že síce tieto údaje boli užitočné pre uvedomenie si veľkosti trhu, na ich základe však bolo tiež možné určiť orientáciu a podiely konkurentov na trhu tak, že „sme sa už nepohybovali v úplnej tme“.

113 Z tých istých dôvodov nie je možné prijať tvrdenie žalobcu, podľa ktorého bol trh transparentný a údaje bolo možné pozbierať na trhu.

114 Toto konštatovanie je potvrdené odpoveďou podniku BPB z 28. októbra 1999 až na druhú žiadosť o informácie, ktorá je citovaná v odôvodnení č. 58 napadnutého rozhodnutia:

„[Zástupcovia podnikov BPB a Knauf] súhlasili, že si vymenia údaje o objemoch predaja v roku 1991, aby nadobudli dôveryhodný základ do budúcna a overili si, že táto dohoda [v anglickom originály ‚understanding‘] bola vykonaná (t. j. aby si len vytvorili vzájomný presnejší obraz o celkovej veľkosti trhu a o ich vlastných podieloch na trhu). To bolo nevyhnutné, pretože v tomto priemyselnom odvetví neexistovali dôveryhodné štatistiky.“

115 V tejto súvislosti dôkaz o kartelovej povahe výmeny informácií je ešte presvedčivejší s ohľadom na odpoveď podniku BPB na oznámenie o výhradách. Z odôvodnenia č. 106 napadnutého rozhodnutia totiž vyplýva:

„BPB neskôr spresnil, že cieľom dohody o výmene informácií s podnikom Knauf bolo poskytnúť pánovi [A]ovi ‚základ na posúdenie toho, či v dotknutom priemyselnom odvetví panovala nová atmosféra‘ t. j. ‚výmena informácií na najvyššej úrovni by poskytla určitý stupeň vzájomného ubezpečenia, že cenová vojna sa skončila‘. BPB navyše

výslovne pripustil, že výmeny informácií, ktoré vykonal pán [A], slúžili cieľu ukončiť silnú hospodársku súťaž, ktorá panovala v priemysle so sadrokartónovými doskami na začiatku deväťdesiatych rokov: ‚dve nasledujúce výmeny historických údajov, ktoré vykonal pán [A] mohli slúžiť a mohli byť určené k tomu, aby pomohli skončiť cenovú vojnu'."

116 Čo sa týka tvrdenia žalobcu, podľa ktorého nedošlo k obmedzeniu hospodárskej súťaže, keďže informačná hodnota vymenených údajov o predaji bola nedostatočná vzhľadom na to, že sumy boli poskytnuté vo veľmi všeobecnej a nepresnej forme bez toho, aby rozdelené podľa rôznych druhov sadrokartónových dosiek, uvedené tvrdenie nie je relevantné, keďže cieľom výmeny informácií medzi dotknutými podnikmi bolo dohliadnuť na to, aby podiely na jednotlivých trhoch ostali stabilné alebo aby sa aspoň nezmenšili. Keďže žalobca a Knauf totiž vyjadrili svoju spoločnú vôľu ukončiť cenovú vojnu a stabilizovať relevantné trhy na stretnutí v Londýne, pre dosiahnutie tohto cieľa stačilo, že dotknuté podniky vedeli, že ukončením cenovej vojny neprídu o svoje podiely na trhu. Preto boli dostatočné všeobecné údaje o predaji, na základe ktorých bolo možné stanoviť podiely na trhu. To vysvetľuje aj dôvod, prečo sumy nemuseli byť rozdelené podľa rôznych druhov sadrokartónových dosiek.

117 Čo sa týka tvrdenia žalobcu, podľa ktorého nebola výmena údajov vykonávaná v pravidelných intervaloch, čiže nešlo o mechanizmus kontroly, treba konštatovať, že to nijako nespochybňuje protisúťažnú povahu tejto výmeny informácií, ktorej cieľ bol jasne opísaný samým žalobcom v jeho odpovedi na oznámenie o výhradách, ako smerujúci k ukončeniu cenovej vojny.

118 Čo sa týka tvrdenia podniku BPB spočívajúceho v odlíšení výmen informácií, ktoré zabezpečil pán [A] v roku 1991 a v roku 1992 o tých, ktoré vykonal pán [D], treba konštatovať, že ide len o jednoduché tvrdenie, ktoré nemá nijaké konkrétne

odôvodnenie. Pán [A] vo svojom vyhlásení totiž spresnil, že v roku 1993 pána [D]ho varoval pred príliš častými výmenami, čo dokazuje, že obaja dobre vedeli o pokračovaní výmen. Jediná skutočnosť, že výmeny informácií vykonávali dve rôzne osoby, je teda spojená so zmenou osoby vo vedení podniku BPB. Navyše vysvetlenie týchto výmen informácií, predovšetkým čo sa týka ich predmetu je rovnaké. Vo svojom vysvetlení výmen, ku ktorým pristúpil od roku 1993, pán [D] vyhlásil, že napriek svojej veľmi všeobecnej forme sa z údajov dala zistiť veľkosť trhu a jeho smerovanie a že poznanie podielov na trhu konkurentov viedlo k tomu, že „sme sa už nepohybovali v úplnej tme".

119 Napokon je kartelová povaha výmeny informácií o predaných množstvách v Nemecku, vo Francúzsku, v Beneluxe a Spojenom kráľovstve od roku 1992 do roku 1998 dostatočne preukázaná.

O výmene informácií o objemoch predaja v Spojenom kráľovstve

Tvrdenia účastníkov konania

120 Žalobca tvrdí, že predmetom výmeny informácií týkajúcich sa trhu v Spojenom kráľovstve bolo získať lepšiu vedomosť o celkovej veľkosti trhu v Spojenom kráľovstve so sadrokartónovými doskami a jeho podielu na ňom.

121 Žalobca uvádza, že síce vymieňané údaje boli veľmi všeobecné mesačné údaje o objemoch predaja, výmeny sa neuskutočňovali každý mesiac, ale boli sporadické a vzťahovali sa na informácie týkajúce sa viacerých mesiacov.

122 Komisia odpovedala, že netvrdí, že výmeny údajov boli mesačné, ale len to, že sa z časového hľadiska vykonávali pozoruhodne konštantne (sedem za sebou idúcich rokov) a že tvrdenia, podľa ktorých boli informácie vymieňané nepravidelne podľa potrieb, sú v rozpore s tabuľkou, ktorú predložil pán [N], generálny riaditeľ British Gypsum (ďalej len „BG“), čo je dcérska spoločnosť BPB v Spojenom kráľovstve, z ktorej je možné vyvodiť existenciu pravidelného toku informácií.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

123 Najskôr treba uviesť, že žalobca vyhlásil vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách, že nenamieta proti posúdeniu Komisiou výmen údajov o objemoch predaja v Spojenom kráľovstve za porušenie článku 81 ods. 1 ES. Žalobca tiež pripúšťa vo svojej odpovedi na písomnú otázku Súdu prvého stupňa, že uvedené výmeny sa uskutočňovali od roku 1992 do začiatku roku 1998 a predstavovali porušenie článku 81 ods. 1 ES.

124 Ďalej treba poznamenať, že v odpovedi na písomnú otázku Súdu prvého stupňa Komisia potvrdila, že výmena informácií o predaji na trhu v Spojenom kráľovstve, ako aj o predaji na štyroch relevantných trhoch predstavovali obe skutočnosti jediného a nepretržitého porušenia, hoci ich protisúťažné účinky mohli byť dvojité a zároveň sa vzájomne posilňovať v rozsahu, v akom sa vzťahovali na trh v Spojenom kráľovstve.

Vzhľadom na to, že žalobca napáda predmet a frekvenciu výmeny údajov o objemoch predaja na trhu v Spojenom kráľovstve, treba preskúmať, či napadnuté rozhodnutie má v tomto zmysle nejaké chyby.

125 Čo sa týka predmetu výmeny údajov o objemoch predaja na trhu v Spojenom kráľovstve, Komisia sa domnievala v odôvodnení č. 171 napadnutého rozhodnutia, že jeho predmet bol rovnaký ako predmet výmeny údajov o objemoch predaja na štyroch relevantných trhoch. žalobca však tvrdí, že jeho predmetom bolo získať lepšiu vedomosť o celkovej veľkosti trhu v Spojenom kráľovstve so sadrokartónovými doskami a jeho podielu na ňom.

126 Vysvetlenie žalobcu nemôže zbaviť túto výmenu informácií jej protisúťažnej povahy vzhľadom na všeobecný kontext dotknutého porušenia vyznačujúci sa sledovaním cieľa vyjadreného na stretnutí v Londýne, ktorým bolo ukončenie cenovej vojny.

127 Pokiaľ ide o tvrdenie žalobcu, podľa ktorého skutočnosť, že predovšetkým to, že údaje boli uvedené v tabuľke podľa mesiacov nedokazuje to, že výmena týchto údajov sa uskutočňovala tiež rovnako často, je v prejednávanej veci irelevantné. Aj za predpokladu, že údaje o objemoch predaja neboli vymieňané tak často, to totiž nevyvracia záver, že taká výmena bola protisúťažná z tých istých dôvodov, ako sú uvedené v rámci výmeny údajov na štyroch relevantných trhoch. V každom prípade treba konštatovať, že žalobca nepredložil nijakú skutočnosť, ktorá by preukazovala, že síce údaje boli uvádzané podľa mesiacov, ale výmena sa neuskutočňovala mesačne. Za týchto okolností treba rozhodnúť, že žalobcovi sa nepodarilo preukázať, že by bolo chybné rozhodnutie Komisie uvedené v odôvodnení č. 194 napadnutého rozhodnutia, podľa ktorého systematická a podrobná povaha tabuľky, ktorú predložil pán [N], predpokladala pravidelnú výmenu informácií.

128 Z toho vyplýva, že je bezchybné posúdenie Komisie čo sa týka výmeny údajov o objemoch predaja na trhu v Spojenom kráľovstve.

O výmene informácií o zvyšovaní cien v Spojenom kráľovstve v období od roku 1992 do roku 1998

Tvrdenia účastníkov konania

129 Žalobca tvrdí, že Komisia nedospela k záveru, že paralelné zvyšovania cien boli dohodnuté a že by k nim došlo iným spôsobom ako nezávisle.

130 Dôkazy, o ktoré sa Komisia opiera spočívajú po prvé na rozhovore, ktorý sa uskutočnil v roku 1996 medzi regionálnym riaditeľom podniku Knauf a BG, po druhé na rozhovore, ktorý prebehol v roku 1998 medzi riaditeľom predaja podniku Lafarge a zamestnancom oddelenia predaja podniku BG, a po tretie na dvoch oznámeniach, ktoré zaslal pán [N] svojím spolupracovníkom v ostatných podnikoch, aby ich informoval o zvýšení cien.

131 Žalobca tvrdí, že Komisia pripísala týmto samostatným udalostiam neodôvodnenú dôležitosť. Navyše prvé dva kontakty sa uskutočnili v časovom rozmedzí dvoch rokov

a diskusie sa udiali počas spoločenských udalostí. Okrem toho oznámenia, ktoré poskytol pán [N], sa vykonali raz alebo dva krát, a v rozpore s tým, čo tvrdí Komisia nešlo o výmenu informácií, ale o jednostranné oznámenia.

132 Žalobca spochybňuje záver Komisie, podľa ktorého tieto kontakty potvrdzujú existenciu jediného a nepretržitého porušenia. Žalobca tvrdí, že sa uskutočnili len v období od novembra 1996 do marca 1998 a týkali sa len Spojeného kráľovstva.

133 Komisia uvádza, že nikdy netvrdila, že ceny boli dohodnuté alebo vyjednávané. Domnieva sa, že samotná skutočnosť, že kontakty týkajúce sa niektorých zvyšovaní cien boli predmetom interných zápisníc svedčí o ich dôležitosti.

134 Komisia sa domnieva, pričom odkazuje na odôvodnenia č. 471 až 477 napadnutého rozhodnutia, že výmeny informácií predstavovali zosúladený postup, ktorý patrí medzi osobitné prejavy komplexnej a nepretržitej dohody obmedzujúcej hospodársku súťaž minimálne na štyroch hlavných európskych trhoch so sadrokartónovými doskami.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

135 Ako vyplýva zo žaloby a z preskúmania spolupráce podniku BPB, práve on je tým podnikom, ktorý oznámil Komisii uvedené výmeny informácií o zvyšovaní cien v Spojenom kráľovstve. Okrem toho BPB nespochybnil skutkové okolnosti uvedené v napadnutom rozhodnutí.

136 Okrem toho je potrebné tiež zohľadniť skutočnosť, že žalobca uviedol vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách, že nenamieta proti označeniu Komisiou uvedených kontaktov ako porušenie článku 81 ods. 1 ES. V svojej odpovedi na písomnú otázku Súdu prvého stupňa žalobca tiež pripustil, že skutočnosť, že pán [N] raz alebo dva krát informoval podniky Knauf a Lafarge o zvýšení cenníkových cien v Spojenom kráľovstve, predstavovala porušenie článku 81 ods. 1 ES.

137 BPB sa však snaží zľahčovať protisúťažnú povahu týchto výmen tvrdením, že rozhovory, ku ktorým došlo na golfových dňoch sa týkali len debát daných priemyselných kruhov a že memorandá, ktoré tvorili zápisnicu z týchto debát, obsahovali informácie ako také. Okrem toho informácie boli oznamované jednostranne. Napokon sa domnieva, že zvýšenia cien boli v každom prípade známe z informácií kolujúcich sa na trhu a že výmeny informácií boli len oznámeniami rozhodnutí, ktoré už boli prijaté. Okrem toho sa komunikácia týkala len cenníkových cien, ktoré neodrážali „čisté-čisté“ ceny (bez zliav a výhod).

138 Z odôvodnení č. 198 až 200 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že čo sa týka obdobia pred 7. septembrom 1996, oznámenia o zvýšení cien boli štyri krát skoro súčasné.

Oznámenie BG z 21. júla 1992 (nadobudlo účinnosť na konci august 1992) teda nasledovalo oznámenie Lafarge (Redland) z 31. júla 1992 (nadobudlo účinnosť 31. augusta 1992). Knauf oznámil svoje nové ceny 3. augusta 1992 (s novým cenníkom pre september 1992).

139 BPB oznámil v novembri 1993 zvýšenie cien o 12 %, ktoré malo nadobudnúť účinnosť v januári 1994. Lafarge nasledoval toto oznámenie o zvýšení, Knauf ho však úplne nenasledoval.

140 Knauf oznámil 29. septembra 1994 zvýšenie cien približne o 6,5 %, ktoré malo nadobudnúť účinnosť 1. marca 1995, a BPB oznámil 2. decembra 1994 zvýšenie o 9 % s účinnosťou od 27. februára 1995. Po tomto zvýšení nasledovalo rovnaké oznámenie podnikom Lafarge zo 6. januára 1995, ktoré malo nadobudnúť účinnosť v ten istý deň.

141 Dňa 22. septembra 1995 BG oznámil zvýšenie cien o 12 % pre štandardné dosky s účinnosťou od 1. januára 1996. Toto oznámenie nasledoval podnik Lafarge, ktorý oznámil rovnaké zvýšenie 13. októbra 1995 s účinnosťou od 1. januára 1996, ako aj Knauf, ktorý oznámil rovnaké zvýšenie 27. októbra 1995 a s rovnakou účinnosťou.

142 Čo sa týka obdobia pred 7. septembrom 1996 zvýšenia cien podnikov BPB, Lafarge a Knauf sa teda nasledovali vo veľmi krátkych obdobiach, dokonca niekedy súčasne.

143 Je potrebné teda overiť, či skoro súčasné oznámenia o zvýšení cien a paralelnosť oznámených cien, ako bola konštatovaná, predstavujú súbor vážnych, presných a súhlasných nepriamych dôkazov predchádzajúceho zosúladeného konania, ktoré majú informovať konkurenčné podniky o zvýšení cien. Paralelné správanie možno považovať za dôkaz zosúladeného konania iba v prípade, ak zosúladené konanie predstavuje jediné prijateľné vysvetlenie takéhoto správania. Treba totiž zohľadniť skutočnosť, že síce článok 81 ES zakazuje akýkoľvek druh zosúladeného konania, ktorá môže skresliť hospodársku súťaž, ale nevylučuje právo hospodárskych subjektov rozumne sa prispôsobiť zistenému alebo očakávanému správaniu ich konkurentov (rozsudok Súdneho dvora z 31. marca 1993, Ahlström Osakeyhtiö a i./Komisia, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 a C-125/85 až C-129/85, Zb. s. I-1307, bod 71).

144 V prejednávanej veci, aj keď obdobia medzi rôznymi oznámeniami o zvýšení cien prípadne umožňovali podnikom oboznámiť sa s nimi na základe informácií z trhu, a tieto zvýšenia neboli vždy presne v rovnakej výške, ich skoro súčasné oznámenia, ako aj podobnosť oznámených cien, predstavujú vážne nepriame dôkazy zosúladeného konania pred týmito oznámeniami, takže tieto zvýšenia zapadajú do súvislostí, ktoré sú poznačené tým, ako to Komisia konštatovala v napadnutom rozhodnutí, že žalobca a Knauf sa na stretnutí v Londýne na začiatku roku 1992 dohodli ukončiť cenovú vojnu na štyroch európskych trhoch.

145 V každom prípade treba konštatovať, čo sa týka výmeny údajov o zvyšovaní cien na trhu v Spojenom kráľovstve, že Komisia v odôvodnení č. 476 napadnutého rozhodnutia rozhodla len o existencii kontaktov priznaných podnikmi BPB, Knauf a Lafarge, ktoré boli nasledované niektorými zvýšeniami cien, pričom v tejto súvislosti odkazuje na odôvodnenie č. 211 napadnutého rozhodnutia. Navyše, ako vyplýva z odôvodnenia č. 210 uvedeného rozhodnutia, uviedla, že môže len konštatovať podobnosť správania podnikov, ktoré okrem iného boli zapojené do iných zosúladených kontaktov, bez toho, aby z toho nevyhnutne vyvodila, že by pred touto podobnosťou došlo k zosúladenému konaniu. Navyše jasne použitím pojmu „však“ v anglickej, francúzskej a holandskej verzii odôvodnenia č. 211 napadnutého rozhodnutia vykonala rozlišovanie medzi obyčajnou podobnosťou a pripustenou existenciou kontaktov predchádzajúcich oznámeniam o zvýšení cien.

146 Čo sa týka obdobia po 7. septembri 1996, existencia kontaktov medzi konkurentmi o zvyšovaní cien v Spojenom kráľovstve je preukázaná nasledujúcimi listinnými dôkazmi.

147 Po prvé z interného memoranda podniku BG vyplýva, že cez víkend 7 a 8. septembra 1996 Knauf uviedol, že bude nasledovať zvýšenie cien, pre ktoré sa rozhodne BG, keď budú zámery BG úplne presné. Ako vyplýva z odôvodnenia č. 201 napadnutého rozhodnutia, táto diskusia sa uskutočnila pred odoslaním podnikom BG oznámenia o zvýšení jeho sadzobníka 9. septembra 1996.

148 Navyše toto zvýšenie nasledoval Lafarge svojím zvýšením 20. septembra 1996.

149 Po druhé skoro súčasné oznámenia o zvýšení cien, ako aj podobnosť oznámených cien pokračovali. Komisia teda konštatovala v odôvodneniach č. 203 a 204 napadnutého rozhodnutia, že BG oznámil 3. júna 1997 zvýšenie o 3,8 % pre štandardné dosky s účinnosťou od 1. augusta 1997. Pokiaľ ide o Lafarge, ten oznámil zvýšenie o 3,7 % s účinnosťou od 4. augusta 1997 a Knauf oznámil zvýšenie o 3,7 % s účinnosťou v rovnaký deň, ako bola účinnosť zvýšenia podniku Lafarge. Okrem toho BG 27. januára 1998 oznámil zvýšenie cien o 4,4 % s účinnosťou od 1. apríla 1998. Lafarge oznámil zvýšenie o 4,1 % s účinnosťou od 6. apríla 1998 a Knauf oznámil rovnaké zvýšenie s účinnosťou od 1. apríla 1998.

150 Po tretie z odôvodnenia č. 205 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že pred oznámením 8. septembra 1998 zvýšenia cien podnikom BG o 5 % s účinnosťou od 1. novembra 1998 zástupca podniku Lafarge oznámil zodpovednému pracovníkovi BG, že z rozpočtových

dôvodov Lafarge nemôže nasledovať zvýšenie cien stanovené na január nasledujúceho roka. Pritom ak by dotknuté podniky neboli dohodnuté o výmene informácií o zvýšení cien, Lafarge by nemusel informovať zástupcu BG, že nebude nasledovať stanovené zvyšovanie.

151 Po štvrté BPB uznal, že došlo k tzv. „ojedinelým prípadom“, keď pán [N] zatelefonoval generálnym riaditeľom podnikov Lafarge a Knauf v Spojenom kráľovstve, aby ich informoval o zámeroch BG v oblasti cien, ako aj rozmedzí predpokladaného zvyšovania (odôvodnenie č. 207 napadnutého rozhodnutia). Tieto telefonické hovory, síce BPB neposkytol ani približne ich dátumy a sám ich označil za „čisto zdvorilostné“, preukazujú, že konkurenčné podniky nadviazali medzi sebou kontakty týkajúce sa zvyšovania cien.

152 Za týchto podmienok sa Komisia správne domnievala v odôvodnení č. 477 napadnutého rozhodnutia, že kontakty o zvýšení cien na trhu v Spojenom kráľovstve predstavovali zosúladený postup, ktorý je zakázaný článkom 81 ods. 1 ES.

153 Tento záver nemôže byť vyvrátený tvrdením, podľa ktorého išlo o jednostranné správanie. Isteže je pravda, že pojem zosúladený postup skutočne predpokladá existenciu kontaktov vyznačujúcich sa tým, že sú vzájomné. Táto podmienka je však splnená vtedy, ak podnik požiada svojho konkurenta o prezradenie svojich zámerov alebo budúceho správania na trhu, alebo ak to aspoň druhý podnik akceptuje (rozsudok Cement, už citovaný v bode 32 vyššie, bod 1849).

154 Čo sa týka tvrdení žalobcu, že vymieňané informácie o cenách boli známe klientom dotknutého podniku pred ich oznámením konkurentom, a že z tohto dôvodu mohli byť odhalené informácie pozbierané na trhu konkurentmi, treba pripomenúť, že samotné prijatie informácií o konkurentoch, pričom ide o informácie, ktoré každý nezávislý

subjekt chráni ako obchodné tajomstvo, stačí na preukázanie existencie protisúťažnej pohnútky (rozsudok Súdu prvého stupňa z 12. júla 2001, Tate & Lyle a i./Komisia, T-202/98, T-204/98 a T-207/98, Zb. s. II-2035, bod 66). Navyše diskusie, s ohľadom na ktoré Komisia našla priame dôkazy alebo ktorých existencia bola žalobcom uznaná, sa odohrali pred oficiálnymi oznámeniami zvýšenia cien.

155 Vzhľadom na okolnosti v prejednávanej veci Komisia dostatočne právne preukázala, že tri podniky sa informovali o zvyšovaní cien na trhu v Spojenom kráľovstve v období od roku 1992 do roku 1998.

O stabilizácii podielov na trhu v Nemecku

Tvrdenia účastníkov konania

156 Žalobca pripúšťa, že predmetom stretnutia vo Versailles bolo dosiahnuť dohodu zabezpečujúcu stabilizáciu podielov na trhu v Nemecku. Tento zámer bol však márny. Tvrdí, že neskoršie vyhlásenie podniku Gyproc podporuje jeho tvrdenie.

157 Žalobca tiež pripúšťa, že na stretnutiach v Bruseli a Haagu sa ďalej diskutovalo o podieloch každého dotknutého podniku na trhu v Nemecku. Navyše pred diskusiami

v Haagu prebehla nová výmena údajov o podieloch na trhu v prvých štyroch mesiacoch roku 1998. Ani tieto diskusie však nepriniesli žiadny výsledok.

158 Žalobca zdôrazňuje, že hoci sa podniky stretli a mali spoločný záujem zaviesť stabilitu na nemeckom trhu, neprijali spoločný záväzok. Uplatniteľné právo však vyžadovalo taký záväzok. Žalobca tvrdí, že podniky sa môžu podeliť o svoj spoločný názor na to, čo by chceli zaviesť, avšak nejde o dohodu v právnom zmysle; to by bolo iba v tom prípade, keby jeden podnik svojimi kontaktmi a spojím správaním vystupoval takým spôsobom, z ktorého môže druhý podnik nepochybne pochopiť, že mu navrhuje niečo konať a keby sa tento druhý podnik cítil byť zaviazaný tak urobiť. Domnieva sa, že Komisia nemôže považovať vyjednávanie sa dohodu.

159 Žalobca uvádza, že prístup Komisie sa zakladá na tvrdení, podľa ktorého je spoločný cieľ preukázaný prejavmi dohody v zmysle článku 81 ods. 1 ES, pričom tieto prejavy sú samé osebe dôkazom spoločného cieľa. Podľa žalobcu ide o tvrdenie, ktoré nemá žiadny právny význam.

160 Žalobca tvrdí, že Komisia sa nesprávne domnievala, že systém výmeny informácií, ktorý dotknuté podniky zaviedli v novembri 1996 za pomoci nezávislého odborníka (ďalej len „systém výmeny informácií“) bol sofistikovanejší a že im poskytoval presnejšie a dôveryhodnejšie informácie ako iné výmeny. Žalobca uvádza, že výrobcovia oznamovali informácie nezávislému odborníkovi, ktorý ich však nijako neoveroval. Okrem toho, výmeny v systémy výmeny informácií neboli častejšie ako tie, ktoré sa uskutočnili medzi generálnymi riaditeľmi. dotknutých podnikov, pretože jedny aj druhé

bývali trojmesačné v období od roku 1996 do roku 1998. Navyše výmeny, ktoré sa uskutočnili v rámci systému výmeny informácií poskytovali dotknutým podnikom menej informácií ako tie, ktoré sa uskutočnili medzi generálnymi riaditeľmi, keďže nezávislý odborník poskytoval uvedeným podnikom len celkový číselný údaj o veľkosti trhu.

161 Žalobca tiež tvrdí, že zavedenie systému výmeny informácií po stretnutí vo Versailles bolo náhodnou zhodou okolností.

162 Komisia sa domnieva, že síce sa podnikom nepodarilo dospieť k dohode o spôsobe rozdelenia podielov na trhu v Nemecku, vyjadrili svoju spoločnú vôľu obmedziť hospodársku súťaž na trhu so sadrokartónovými doskami rozdelením si nemeckého trhu, alebo prinajmenšom v jeho stabilizovaní. Tvrdí, že už prezradenie podnikom skutočnosti, že si nemieni zvýšiť svoj podiel na trhu stačí na informovanie jeho konkurentov o podstatnom prvku jeho stratégie a zjavne predstavuje protisúťažnú okolnosť. Domnieva sa, že podniky sa považovali za povinné správať sa určitým spôsobom, ako to dokazujú po sebe idúce rokovania v tomto zmysle.

163 Komisia tvrdí, že jediným prijateľným vysvetlením výmeny informácií, ktoré sa účastníci snažia držať v tajnosti a ktoré spočívajú v číselných údajoch údajne bez väčšej hodnoty pre stanovenie budúcej stratégie, je, že medzi dotknutými podnikmi existuje tichá dohoda pre dodržiavanie tradičných pohybov.

164 Komisia sa domnieva, že síce podiely na trhu v Nemecku pokračovali v kolísaní po stretnutí vo Versailles, ktoré sa konalo v roku 1996, tieto kolísania boli minimálne a len potvrdili jej závery, keďže nikdy netvrdila, že by existovala formálna dohoda o rozdelení trhu.

165 Komisia tvrdí, že hoci systém výmeny informácií nie je sám osebe v rozpore s právom spoločenstva, nemožno ho skúmať samostatne, ale s ohľadom na fakt, že bol zavedený pre poskytovanie presnejších a dôveryhodných informácií. Navyše nie je pochopiteľné tvrdenie BPB, že ak poskytnuté informácie neboli presnejšie ako tie, ktoré si podniky vymenili už predtým, prečo sa BPB a ostatné podniky zúčastnili na tomto systéme. Navyše vysvetlenie predložené podnikom BPB, že podniky sa chceli dozvedieť presnú veľkosť nemeckého trhu, len potvrdzuje výklad Komisie.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

166 Z tvrdení žalobcu vyplýva, že nespochybňuje to, že došlo k stretnutiam vo Versailles, v Bruseli a Haagu. Tiež pripúšťa, že sa zúčastnil na týchto stretnutiach a že diskutovali o situácií na nemeckom trhu. Rovnako uznáva, že na stretnutí vo Versailles bol predložený návrh, aby bola uzavretá dohoda smerujúca k stabilizovaniu podielov na trhu v Nemecku na ich úrovni v roku 1995.

167 Domnieva sa však, že Komisia nepreukázala, že dotknuté podniky prijali spoločný záväzok. Podľa žalobcu uplatniteľné právo vyžaduje existenciu takého záväzku. Pritom to, čo prebehlo v prejednávanej veci bolo len vyjednávanie o dohode.

168 V dôsledku toho otázka, ktorá je sporná medzi žalobcom a Komisiou sa týka právneho posúdenia stretnutí vo Versailles, v Bruseli a Haagu, ako aj systému výmeny informácií.

169 Čo sa však týka tvrdení žalobcu, ktorými sa snaží preukázať, že nedošlo k dohode o rozdelení podielov na trhu v Nemecku, treba uviesť, že podľa napadnutého rozhodnutia Komisia v odôvodnení č. 469 *in fine*, že „medzi [dotknutými podnikmi] bola uzavretá dohoda a tieto podniky sa snažili rozdeliť si nemecký trh, alebo aspoň ho stabilizovať, pričom táto dohoda predstavovala osobitný prejav komplexnej, nepretržitej dohody, ktorej cieľom je obmedziť hospodársku súťaž na trhu so sadrokartónovými doskami aspoň na štyroch veľkých európskych trhoch“. Navyše z odôvodnení č. 462, 463, 465 a 469 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia sa domnievala, bez ohľadu na otázku, či taká dohoda bola alebo nebola uzavretá, že dotknuté podniky vyjadrením svojej spoločnej vôle rozdeliť si nemecký trh, alebo aspoň ho stabilizovať, uzavreli dohodu v zmysle článku 81 ods. 1 ES.

170 Hoci Komisia nepreukázala, že sankcionované podniky uzavreli dohodu v užšom slova zmysle o rozdelení podielov na trhu v Nemecku, stačilo by, aby zo skutočností, ktoré medzi stranami nie sú sporné, vyplývalo, že dotknuté podniky sa vedome rozhodli pre praktickú spoluprácu medzi sebou namiesto rizík hospodárskej súťaže tým, že ostali v priamom kontakte s cieľom stabilizovať trh v Nemecku. Preto treba overiť, či je to tak v prejednávanej veci.

171 Čo sa týka stretnutia vo Versailles, ktoré sa uskutočnilo v júni 1996, nie je spochybnené, že k nemu došlo, ani skutočnosť, že na ňom dotknuté podniky prezradili ich skutočné údaje o predaji v roku 1995, ani že diskutovali o stabilizovaní ich podielov na trhu v Nemecku a ani to, že Gyproc nesúhlasil s podielom na trhu, ktorý mu ostatné podniky navrhovali.

172 Pokiaľ ide o stretnutie v Bruseli zo 4. decembra 1997 BPB tiež pripúšťa, že k nemu došlo, avšak uvádza, že tiež bolo príležitosťou pre diskusiu o stabilizovaní nemeckého trhu.

173 Čo sa týka stretnutia v Haagu v máji 1998, BPB tiež nespochybňuje, že sa uskutočnilo. Hoci predmetom diskusií bola situácia v Nemecku, nepriniesli nijaký konkrétny výsledok. V tejto súvislosti z odôvodnenia č. 257 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že podľa podniku Gyproc si účastníci vymenili údaje o objemoch predaja v Nemecku za prvé štyri mesiace roku 1998, pričom každý zo zúčastnených uviedol podiel na trhu, aký by chcel mať v Nemecku, a keďže súčet týchto podielov na trhu bol vo výške 101 %, zúčastnení navrhli podniku Gyproc aby obmedzil svoj podiel na trhu na 11 %, čo však tento podnik odmietol.

174 Z uvedeného teda vyplýva, že síce žiadna konkrétna dohoda o rozdelení trhu v Nemecku nemohla byť uzavretá ani na stretnutí vo Versailles ani na neskorších stretnutiach, ktoré sa konali v Bruseli a Haagu, štyri dotknuté podniky vyjadrili spoločnú vôľu stabilizovať trh v Nemecku a obmedziť tak hospodársku súťaž. Konanie stretnutia vo Versailles teda dokazuje existenciu dohody na zásade rozdelenia trhu v Nemecku medzi BPB, Knauf, Lafarge a Gyproc, ako to Komisia uviedla v odôvodnení č. 264 napadnutého rozhodnutia.

175 Podnik BPB totiž nespochybnil to, že na stretnutí vo Versailles, bez ohľadu na postoj, ktorý zastával Gyproc, tri zvyšné podniky, t. j. Knauf, Lafarge a BPB si vzájomne oznámili podiely na trhu, s ktorými súhlasili, a že tieto podiely na trhu zodpovedali tým podielom, aké tieto podniky skutočne mali. V tejto súvislosti treba tiež pripomenúť, že podniky nespochybnili to, že si na stretnutí vo Versailles vymenili svoje údaje o predaji za rok 1995.

176 Treba tiež zohľadniť systém výmeny informácií. Existencia tohto systému potvrdzuje tvrdenie Komisie, že uvedené podniky chceli stabilizovať trh v Nemecku. Každý výrobca totiž dôverne oznámil svoje údaje o predaji nezávislému odborníkovi, ktorý tieto výsledky zoradil a výslednú celkovú sumu oznámil zúčastneným. Táto suma umožňovala každému vypočítať si svoj vlastný podiel na trhu, nie však podiely

ostatných. Číselné údaje boli poskytované štvrťročne a spočívali v údaji o predaji každého. Okrem toho výrobcovia dôverne oznámili nezávislému odborníkovi údaje od januára do decembra 1995, ako aj od januára do septembra 1996.

177 Systém výmeny informácií teda umožňoval dotknutým podnikom kontrolovať, či ich podiely na trhu v Nemecku ostali relatívne stabilné.

178 Čo sa týka právneho posúdenia tejto situácie, treba pripomenúť, že oznámenie informácií svojim konkurentom s cieľom pripraviť kartel, stačí na preukázanie existencie zosúladeného postupu v zmysle článku 81 ES (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa zo 6. apríla 1995, Tréfilunion/Komisia, T-148/89, Zb. s. II-1063, bod 82).

179 Pojem zosúladený postup v zmysle článku 81 ods. 1 ES sa týka takej formy spolupráce medzi podnikmi, ktorá síce nedospela až do realizácie prostredníctvom dohody v pravom slova zmysle, spôsobila, že dotknuté podniky sa vedome rozhodli pre praktickú spoluprácu medzi sebou namiesto rizík hospodárskej súťaže (rozsudky Suiker Unie a i./Komisia, už citovaný v bode 81 vyššie, bod 26, a Ahlström Osakeyhtiö a i./Komisia, už citovaný v bode 143 vyššie, bod 63).

180 Kritériá koordinácie a spolupráce, ktoré predstavujú zosúladený postup, vôbec nevyžadujú vypracovanie skutočného „plánu“, skôr ich treba chápať vo svetle konceptu vlastnému ustanoveniam Zmluvy o ES týkajúcim sa hospodárskej súťaže, podľa ktorého musí každý hospodársky subjekt autonómne určiť, akú politiku chce viesť na

spoločnom trhu, a podmienky, ktoré zamýšľa uplatňovať na svojich klientov (rozsudky Súdneho dvora Deere/Komisia, už citovaný v bode 108 vyššie, bod 86, a z 2. októbra 2003, Thyssen Stahl/Komisia, C-194/99 P, Zb. s. I-10821, bod 82).

181 Je síce pravda, že táto požiadavka na autonómiu nevylučuje právo hospodárskych subjektov rozumne sa prispôsobiť zistenému alebo očakávanému správaniu ich konkurentov, je však jasne v rozpore s nadviazaním priamych alebo nepriamych kontaktov medzi takýmito hospodárskymi subjektmi, ktorých cieľom alebo výsledkom je dosiahnutie takých podmienok hospodárskej súťaže, ktoré nezodpovedajú normálnym podmienkam trhu s prihliadnutím na povahu tovarov alebo poskytovaných plnení, význam a počet podnikov a objem tohto obchodu (rozsudky Deere/Komisia, už citovaný v bode 108 vyššie, bod 87, a Thyssen Stahl/Komisia, už citovaný v bode 180 vyššie, bod 83).

182 Okrem toho, ako Súd prvého stupňa uviedol v rozsudku Cement, už citovanom v bode 32 vyššie (bod 1852), na preukázanie zosúladeného postupu nie je potrebné dosvedčiť, že sa daný konkurent formálne zaviazal voči jednému alebo niekoľkým iným konkurentom k akémukoľvek správaniu, alebo že konkurenti spoločne stanovili svoje budúce správanie na trhu. Je postačujúce, aby konkurent prostredníctvom vyhlásenia o zámere vylúčil alebo aspoň podstatne znížil neistotu v súvislosti so správaním na trhu, ktorú možno od neho očakávať.

183 V tejto súvislosti sa Komisia správne v odôvodnení č. 466 napadnutého rozhodnutia domnievala, že samotná skutočnosť, keď podnik uvedie, že si nemieni zvýšiť svoj podiel na trhu, stačí na informovanie jeho konkurentov o podstatnom prvku jeho stratégie.

184 Navyše treba pripomenúť, že relevantný trh je silne koncentrovaným oligopolným trhom. Na takom trhu môže teda výmena informácií umožniť podnikom poznať postavenie na trhu a obchodnú stratégiu ich konkurentov, čiže vážne narušiť

hospodársku súťaž, ktorá existuje medzi hospodárskymi subjektmi (rozsudky Deere/Komisia, už citovaný v bode 106 vyššie, body 88 až 90, a Thyssen Stahl/Komisia, už citovaný v bode 180 vyššie, bod 84).

185 Okrem toho, čo sa týka tvrdenia žalobcu, že odôvodnenie Komisie je v kruhu, treba pripomenúť, že všetky okolnosti spornej veci sa nemajú skúmať oddelene, ako samostatné porušenia, ale v celkovej súvislosti, ako prípadné prvky jedného porušenia, ktorého predmetom je porušenie hospodárskej súťaže na trhu so sadrokartónovými doskami na štyroch relevantných európskych trhoch. Podľa judikatúry sa totiž dôkazy uvedené Komisiou v rozhodnutí na preukázanie porušenia článku 81 ods. 1 ES podnikom nemajú posudzovať samostatne, ale ako celok (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora zo 14. júla 1972, ICI/Komisia, 48/69, Zb. s. 619, bod 68).

186 Navyše, vzhľadom na všeobecný kontext stabilizácie relevantných trhov, výmena informácií o trhu v Nemecku mohla umožniť dotknutým podniky kontrolovať, či podiely na trhu ich konkurentov ostali nezmenené.

187 Napokon, čo sa týka tvrdenia žalobcu, že v prípade neexistencie dohody mala Komisia aspoň preukázať účinky na trh, treba pripomenúť, že na účely uplatnenia článku 81 ods. 1 ES je zohľadnenie konkrétnych účinkov porušenia zbytočné, ak je zjavné, že predmetom týchto stretnutí je vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže na spoločnom trhu (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, bod 261).

188 Rovnako tak sa článok 81 ods. 1 ES uplatňuje aj na zosúladený postup, a to aj v prípade absencie protisúťažných účinkov na trh. Zo samotného znenia tohto ustanovenia vyplýva, že rovnako ako dohody medzi podnikmi a rozhodnutia združení podnikov, tak

aj zosúladené postupy sú v prípade, že majú protisúťažný cieľ, zakázané bez ohľadu na akékoľvek ich účinky (rozsudok Súdneho dvora z 21. septembra 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, C-105/04 P, Zb. s. I-8725, body 137 a 138).

189 Následne, pokiaľ pojem zosúladeného postupu predpokladá určité správanie sa zúčastnených podnikov na trhu, nevyplýva z toho, že toto správanie má konkrétny účinok v podobe obmedzovania, vylučovania alebo skresľovania hospodárskej súťaže (rozsudok Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, už citovaný v bode 188 vyššie, bod 139).

190 Vzhľadom na celkový kontext tejto veci, Súd prvého stupňa sa domnieva, že Komisia na základe nespochybnených skutočnosti dostatočne právne preukázala, že síce sa dotknutým podnikom nepodarilo uzavrieť konkrétnu dohodu o vzájomnom rozdelení trhu v Nemecku, vyjadrili svoju spoločnú vôľu, že sa budú správať na tomto trhu určitým spôsobom, teda že obmedzia hospodársku súťaž stabilizovaním tohto trhu.

O výmenách informácií o zvýšení cien v Nemecku

Tvrdenia účastníkov konania

191 Žalobca spochybňuje tvrdenie Komisie, že sa štyria výrobcovia informovali o svojich zámeroch alebo že existovala koordinácia o dátumoch a predpokladaných úrovniach

zvyšovania cien v období od konca roka 1994 až do septembra 1998. Domnieva sa, že Komisia dostatočne nedokázala svoje tvrdenia. Okolnosť, že hospodárska súťaž pokračovala na trhu v Nemecku naopak dokazuje, že výrobcovia naďalej konali nezávisle. V každom prípade dotknuté kontakty nemôžu nasvedčovať existencii spoločnej vôle či predstavovať dôkaz dohody uzavretej v roku 1992.

192 Čo sa týka údajných priamych kontaktov BPB so svojimi konkurentmi, ktoré sa týkali zvyšovania cien v Nemecku, BPB tvrdí, že vyhlásil, že nezaslal kópie svojich vlastných zvyšovaní cien svojim konkurentom. Pokiaľ ide o cenovú tabuľku, ktoré podnik Knauf zaslal svojim konkurentom, tieto informácie nemôžu predstavovať tajnú dohodu o cenách, pretože listy obsahovali zvyšovania cien na trhu už dobre známe alebo očakávané. Navyše boli katalógové ceny často znižované poskytnutím zliav.

193 Žalobca spochybňuje, že by memorandum Lafarge zo 17. decembra 1996 bolo napísané po diskusii o cenách medzi pánom [V], obchodným riaditeľom Rigips, čo je nemecká dcérska spoločnosť žalobcu, a pánom [X], generálnym riaditeľom Lafarge Gips. Tvrdí, že vždy popieral existenciu tejto diskusie. Okrem toho odmieta záver Komisie, že je toto memorandum dôkazom priamych kontaktov medzi výrobcami. Čo sa týka paralelného zvyšovania cien žalobca poznamenáva, že na oligopolnom trhu je bežné, že podniky vyrovnajú svoje ceny s cenami svojich konkurentov a správajú sa podobne, prinajmenšom pokiaľ ide o cenníkové ceny. Hospodárska súťaž na základe „čistých-čistých" cien však intenzívne pokračovala.

194 Pokiaľ ide o memorandum Lafarge zo 7. októbra 1998, žalobca sa domnieva, že opisuje bežný mechanizmus zvyšovania cien na oligopolnom trhu. Tvrdí, že memorandum uvádza viaceré skutočnosti, ktoré protirečia tvrdeniam Komisie, ako napríklad skutočnosť, že výrobcovia poskytovali zľavy aj po oznámení tabuľkovej ceny, že Rigips oznámil zvýšenie osem týždňov pred memorandom, pričom však ostatní

výrobcovia nenasledovali toto zvýšenie, že pretrvával neistota, ako budú konkurenti reagovať na zvýšenie cien, že väčšina zvyšovaní cien bola v predchádzajúcich rokoch obmedzená a že až do rokov 1993 a 1994 sa Lafarge snažil získať podiely na trhu.

195 Čo sa týka interného záznamu Knauf z 15. novembra 1993, žalobca tvrdí, že hoci tento záznam odporúčal prípadne prijať protisúťažné správanie, to neznamená, že toto správanie bolo skutočne prijaté.

196 Pokiaľ ide o interný záznam Rigips z októbra 1994, žalobca sa domnieva, že veta „ceny sa pravdepodobne zmrazia na vyššie uvedenej úrovni“ nedokazuje nič protisúťažné, ale len posúdenie podnikom Rigips perspektívy vývoja cien.

197 Čo sa týka zvýšenia cien 1. decembra 1995, žalobca spochybňuje, že príčinou neúspechu tohto zvýšenia bolo stretnutie vo Versailles. Tvrdí, že zníženie cien od decembra 1995 do júna 1996 je skôr dôkaz o neexistencii dohody.

198 Pokiaľ ide o zvyšovanie cien v septembri 1997, žalobca popiera, že by sa zúčastnil na zámeroch ostatných výrobcov smerujúcich k zamedzeniu preberania klientov. Tvrdí, že hoci výrobcovia diskutovali o rozdelení trhu, tieto diskusie nemali nijaký výsledok. V dôsledku toho pokračovala na trhu hospodárska súťaž a nebolo úspešné zvýšenie katalógových cien navrhnuté na september 1997.

199 Žalobca uvádza, že čo sa týka zvyšovania cien v septembri 1998, nepodieľal sa na nijakej tajnej dohode medzi výrobcami. Tvrdí, že jediný dôkaz, ktorý má Komisia a ktorý sa ho týka je okolnosť, že mu bola doručená kópia listu od podniku Knauf o zvyšovaní cien. Táto okolnosť však nedopĺňa nič k tomu, že podnik Knauf uznal, že príležitostne zaslal svojim konkurentom listy, v ktorých ich informoval o zvýšení cien. Okrem toho popiera, že by dostal oznámenie od podniku Gyproc. Takže tvrdenie Komisie, podľa ktorého zvyšovanie cien v septembri 1998 predstavuje ďalšie potvrdenie tajnej dohody, na ktorej sa žalobca zúčastnil na trhu v Nemecku, nie je odôvodnené žiadnym dôkazom.

200 Pokiaľ ide o memorandum Lafarge zo 7. októbra 1998, Komisia tvrdí, že nebolo použité na preukázanie existencie kontaktov medzi dotknutými podnikmi, ale na preukázanie toho, že zvyšovania cien sa riadili osobitnou schémou. Domnieva sa, že skutočnosť, že oznámené zvyšovania cien nie vždy zodpovedali skutočným zvýšeniam predajných cien, neznamená, že nadviazané kontakty neboli protiprávne alebo že nemali účinky. Tiež podľa jej názoru okolnosť, že Lafarge sa snažil získať podiely na trhu až do rokov 1993 a 1994, nespochybňuje jej závery v tejto súvislosti, pretože len konštatovala, že zvyšovania cien boli koordinované až od konca roka 1994 alebo od začiatku roka 1995.

201 Čo sa týka zaslania podnikom Knauf cenovej tabuľky svojim konkurentom, Komisia odkazuje na odôvodnenia č. 313 až 314 a 472 až 474 napadnutého rozhodnutia.

202 Komisia pripúšťa, že interný záznam podniku Knauf z 15. novembra 1993 neopisuje už prijaté správanie, ale skôr odporúča určité smerovanie správania. Domnieva sa však, že okolnosti uvedené v tomto zázname zobrazujú správanie podniku Knauf, ktoré viedlo

k neskorším kontaktom medzi konkurentmi, ktoré Komisia už dokázala, pričom toto správanie jasne potvrdzuje jej záver, že sporné kontakty mali protisúťažný predmet. Toto správanie je tiež indíciou o dôvodoch, na ktorých základe došlo k týmto neskorším kontaktom.

203 Čo sa týka interného záznamu Rigips z októbra 1994, Komisia tvrdí, že súvislosti v ktorých bol tento záznam a predovšetkým skutočnosť, že bola napísaná mesiac pred zaslaním listov oznamujúcich zvýšenie cien od februára 1995 nedokazuje len to, že jeho autor bol dobre informovaný.

204 Pokiaľ ide o zvýšenie cien od 1. decembra 1995, Komisia spochybňuje tvrdenie žalobcu, podľa ktorého neúspech tohto zvýšenia dokazuje to, že žiadna dohoda nebola v roku 1992 uzavretá. Navyše neskoršie okolnosti dokázali, že kontakty boli vytvorené v roku 1996 (možno v dôsledku tohto neúspechu), predovšetkým na stretnutí vo Versailles v júni 1996 a že zvyšovanie cien bolo dohodnuté na 1. február 1997.

205 Čo sa týka memoranda podniku Lafarge zo 17. decembra 1996, Komisia sa domnieva, že zvyšovania cien, ktoré boli dohodnuté, sú prejavom komplexnej a nepretržitej dohody opísanej v odôvodneniach č. 430 až 434 napadnutého rozhodnutia. Dôležitosť tohto memoranda bola opísaná v odôvodneniach č. 335 až 352 napadnutého rozhodnutia.

206 Pokiaľ ide o zvyšovanie cien stanovené pre september 1997, Komisia tvrdí, že okolnosť, že zvyšovanie nebolo úspešné nedokazuje, že neexistoval kartel.

207 Čo sa týka zvyšovanie cien v septembri 1998, Komisia poznamenáva, že skutočnosť, že podnik dostal od svojho konkurenta informácie o cenách bez toho, že by protestoval, nasvedčuje dostatočnej vzájomnosti, ktorá predstavuje zosúladený postup. Komisia sa tiež domnieva, že pripustenie podnikom Gyproc existencie zosúladených pokusov o zvýšenie cien na trhu v Nemecku potvrdzuje jej záver. Uvádza, že záznam podniku BPB spomenutý v odôvodnení č. 380 napadnutého rozhodnutia (odkazujúci na druhé zvyšovanie cien v prvom štvrťroku kalendárneho roka 1999) bol skorší ako pokyny od podniku Knauf spomenuté v odôvodnení č. 377 napadnutého rozhodnutia, takže nemohol byť reakciou na uvedené pokyny ani na klebety, ktoré chcel tento podnik rozšíriť na trhu.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

208 BPB spochybňuje existenciu priamych kontaktov so svojimi konkurentmi týkajúcich sa zvyšovania cien na trhu v Nemecku, ako aj existenciu zosúladeného konania pri uplatnení zvyšovania cien. Tiež tvrdí, že v každom prípade, aj keby boli priame kontakty medzi konkurentmi preukázané, nemôžu nasvedčovať spoločnej vôli výrobcov zosúladiť svoje ceny.

209 V prvom rade treba preskúmať dôkazy týkajúce sa existencie kontaktov a zosúladenie medzi konkurentmi, čo BPB výslovne spochybňuje.

210 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že uvedené kontakty je potrebné vnímať v kontexte tej doby, ktorý sa vyznačoval viacerými protisúťažnými prejavmi potvrdzujúcimi spoločnú vôľu konkurentov stabilizovať trh so sadrokartónovými doskami na štyroch veľkých európskych trhoch a medzi nimi aj na trhu v Nemecku. Navyše je tiež potrebné uviesť, že síce zo samostatného dokumentu, ktorý našla Komisia, nemôže jednoznačne

vyplývať existencia protisúťažného správania, takže jeho obsah je možné prípadne vysvetliť aj inak ako snahou o obmedzenie hospodárskej súťaže, táto okolnosť však nemôže vylúčiť to, že tento dokument je možné vykladať ako potvrdzujúci existenciu takej snahy, ak je súčasťou viacerých dokumentov, z ktorých vyplývajú nepriame dôkazy o existencii súčasných a podobných protisúťažných správaní.

211 Čo sa týka interného záznamu podniku Knauf z 15. novembra 1993 (odôvodnenie č. 305 napadnutého rozhodnutia), BPB len poznamenal, že tento záznam iba odporúča určité smerovanie správania, ktoré môže byť protisúťažné, ale nie je dôkazom o tom, že toto smerovanie správania bolo skutočne aj prijaté. Treba uviesť, že podľa slov tohto záznamu „nový cenník [podniku Knauf] pol zaslaný na konci októbra všetkým jeho priamym klientom. V rovnakom čase boli informovaní aj všetci konkurenti zaslaním po jednom vyhotovení tohto cenníka“. Vysvetlenie BPB je teda spochybnené faktom, že skutočnosť spomenutá v tomto zázname z novembra 1993 sa stala na konci októbra 1993. Preto vysvetlenie poskytnuté podnikom BPB k tomuto záznamu nie je presvedčivé. Tvrdenie podniku BPB teda smeruje nanajvýš k vytknutiu Komisii, že nepreukázala, že dotknutá výmena informácií mala účinok, čo ju však nemôže zbaviť jej protisúťažného cieľa.

212 Pokiaľ ide o interný záznam z októbra 1994, ktorý sa našiel v priestoroch podniku Rigips, žalobca sa pridŕža svojho vysvetlenia uvedeného v odôvodnení č. 323 napadnutého rozhodnutia. Tvrdí, že tento záznam obsahuje posúdenie riadiaceho pracovníka podniku o stave trhu v Nemecku, pričom toto posúdenie je založené na informáciách, ktoré zozbierali obchodní zamestnanci podniku.

213 V tejto súvislosti je výklad uvedeného záznamu Komisiou presvedčivejší, vzhľadom na ostatné podklady v spise, ktoré dokazujú existencia v tom čase zosúladené konanie medzi dotknutými podnikmi. Komisia sa správne domnieva, že tento záznam dokazuje vedomosti o stratégii konkurentov a svedčí o kontaktoch medzi nimi. Autor tohto záznamu najskôr totiž zhrnul situáciu na trhu, pričom vysvetlil, že obchodný riaditeľ podniku Gyproc sa sťažoval, že jeho podnik stratil podiely na trhu a musí ich získať späť. Okrem toho, v zázname bolo predpokladané zmrazenie cien na úrovni uvedenej v zázname a že k zvyšovaniu cien dôjde od 1. februára 1995. Táto posledná poznámka je obzvlášť odhaľujúca. Hoci zaslanie oznámenia o zvýšení cien podnikom Knauf bolo jednostranné a BPB len nasledoval toto zvyšovanie cien, v októbri 1994 nemohol vedieť, že zvyšovanie cien bolo stanovené na 1. februára 1995, keďže Knauf oznámil toto zvyšovanie cien až v novembri 1994. Okrem toho, ak by BPB vedel o tomto zvyšovaní cien, ako tvrdí, prostredníctvom svojich klientov, nič nebránilo tomu, aby to preukázal a bránil sa tak konkrétnym dôkazom, ktoré našla Komisia. Navyše treba pripomenúť, že k zvyšovaniu cien 1. februára 1995 skutočne došlo.

214 Okrem toho treba uviesť, že napriek týmto konkrétnym dôkazom o zosúladených kontaktoch medzi výrobcami sa Komisia v odôvodnení č. 329 napadnutého rozhodnutia len domnieva, že konkurenti sa vzájomne informovali o svojich zámeroch týkajúcich sa zvyšovania cien 1. februára 1995 bez toho, že by považovala tento záznam za priamy dôkaz o zosúladenom konaní pri zvyšovaní cien.

215 Čo sa týka zvyšovanie cien v decembri 1995 (odôvodnenia č. 330 až 333 napadnutého rozhodnutia), žalobca sa domnieva, že skutočnosť, že bolo neúspešné je ďalším dôkazom o neexistencii dohody v roku 1992. V tejto súvislosti stačí pripomenúť, že ak neexistujú ekonomické dôsledky, neznamená to, že neexistoval kartel, ale je to nanajvýš dôkaz, že kartel správne nefungoval, čo je irelevantné pre konštatovanie zosúladeného konania, ktoré malo protisúťažný cieľ.

216 Skutočnosť, že Komisia opätovne v tejto súvislosti spomína stretnutie vo Versailles z júna 1996, ktorého predmetom bolo stabilizovať trh v Nemecku, je však relevantná, pretože ide o nepriamy dôkaz toho, že dotknuté podniky cítili po neúspešnom zvyšovaní cien v roku 1995 potrebu opätovne prediskutovať situáciu na trhu v Nemecku.

217 Toto tvrdenie je potvrdené záznamom zo 17. decembra 1996 Lafarge (odôvodnenie č. 335 napadnutého rozhodnutia). Autor totiž začal tento záznam slovami:

„Znova sme diskutovali o súčasnej situácii na trhu v Nemecku.“

218 BPB spochybňuje, že by sa uskutočnila diskusia s jeho zástupcom, na ktorú sa odkazuje. BPB tvrdí, že je bežné, že na oligopolnom trhu sa podniky správajú tak, že prispôsobia svoje ceny cenám ostatných a že konajú podobne. Hospodárska súťaž bola totiž intenzívna na úrovni predajných cien.

219 Argumentáciu podniku BPB treba odmietnuť. Keďže záznam zo 17. decembra 1996 opisuje skutočnosti, ku ktorým došlo na stretnutí nemeckej asociácie výrobcov sadrokartónových dosiek, uskutočnenej 16. decembra 1996, nie je dôvod pochybovať o tom, že prebehla diskusia medzi zástupcom BPB a autorom tohto záznamu, ktorý je zamestnancom Lafarge.

220 Okrem toho nie je chybný spôsob, akým Komisia vykladá tento záznam nazvaný „prísne tajné a osobné!“ Tento záznam jasne zobrazuje obavy jeho autora v súvislosti so zvyšovaním cien oznámeným všetkými výrobcami na 1. februára 1997, čo sa týka správania ich konkurentov a cenovej politiky, a predovšetkým zliav, ktoré budú

uplatňovať. Dokazuje existenciu priamych kontaktov medzi konkurentmi, v ktorých vyjadrili svoje analýzy a zámery. Autor uvedeného záznamu totiž vysvetlil, že cena ponúkaná podnikom BPB pre niektorých klientov bola „nižšia ako [vtedy] dohodnutá najnižšia úroveň cien“ a že „to [bude] opäť viesť k nestabilite“. Dodáva:

„[Knauf] súhlasil s cenami pre projekty až do mája [19]97 na nižšej úrovni, ako je dohodnutá. Spolu s nami trvajú na disciplíne pri zvyšovaní cien… Zvýšenie cien na dohodnutú úroveň ([2,5-3] DM/m^2) bude ešte veľmi ťažké.“

221 Za týchto okolností sa Súd prvého stupňa domnieva, že Komisia sa správne v odôvodnení č. 352 napadnutého rozhodnutia domnievala, že pri zvyšovaní cien vo februári 1997 bolo zavedené medzi konkurentmi priame zosúladené konanie pre zvyšovanie cien a že sa konkurenti pred týmto zvyšovaním prinajmenšom vzájomne informovali o svojich zámeroch.

222 Čo sa týka zámeru o zvyšovanie cien v septembri 1997, BPB tvrdí, že žiadny z dokumentov predložených Komisiou sa naň nevzťahuje a že sa ho netýka nijaká výhrada o rozdelení klientov.

223 Najskôr treba uviesť, že štyri dotknuté podniky zaslali listy z 1. septembra 1997, v ktorých oznámili zvyšovanie cien v máji alebo na začiatku júna 1997 (odôvodnenie č. 353 napadnutého rozhodnutia). Tieto skutočnosti žalobca nespochybnil.

224 Okrem toho, síce Komisia neposkytla priame dôkazy o kontaktoch medzi BPB a jeho konkurentmi týkajúce sa tohto zvyšovania, výmeny medzi Knauf a Lafarge, uvedené v odôvodnení č. 356 napadnutého rozhodnutia napríklad potvrdzujú existenciu zosúladeného konania o zvýšení cien a kontroly cien uplatňovaných distributérmi vo všeobecnosti. Skutočnosť, že podnik totiž neváhal kontaktovať svojho konkurenta, aby diskutoval o klientoch a cenách uplatňovaných distributérom, potvrdzuje existenciu spolupráce medzi výrobcami.

225 Komisia predkladá ešte jeden príklad, ktorý je podľa nej ďalším dôkazom o zosúladenom konaní, ktorého sa dopustili BPB, Knauf, Lafarge a Gyproc na trhu v Nemecku. Ide o zámery pre zvýšenie cien v septembri a októbri 1998.

226 V tejto súvislosti je určite pravda, že BPB v júni 1998 oznámil zvyšovanie cien pre september 1998 a že ostatní konkurenti to spravili až v auguste 1998 pre zvyšovanie od októbra 1998. Je tiež pravda, že jediný ďalší dôkaz týkajúci sa priamo podniku BPB, ktorý Komisia citovala v napadnutom rozhodnutí je skutočnosť, že Knauf zaslal kópiu svojho oznamu o zvyšovaní cien na osobnú adresu jedného z riaditeľov BPB.

227 Treba však pripomenúť, že je bežné, že činnosti v rámci protisúťažných postupov a dohôd sa uskutočňujú tajne, stretnutia sa uskutočňujú potajomky a na ne sa vzťahujúca dokumentácia je obmedzená na minimum. Z toho vyplýva, že ak aj Komisia objaví písomnosti jasne potvrdzujúce protiprávne naviazanie kontaktu medzi hospodárskymi subjektmi, tieto písomnosti obyčajne budú len zlomkovité a nesúrodé do tej miery, že je často nutné vyvodiť niektoré detaily prostredníctvom dedukcií. Vo väčšine prípadov sa preto existencia protisúťažného postupu alebo dohody musí vydedukovať z určitého množstva zhôd okolností a znakov, ktoré posudzované ako celok môžu v prípade neexistencie iného koherentného vysvetlenia predstavovať dôkaz porušenia pravidiel hospodárskej súťaže (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, body 55 až 57).

228 V tomto prípade, vzhľadom na súvislosti tejto veci sa Súd prvého stupňa domnieva, že zaslanie podnikom Knauf kópie oznamu o zvyšovaní cien na osobnú adresu jedného z riaditeľov BPB, čo je nezvyčajný spôsob komunikácie medzi konkurenčnými podnikmi, stačí na preukázanie toho, že medzi výrobcami existovala úzka spolupráca aj čo sa týka zvyšovania cien na trhu v Nemecku, ktoré sa uskutočnili v septembri a októbri 1998.

229 Napokon, čo sa týka memoranda podniku Lafarge zo 7. októbra 1998 (odôvodnenia č. 290 až 294 napadnutého rozhodnutia), BPB ho považuje za obyčajné opísanie fungovania trhu. Isteže je pravda, že ak by toto memorandum bolo jediným nájdeným dôkazom, nebolo by dostatočným dôkazom zosúladeného konania pred zvyšovaním cien. Jeho preskúmanie v rámci ostatných vyššie opísaných nepriamych dôkazov však potvrdzuje existenciu na jednej strane kontaktov medzi konkurentmi o zvýšení cien, ako aj spojitosť medzi nimi, a na druhej strane diskusie o podieloch na trhu v Nemecku. Vysvetlenie uvedeného memoranda, ktoré predložil žalobca nemôže vzhľadom na ďalšie úkony dotknutých podnikov vykonané s cieľom stabilizovať trh v Nemecku, podobnosť zvyšovania cien a nájdenie Komisiou počas šetrení veľkého množstva kópií oznámení o zvýšení cien jednotlivých podnikov v priestoroch ich konkurentov, pričom tieto podniky čiastočne pripustili, že ich zaslali alebo im boli priamo doručené od konkurentov, byť totiž koherentným vysvetlením tohto memoranda.

230 V druhom rade treba preskúmať argumentáciu žalobcu, že aj keby boli priame kontakty medzi konkurentmi preukázané, nepredstavujú protisúťažné správanie.

231 Čo sa týka tvrdenia žalobcu, že išlo o čisto jednostranné správanie, vzhľadom na to že nikdy nezaslal svojim konkurentom listy oznamujúce zvyšovanie cien, isteže je pravda, že pojem zosúladený postup skutočne predpokladá existenciu kontaktov vyznačujúcich sa tým, že sú vzájomné. Táto podmienka je však splnená vtedy, ak podnik požiada

svojho konkurenta o prezradenie svojich zámerov alebo budúceho správania na trhu, alebo ak to aspoň druhý podnik akceptuje (rozsudok Cement, už citovaný v bode 32 vyššie, bod 1849).

232 Okrem toho vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Súdu prvého stupňa z 24. októbra 1991, Rhône-Poulenc/Komisia (T-1/89, Zb. s. II-867), bolo žalobcovi vytýkané, že sa zúčastnil na stretnutiach, na ktorých si konkurenti vymieňali informácie týkajúce sa najmä cien, ktoré by chceli na trhu uplatňovať, Súd prvého stupňa konštatoval, že podnik svojou účasťou na stretnutí s protisúťažným účelom, nesledoval len cieľ dopredu vylúčiť neistotu s ohľadom na budúce správanie sa jeho konkurentov, ale musel priamo či nepriamo zohľadniť informácie, ktoré získal na týchto stretnutiach, na určenie, akú politiku chce viesť na trhu (body 122 a 123).

233 Tento záver je uplatniteľný aj v prípade, ako v prejednávanej veci, keď sa účasť jedného alebo viacerých podnikov na zosúladenom postupe, ktorý má protisúťažný cieľ, obmedzí na prijímanie informácií týkajúcich sa budúceho správania ich konkurentov na trhu.

234 Každý hospodársky subjekt musí totiž autonómne určiť obchodnú politiku, ktorú mieni uplatňovať na trhu. To bráni akémukoľvek priamemu alebo nepriamemu kontaktu medzi hospodárskymi subjektmi, ktorého predmetom alebo následkom je ovplyvniť správanie konkurentov na trhu a dosiahnuť také podmienky hospodárskej súťaže, ktoré

nezodpovedajú normálnym podmienkam relevantného trhu, ale tiež aj odhaliť tomuto konkurentovi zamýšľané správanie na trhu alebo správanie, ktoré má v úmysle prijať vo vzťahu k nemu (rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. apríla 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Zb. s. II-931, ďalej len „rozsudok LVM/Komisia“, bod 720).

235 Čo sa týka tvrdenia žalobcu, že vymieňané informácie o cenách boli známe klientom dotknutého podniku pred ich oznámením konkurentom, a že z tohto dôvodu mohli byť odhalené informácie pozbierané na trhu konkurentmi, treba pripomenúť, že samotné prijatie informácií o konkurentoch, pričom ide o informácie, ktoré každý nezávislý subjekt chráni ako obchodné tajomstvo, stačí na preukázanie existencie protisúťažnej pohnútky (rozsudok Tate & Lyle a i./Komisia, už citovaný v bode 154 vyššie, bod 66).

236 Tvrdenie žalobcu, že informácie o cenách boli klientom známe pred ich oznámením konkurentom, a že z tohto dôvodu mohli byť pozbierané na trhu, je však treba zamietnuť. Aj keby táto skutočnosť bola dokázaná, neznamená, že v čase zaslania cenovej tabuľky konkurentom, tieto ceny už predstavovali objektívny údaj z trhu, ktorý by mohol byť okamžite známy. Priame zasielanie umožnilo konkurentom poznať tieto informácie jednoduchšie, rýchlejšie a priamejšie ako prostredníctvom trhu. Navyše toto predbežné zasielanie im umožnilo vytvoriť klímu vzájomnej istoty o ich budúcich cenových politikách.

237 Za týchto okolností sa Súd prvého stupňa domnieva, že hoci sa Komisii nepodarilo dokázať existenciu kontaktov medzi všetkými výrobcami pokiaľ ide o každé zvyšovanie cien na trhu v Nemecku v dotknutom časovom období a hoci nie je možné prihliadnuť na uznanie podnikom Gyproc zosúladeného konania o cenách v Nemecku nie je možné zohľadniť (pozri prvý dôvod), Komisia sa správne domnievala, že systém výmeny informácií týkajúcich sa zvyšovania cien zavedený medzi podnikmi BPB, Knauf, Lafarge a Gyproc na trhu v Nemecku predstavoval zosúladený postup, ktorý je v rozpore s článkom 81 ods. 1 ES.

O geografickom rozsahu kartelu

238 Čo sa týka geografického rozsahu kartelu, žalobca tvrdí, že Komisia dostatočne právne nepreukázala, že sa týkal aj Francúzska a Beneluxu.

239 V tejto súvislosti stačí pripomenúť, že stretnutie v Londýne, ako aj výmeny informácií o predaných množstvách sa týkali aj Francúzska a Beneluxu.

240 Ak Komisia môže oprávnene dospieť k záveru, že rôzne prejavy tvorili spoločne jediné porušenie z dôvodu, že boli súčasťou spoločného plánu smerujúceho k skresľovaniu hospodárskej súťaže, skutočnosť, že počet a intenzita zosúladených postupov sa menili podľa relevantného trhu, neznamená, že porušenie sa netýkalo trhov, na ktorých boli tieto postupy menej intenzívne a menej početné. Bolo by totiž neprirodzené rozdeliť nepretržité správanie, ktoré má rovnaký cieľ, na viacero rôznych porušení z dôvodu, že zosúladené postupy sa menili podľa relevantného trhu. Tieto okolnosti je potrebné zohľadniť až pri posúdení závažnosti porušenia a prípadne pri stanovení výšky pokuty (pozri analogicky rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 61 vyššie, bod 90).

241 Na záver sa Komisia nedopustila nijakého zjavne nesprávneho posúdenia pri preskúmaní rôznych okolností tvoriacich dotknuté porušenie.

242 Za týchto podmienok musí byť druhý žalobný dôvod zamietnutý.

3. *O treťom žalobnom dôvode založenom na porušení pojmu jediného porušenia*

Tvrdenia účastníkov konania

243 Žalobca tvrdí, že podstatnou právnou podmienkou pre stanovenie existencie nepretržitého porušenia je dôkaz o pokračovaní účasti podnikov na sledovaní konečného cieľa. Domnieva sa, že Komisia sa dopustila pochybenia, keď sa domnievala, že údajný spoločný cieľ z roku 1992 mohol odôvodniť protiprávnosť rôznych nasledujúcich prejavov. Podľa žalobcu tieto ďalšie prejavy, ako napríklad stretnutie vo Versailles, však nepredstavujú porušenie, ale len pokus o porušenie, pričom toto posúdenie nie je možné spochybniť predpokladom, že ide o nepretržité porušenie. Žalobca sa teda domnieva, že na preukázanie existencie komplexnej a nepretržitej dohody musí Komisia dostatočne dôsledne preskúmať každý prejav a rozhodnúť o jeho protiprávnosti. Navyše Komisia sa dopustila nesprávnej dedukcie, keď rozhodla o existencii spoločnej vôle na základe týchto prejavov a keď sa domnievala, že tieto prejavy vyplývali zo spoločnej vôle. Žalobca sa domnieva, že Komisia musí preukázať, že spoločná vôľa existuje nezávisle od dotknutého porušenia.

244 Podľa žalobcu nie je presvedčivé vysvetlenie Komisie, konkrétne že konštatovala existenciu spoločnej vôle, keď zohľadnila spojenie piatich identifikovaných protisúťažných správaní. Žalobca tvrdí, že zhodnosť cieľa, ktorý Komisia uviedla, je nepresná

a spočíva len v tvrdení, že každá protisúťažná činnosť v konečnom dôsledku dosiahne rovnaký cieľ, pretože každé protisúťažné správanie má v konečnom dôsledku vplyv na ceny. Tiež tvrdí, že Komisia nie je schopná jasne vysvetliť, aký je skutočný obsah údajnej dohody ani kedy bola dohoda uzavretá ak to nebolo na stretnutí v roku 1992. Ďalej uvádza, že tvrdenie jediného a nepretržitého porušenia, na ktorom sa zúčastnili štyri podniky a ktoré trvalo od roku 1992 do roku 1998, tiež nie je presvedčivé z dôvodu malého počtu podnikov zúčastnených na niektorých protisúťažných prejavoch či neúčasť niektorých podnikov na týchto prejavoch. Žalobca a Knauf sa zúčastnili na stretnutí v Londýne v roku 1992, avšak Lafarge ani Gyproc sa ho nezúčastnili. Hoci nie je spochybnené, že po tomto stretnutí boli výmeny informácií rozšírené aj na Lafarge a Gyproc, Komisia nevysvetľuje ako, kedy ani vďaka komu mohli tieto podniky pristúpiť k spoločnej vôli alebo spoločnému úmyslu, o ktorom tvrdí, že sa na ňom zakladajú výmeny informácií. Okrem toho sa žalobca domnieva, že Komisia nemohla z protisúťažných prejavov vyvodiť nič, čo by sa týkalo trhu vo Francúzsku a v Beneluxe, pretože tieto prejavy sa vzťahovali len trh v Nemecku a v Spojenom kráľovstve.

245 Komisia tvrdí, že uviedla dôvody týkajúce sa skutkových okolností predstavujúcich každé z týchto piatich správaní uvedených v odôvodnení č. 429 napadnutého rozhodnutia a že musí preukázať existenciu týchto skutkových okolností. Dodáva, že v súvislosti s týmito skutkovými úvahami dospela k záveru, že tieto správania boli výrazom spoločnej vôle smerujúcej k obmedzeniu hospodárskej súťaže prinajmenšom na štyroch hlavných európskych trhoch so sadrokartónovými doskami. Po týchto dedukciách, jediné logické vysvetlenie opisu týchto správaní, bolo ich považovať za prejavy tejto spoločnej vôle. Uvažovanie Komisie teda nie je pri tomto posúdení v kruhu. Tiež tvrdí, že tieto viaceré znaky jediného porušenia sa dokonale doplňujú, pričom toto doplňovanie nasvedčuje zhodnosti cieľa jednotlivých prejavov tohto porušenia. Napríklad, aby mali zvýšenia cien úspech, museli konkurenti byť spokojní s ich podielmi na trhu, ktoré majú.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

246 Na úvod treba uviesť, že z napadnutého rozhodnutia vyplýva (odôvodnenie č. 479), že Komisia sa domnievala, že všetky tieto dohody a zosúladené postupy sú v prejednávanej veci súčasťou viacerých snáh dotknutých podnikov, ktoré sledujú rovnaký ekonomický cieľ, t. j. obmedzenie hospodárskej súťaže, a predstavujú viaceré prejavy komplexnej a nepretržitej dohody, ktorá má za cieľ alebo za následok obmedzenie hospodárskej súťaže. Komisia kvalifikovala porušenie za jediné, komplexné a nepretržité, vzhľadom na to, že sa domnievala, že uvedené dohody a zosúladené postupy spresnili od roku 1992 do roku 1998 nepretržitý prejav spoločnej vôle uvedených podnikov stabilizovať, a teda obmedziť hospodársku súťaž prinajmenšom na trhoch v Nemecku, vo Francúzsku, v Spojenom kráľovstve a Beneluxe so sadrokartónovými doskami.

247 Článok 1 napadnutého rozhodnutia teda stanovuje, že dotknuté podniky a medzi nimi aj žalobca „porušili článok 81 ods. 1 [ES] tým, že sa zúčastnili dohôd a zosúladených postupov v sektore sadrokartónových dosiek“.

248 Najskôr treba preskúmať tvrdenie žalobcu, že Komisia sa dopustila nesprávneho právneho posúdenia, keď dospela k záveru o existencii spoločného plánu na základe rôznych prejavov dotknutého porušenia bez toho, aby preukázala, že spoločná vôľa existovala bez ohľadu na týchto rôznych prejavov.

249 Treba pripomenúť, že vo väčšine prípadov sa existencia protisúťažného postupu alebo dohody musí vyvodiť z určitého množstva zhôd okolností a nepriamych dôkazov, ktoré posudzované ako celok, môžu v prípade neexistencie iného koherentného vysvetlenia predstavovať dôkaz porušenia pravidiel hospodárskej súťaže (rozsudok Aalborg

Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, bod 57). Táto judikatúra je uplatniteľná na koncept jediného a nepretržitého porušenia. Ak však ide o komplexné, jediné a nepretržité porušenie, každý prejav potvrdzuje dôkaz, že k takému porušeniu naozaj došlo.

250 Preto je potrebné, v rozpore s tvrdením žalobcu, rôzne prejavy porušenia posudzovať v celkovom kontexte, ktorý vysvetľuje ich existenciu. Nejde o uvažovanie v kruhu, ale o hodnotenie dôkazov, v ktorom je dôkazná hodnota jednotlivých skutkových okolností potvrdená alebo vyvrátená ostatnými skutkovými okolnosťami, ktoré môžu spoločne preukázať existenciu jediného porušenia.

251 BPB sa tiež domnieva, že Komisia dostatočne právne nedokázala spoločný cieľ, ktorý spojoval jednotlivé prejavy ako jediné a nepretržité porušenie.

252 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že porušenie článku 81 ods. 1 ES môže vyplývať nielen z jednotlivého aktu, ale aj zo skupiny aktov alebo z pretrvávajúceho správania. Proti tomuto výkladu nemožno namietať, že jeden alebo viaceré z tejto skupiny aktov, resp. jedna alebo viaceré súčasti tohto pretrvávajúceho správania by taktiež mohli samy osebe, brané jednotlivo, predstavovať porušenie tohto ustanovenia. Pokiaľ rôzne činnosti spadajú do „spoločného plánu“ vzhľadom na ich rovnaký cieľ skresľujúci hospodársku súťaž vnútri spoločného trhu, Komisia je oprávnená vyvodzovať zodpovednosť za tieto činnosti v závislosti od účasti na porušení ako celku (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, bod 258).

253 V prejednávanej veci z preskúmania druhého žalobného dôvodu jasne vyplýva, že BPB sa od stretnutia v Londýne zúčastnil na jedinom, komplexnom a nepretržitom porušení, ktorého jediným cieľom bolo ukončiť cenovú vojnu a stabilizovať štyri trhy so sadrokartónovými doskami. Stretnutia, výmena informácií a postupy týkajúce sa stanovenia cien totiž sledovali rovnaký protisúťažný cieľ spočívajúci v udržaní cien nad úrovňou hospodárskej súťaže a obmedzení hospodárskej súťaže medzi podnikmi pôsobiacimi na relevantnom trhu.

254 Na základe skutočností uvedených v druhom žalobnom dôvode je možné dospieť k záveru, že Komisia správne konštatovala v odôvodnení č. 432 napadnutého rozhodnutia, že:

„Tieto viaceré prejavy sa zdajú byť … jasne sa doplňujúce s ohľadom na fungovanie trhu so sadrokartónovými doskami. Zlepšenie ekonomickej situácie podnikov prostredníctvom zvýšenia cien vyžadovalo koordináciu týchto podnikov na úrovni podielov na trhu."

255 Súd prvého stupňa sa domnieva, že vzhľadom na okolnosti v prejednávanej veci, sú dohody a zosúladené postupy, z dôvodu ich rovnakého účelu a ich úzkeho zosúladenia, súčasťou spoločného plánu, ktorý sám je súčasťou viacerých snáh dotknutých podnikov sledujúcich jediný ekonomický cieľ, t. j. ovplyvňovať vývoj cien. Ako správne tvrdí Komisia v odôvodnení č. 422 napadnutého rozhodnutia, bolo by neprirodzené rozdeliť nepretržité správanie, ktoré má rovnaký cieľ, na viacero rôznych porušení, avšak práve naopak, ide o jediné porušenie, ktoré sa postupne konkretizovalo dohodami a zosúladenými postupmi. Povaha jedinečnosti porušenia totiž vyplýva z jedinečnosti cieľa sledovaného každým zúčastneným na karteli, a nie zo spôsobov výkonu tohto kartelu (pozri v tomto zmysle rozsudok Cement, už citovaný v bode 32 vyššie, bod 4127).

256 Okrem toho v rámci celkovej dohody vzťahujúcej sa na viacero rokov niekoľkomesačný nesúlad medzi prejavmi kartelu nemá veľký význam. Naopak je rozhodujúcou skutočnosť, že jednotlivé úkony sú súčasťou spoločného plánu z dôvodu ich rovnakého cieľa (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, bod 260).

257 Čo sa týka tvrdenia založeného na neexistencii takého plánu, stačí pripomenúť, že pojem jediného porušenia sa týka práve takej situácie, keď sa viaceré podniky zúčastnili na porušení pozostávajúcom z trvajúceho správania sledujúceho jediný ekonomický cieľ, ktorým je skresliť hospodársku súťaž, alebo tiež z individuálnych porušení vzájomne spojených rovnakým cieľom (rovnaký účel všetkých prvkov) a rovnakými subjektmi (tie isté dotknuté podniky, ktoré sú si vedomé, že sa podieľajú na spoločnom cieli).

258 Napokon, čo sa týka tvrdenia žalobcu, že jednotnosť protiprávneho konania je vyvrátená tým, že málo podnikov sa zúčastnilo na niektorých protisúťažných prejavoch a že časť podnikov sa nezúčastnila od začiatku na porušení, stačí pripomenúť, že skutočnosť, že jeden podnik sa nezúčastnil na všetkých okolnostiach tvoriacich kartel alebo na nich mal len malú úlohu, nie je relevantná na preukázanie existencie porušenia z jeho strany. Na tieto okolnosti treba prihliadnuť len pri posúdení závažnosti protiprávneho konania a prípadne pri stanovení výšky pokuty (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, bod 86).

259 Aj keď teda dohody a zosúladené postupy uvedené v článku 81 ods. 1 ES nevyhnutne vyplývajú zo spolupráce viacerých podnikov, ktoré boli spoluautormi porušenia, ich účasť môže mať rôznu podobu v závislosti najmä na vlastnostiach relevantného trhu, postavenia na trhu každého podniku, sledovaných cieľov a zvolených alebo plánovaných spôsobov výkonu.

260 Preto len jednoduché konštatovanie, že každý podnik sa zúčastňuje na porušení svojim vlastným spôsobom, nemá vplyv na posúdenie porušenia za jednotné a nepretržité.

261 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že nie sú dôvodné výhrady proti posúdeniu kartelu za jedno nepretržité posúdenie.

4. *O štvrtom dôvode založenom na porušení článku 253 ES a článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17, ako aj všeobecných zásad pri výpočte výšky pokuty.*

262 Tento žalobný dôvod je rozdelený na päť častí. V prvom rade, čo sa týka východiskovej sumy 80 miliónov eur, žalobca sa dovoláva svojvoľnej povahy, neprimeranosti a neodôvodnenosti tejto sumy. V tejto súvislosti sa tiež domnieva, že Komisia sa dopustila chyby, keď posúdila toto porušenie za veľmi vážne. Navyše uvádza, že bol nesprávne zohľadnený konkrétny negatívny dopad porušenia na trh so sadrokartónovými doskami. V druhom rade je zvýšenie východiskovej sumy z dôvodu trvania porušenia založené na nesprávnom posúdení trvania porušenia a usmernení. Komisia tiež údajne opomenula posúdiť a náležite zohľadniť malú intenzitu porušenia počas relevantného obdobia alebo počas niektorých dotknutých období. V treťom rade sa žalobca domnieva, že Komisia sa dopustila pochybenia, keď zvýšila pokutu z dôvodu priťažujúcich okolností. Vo štvrtom rade Komisia nesprávne zohľadnila poľahčujúce okolnosti. V piatom rade sa Komisia dopustila pochybenia pri posúdení voči nemu oznámenie o spolupráci.

O neprimeranej povahe východiskovej sumy pokuty stanovenej podľa závažnosti porušenia

O závažnosti porušenia

— Tvrdenia účastníkov konania

263 Žalobca sa domnieva, že vzhľadom na obmedzený dopad porušenia na relevantnom trhu, malo byť považované za závažné a nie veľmi závažné.

264 Žalobca tvrdí, že v rozhodnutiach Komisie 1999/271/ES z 9. decembra 1998 týkajúcom sa konania o uplatnení článku [81] ES (IV/34.466 — Grécke trajekty) (Ú. v. ES L 109, 1999, s. 24), a 1999/210/ES zo 14. októbra 1998 týkajúcom sa konania o uplatnení článku [81] ES (Vec IV/F-3/33.708 — British Sugar plc, vec IV/F-3/33.709 — Tate & Lyle plc, vec IV/F-3/33.710 — Napier Brown & Company Ltd, vec IV/F-3/33.711 — James Budgett Sugars Ltd) (Ú. v. ES L 76, 1999, s. 1), sa Komisia domnievala, že sporné porušenia mohli byť považované za závažné a nie veľmi závažné z dôvodu obmedzeného dopadu na trh.

265 Subsidiárne žalobca uvádza, že síce bolo posúdenie Komisie správne, uznala, že aj porušenia zaradené medzi veľmi závažné porušenia sa líšili podľa ich úrovne závažnosti a že v porovnaní s inými kartelovými prípadmi predstavovala dohoda namietaná v prejednávanej veci príklad podstatne menej intenzívneho a protisúťažného kartelu. Žalobca uvádza, že v čase prijatia napadnutého rozhodnutia, bola dotknutým

podnikom uložená pokuta, ktorá bola druhá najvyššia, akú Komisia uložila, hneď po pokute uloženej vo veci, v ktorej bolo prijaté rozhodnutie Komisie 2003/2/ES z 21. novembra 2001 týkajúce sa konania o uplatnení článku 81 [ES] a článku 53 Dohody EHP (Vec COMP/E-1/37.512 — Vitamíny) (Ú. v. ES L 6, 2003, s. 1). Tvrdí, že údajný kartel v prejednávanej veci bol oveľa menej intenzívny, ako napríklad vo veci Vitamíny a od tých, ktorých sa týkali rozhodnutia Komisie 2002/742/ES z 5. decembra 2001, týkajúce sa konania o uplatnení článku 81 [ES] a článku 53 Dohody EHP (Vec COMP/E-1/36.604 — Kyselina citrónová) (Ú. v. ES L 239, 2002, s. 18), 1999/60/ES z 21. októbra 1998 týkajúce sa konania o uplatnení článku [81 ES] (IV/35.691/E-4 — Izolované potrubia) (Ú. v. ES L 24, 1999, s. 1), 2001/418/ES zo 7. júna 2000 týkajúce sa konania o uplatnení článku 81 [ES] a článku 53 Dohody EHP (Vec COMP/36.545/F3 — Aminokyseliny) (Ú. v. ES L 152, 2001, s. 24), a 2002/271/ES z 18. júla 2001 týkajúce sa konania o uplatnení článku 81 [ES] a článku 53 Dohody EHP — Vec COMP/E-1/36.490 — Grafitové elektródy (Ú. v. L 100, 2002, s. 1). Tvrdí, že týchto päť vecí sa týkalo veľmi závažných porušení článku 81 ods. 1 ES. Taktiež sa všetky týkali kartelov, ktoré sa vzťahovali na celý spoločný trh alebo na celý Európsky hospodársky priestor (EHP). Tieto karteli dokázali pokusy o zavedenie oveľa intenzívnejších kartelov, ako je údajný kartel výrobcov sadrokartónových dosiek, ktorý bol, v porovnaní s ostatnými kartelmi, len voľnou a neurčitou dohodou, ktorá nemala nijakú formálnu štruktúru či organizáciu. Za týchto podmienok sa žalobca domnieva, že východisková suma pokuty, ktorá mu bola uložená vzhľadom na závažnosť dotknutého porušenia je neprimeraná a v rozpore so zásadou rovnosti zaobchádzania, vzhľadom na to, že jej výška bola treťou najvyššou výškou pokuty uloženou všetkým účastníkom iných uvedených kartelov.

266 Žalobca tvrdí, že Komisia nesprávne porovnala rôzne pokuty vzhľadom na veľkosť relevantného trhu. Po prvé usmernenia neuvádzajú, že treba zohľadniť veľkosť relevantného trhu podľa hodnoty pre posúdenie závažnosti porušenia. Po druhé

Komisia len zohľadnila veľkosť trhu a nie iné faktory, ktoré stanovujú závažnosť porušenia. Po tretie Komisia nemala vo zvyku zohľadniť veľkosť trhu s danými výrobkami pre posúdenie závažnosti porušenia.

267 Komisia uvádza aspekty porušenia považované v prejednávanej veci za obzvlášť závažné (odôvodnenia č. 534, 535 a 539 až 542 napadnutého rozhodnutia). Tiež spresňuje, že kartel bol uzavretý, spravovaný a uplatňovaný na vysokých úrovniach v hierarchii každého zúčastneného podniku. Zdôrazňuje, že BPB bol zapojený vo všetkých prejavoch dotknutého protisúťažného správania a uznal, že tie isté osoby, pán [D] a pán [A] (obaja generálni riaditelia BPB) boli priamo zapojení do všetkých protiprávnych správaní, okrem jedného, uvedených v napadnutom rozhodnutí.

— Posúdenie Súdom prvého stupňa

268 V tomto smere je potrebné pripomenúť, že pri posúdení závažnosti porušenia na účely stanovenia výšky pokuty sa musí zohľadniť najmä povaha obmedzení hospodárskej súťaže, počet a veľkosť dotknutých podnikov, ich podiel na trhu, ktorý kontrolujú v Spoločenstve, ako aj situácia na trhu v čase porušenia (rozsudok Súdneho dvora z 15. júla 1970, ACF Chemiefarma/Komisia, 41/69, Zb. s. 661, bod 176).

269 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 81 ods. 1 písm. a) ES sú výslovne nezlučiteľné so spoločným trhom zosúladené postupy, ktoré priamo alebo nepriamo určujú nákupné alebo predajné ceny alebo iné obchodné podmienky.

270 Porušenia tohto typu, najmä pokiaľ ide o horizontálne kartely, judikatúra kvalifikuje ako obzvlášť závažné, pretože zahŕňajú priamy zásah do podstaty hospodárskej súťaže na relevantnom trhu (rozsudok Súdu prvého stupňa z 11. marca 1999, Thyssen Stahl/Komisia, T-141/94, Zb. s. II-347, bod 675) alebo zjavné porušenia pravidiel hospodárskej súťaže (rozsudky Súdu prvého stupňa Tréfilunion/Komisia, už citovaný v bode 178 vyššie, bod 109, zo 14. mája 1998, BPB de Eendracht/Komisia, T-311/94, Zb. s. II-1129, bod 303).

271 Rovnako je potrebné pripomenúť, že veľmi závažnými porušeniami v zmysle bodu 1 A druhého odseku tretej zarážky usmernení sú „vo všeobecnosti horizontálne obmedzenia, ako sú cenové kartely a kvóty podielu na trhu“.

272 Z uvedeného vyplýva, že Komisia správne kvalifikovala predmetné porušenie s ohľadom na jeho povahu ako veľmi závažné. Treba však preskúmať aspekty, ktoré môžu zmierniť toto posúdenie a ktorých sa dovoláva žalobca.

273 Čo sa týka tvrdenia žalobcu, že porušenie malo byť kvalifikované ako závažné z dôvodu jeho obmedzeného dopadu na trh, treba uviesť, že v rozsudku z 30. septembra 2003, Michelin/Komisia (T-203/01, Zb. s. II-4071, body 258 a 259), Súd prvého stupňa rozhodol, že závažnosť porušenia sa dá preukázať s odkazom na povahu a predmet zneužívajúceho konania a že skutočnosti týkajúce sa predmetu určitého konania môžu mať väčší význam pre stanovenie výšky pokuty, ako skutočnosti týkajúce sa jeho účinkov.

274 Aj keď je potrebné zohľadniť aj veľkosť relevantného zemepisného trhu a dopad na trh, ak je merateľný, povaha porušenia predstavuje podstatné kritérium pre posúdenie závažnosti porušenia (rozsudok Súdu prvého stupňa z 18. júla 2005, Scandinavian Airlines System/Komisia, T-241/01, Zb. s. II-2917, bod 84).

275 Čo sa týka tvrdenia žalobcu že Komisia upravila výšku pokuty v iných svojich rozhodnutiach z dôvodu obmedzeného dopadu kartelov na trh, aj keby bolo správne, treba zdôrazniť, že skoršia rozhodovacia prax Komisie neslúži sama osebe ako právny rámec pre ukladanie pokút vo veciach hospodárskej súťaže (rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. marca 2002, LR AF 1998/Komisia, T-23/99, Zb. s. II-1705, bod 234).

276 Pokiaľ ide o tvrdenie žalobcu uvedené subsidiárne, že síce posúdenie porušenia bolo správne, musela uznať, že aj porušenia zaradené medzi veľmi závažné porušenia sa líšili podľa ich úrovne závažnosti a dohoda namietaná v prejednávanej veci bola v porovnaní s ostatnými kartelovými prípadmi príkladom podstatne menej intenzívneho a protisúťažného kartelu, pričom táto otázka splýva s otázkou, ktorá bude ďalej preskúmaná, či je výška pokuty uloženej Komisiou primeraná v závislosti od závažnosti dotknutého porušenia.

277 Prinajmenšom však treba pripomenúť, že v každom prípade sa porovnanie závažnosti rôznych kartelov zdá byť skoro nemožné, pretože v každom jednotlivom prípade prevládajú iné okolnosti.

278 Čo sa týka tvrdenia žalobcu, že Komisia sa dopustila chyby keď porovnala rôzne pokuty vzhľadom na veľkosť relevantného obchodu, treba pripomenúť, že Komisii pri posudzovaní závažnosti porušenia prináleží, aby zohľadnila veľký počet skutočností,

ktorých povaha a dôležitosť sa menia v závislosti od typu predmetného porušenia a osobitných okolností predmetného porušenia (rozsudok Súdneho dvora zo 7. júna 1983, Musique diffusion française a i./Komisia, 100/80 až 103/80, Zb. s. 1825, bod 120). Medzi tieto skutočnosti dosvedčujúce závažnosť porušenia môže v závislosti od prípadu patriť veľkosť trhu predmetného výrobku (rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Akzo Nobel/Komisia, T-330/01, Zb. s. II-3389, bod 37).

279 Napokon treba uviesť, že horizontálny kartel týkajúci sa cien takého rozsahu, ako bolo konštatované Komisiou v napadnutom rozhodnutí, vzťahujúci sa na tak dôležité hospodárske odvetvie, nemôže sa bežne vyhnúť posúdeniu ako veľmi závažný, bez ohľadu na jeho kontext. V každom prípade okolnosti, ktoré predložil žalobca v prejednávanej veci nemôžu spochybniť platnosť Komisiou vykonaného posúdenia závažnosti.

280 Je teda potrebné zamietnuť výhrady žalobcu proti posúdeniu kartelového porušenia ako veľmi závažného.

O skutočnom dopade porušenia na relevantný trh

— Tvrdenia účastníkov konania

281 Žalobca tvrdí, že Komisii sa nepodarilo v napadnutom rozhodnutí preukázať vyčísliteľnú ujmu.

282 Žalobca sa domnieva že dopad kartelu na relevantnom trhu bol malý, keďže období od roku 1992 do roku 1998 ostali „čisté-čisté“ ceny v konkrétnych číslach v Spojenom kráľovstve na rovnakej úrovni a v Nemecku sa znížili o 11 %. Žalobca zdôrazňuje, že Komisia nijako nepreukázala účinky na trhu vo Francúzsku ani v Beneluxe. Okrem toho Komisia nepreukázala existenciu ujmy spôsobenej spotrebiteľom.

283 Žalobca tiež uvádza, že ceny a podiely na trhu sa vyvíjali v Spojenom kráľovstve a v Nemecku v posudzovanom období predpokladateľným spôsobom v súvislosti s návratom k bežným podmienkam hospodárskej súťaže po silnej cenovej vojne.

284 Pripúšťa, že stretnutie v Londýne mohlo urýchliť skončenie cenovej vojny, ale popiera, že by to bolo jedinou príčinou. Podľa žalobcu by sa v každom prípade cenová vojna skončila.

285 Žalobca sa tiež domnieva, že výmeny informácií mali len malý účinok. V tejto súvislosti tvrdí, že získané informácie použil len na zistenie toho, či priemyselnom odvetví panovala nová atmosféra. Navyše pán [D] neoznámil tieto informácie niekomu, okrem jedného prípadu v roku 1993. Neexistenciu účinku týchto výmen potvrdzuje aj preskúmanie prvkov, ktoré sa naozaj vymieňali. Žalobca zdôrazňuje, že najskôr sa vymieňali ročné údaje. Od roku 1993 boli tieto výmeny polročné a od roku 1996 štvrťročné. Tieto výmeny však nikdy neboli pravidelné. Žalobca okrem toho spresňuje, že išlo o všeobecné informácie, vyjadrené vo forme jedného číselného údaju pre celý trh daného štátu.

286 Žalobca odkazuje na rozsudky Deere/Komisia, už citovaný v bode 108 vyššie, a z 11. marca 1999, Thyssen Stahl/Komisia, už citovaný v bode 270 vyššie, pričom tvrdí, že okolnosti v prejednávanej veci sú úplne odlišné od okolností vo veciach, v ktorých boli vyhlásené tieto dva rozsudky. V týchto dvoch veciach boli vymieňané oveľa detailnejšie a aktuálnejšie informácie.

287 Čo sa týka predčasného oznamovania si zvýšenia katalógových cien, žalobca tvrdí, že skoro vo všetkých prípadoch boli tieto predčasné oznámenia doručené len niekoľko dní pred oznámením týchto cien spotrebiteľom a že v niektorých prípadoch to bolo dokonca zároveň. Takže Informácie neboli v čase ich oznámenia dôverné. Navyše žalobca poznamenáva, že katalógové ceny sú len zriedka cenami, ktoré klienti skutočne zaplatia.

288 Žalobca tiež uvádza, že údajné porušenie nemohlo spotrebiteľom spôsobiť nijakú ujmu, keďže skoro všetci ich klienti sú obchodné podniky so značnou kúpnou silou a môžu teda vyjednávať o zľavách postavaním výrobcov proti sebe.

289 Žalobca tiež namieta proti tvrdeniu Komisie, podľa ktorého hospodárska súťaž býva na oligopolnom trhu obmedzenejšia. Zdôrazňuje, že rozdelenie podielov na trhu sa s presunom klientov značne zmenilo.

290 Napokon sa žalobca domnieva, že Komisia nepreukázala, že porušenie malo dopad na trhu vo Francúzsku a v Beneluxe. Uvádza, že hlavný dôkaz uvádzaný Komisiou je, že vymieňané informácie sa týkali aj týchto trhov. Nepredložila však dôkaz o protisúťažnom správaní sa na týchto dvoch trhoch.

291 Komisia sa domnieva, že porušenie, ku ktorému došlo v prejednávanej veci, malo konkrétne účinky z dôvodu samotnej povahy relevantného trhu.

292 Okrem toho sa Komisia domnieva, že ukončenie cenovej vojny bolo jedným z hlavných cieľov kartelu a že dohoda ju skutočne ukončila. Čo sa týka tvrdenia BPB, že porušenie nebolo jediným dôvodom ukončenia cenovej vojny, tvrdí, že aj keby to tak bolo v tomto prípade, neznižuje to skutočný dopad porušenia na relevantný trh.

293 Pokiaľ ide o výmeny informácií, Komisia konštatovala, že tieto výmeny boli použité na zabezpečenie dohľadu na trh a zabránenie akejkoľvek hospodárskej súťaži, ktorú by dotknuté podniky považovali za príliš agresívnu na štyroch relevantných trhoch.

294 Taktiež sa domnieva, že skutočnosť, že podniky skutočne oznámili zvýšenia dohodnutých cien a že takto oznámené ceny slúžili ako základ pre stanovenie individuálnych predajných cien, stačí sama osebe pre konštatovanie, že predmetom aj účinkom tajnej dohody o cenách bolo vážne obmedzenie hospodárskej súťaže. Nie je preto potrebné určiť, či sa dosiahnuté zmeny predajných cien vyvíjali zároveň s oznámenými cenami, aby bolo možné preukázať, že kartel mal skutočný dopad na relevantný trh.

295 Komisia tvrdí, že nemusí ani dokázať, že porušenie spôsobilo vyčísliteľnú ujmu ani že spotrebitelia boli poškodení. Odkazuje však na odôvodnenie č. 534 napadnutého

rozhodnutia, pričom tvrdí, že zvýšená stabilita cien a podielov na trhu súvisí s vykonávaním kartelu. Zdôrazňuje tiež, že sadrokartónové dosky sa používajú v stavebnom priemysle, že majú vplyv na ceny nehnuteľností a teda spotrebiteľov.

296 Čo sa týka geografického rozsahu kartelu, Komisia sa domnieva, že skutočnosť, že protisúťažná činnosť mohla byť menej intenzívna na niektorých trhoch neznamená, že kartel na uvedených trhoch nefungoval.

— Posúdenie Súdom prvého stupňa

297 Treba pripomenúť, že ako stanovuje bod 1 A prvý odsek usmernení, pri výpočte výšky pokuty podľa závažnosti porušenia Komisia zohľadní predovšetkým „skutočný dopad [porušenia] na trh, tam, kde je ho možné merať".

298 V tejto súvislosti treba preskúmať presný význam ustanovení „tam, kde je ho [teda konkrétny dopad] možné merať". Ide najmä o určenie, či Komisia v zmysle týchto ustanovení môže brať do úvahy iba skutočný dopad porušenia v rámci svojho výpočtu pokút, ak jej vôbec prináleží určiť výšku tohto dopadu.

299 Je tiež potrebné zdôrazniť, že posúdenie následkov dohôd alebo postupov vzhľadom na článok 81 ES v sebe zahŕňa nutnosť vziať do úvahy konkrétny rámec, do ktorého sú zaradené, najmä hospodársky a právny kontext, v ktorom pôsobia dotknuté podniky, povahu dotknutých tovarov alebo služieb, ako aj skutočné podmienky fungovania

a štruktúry trhu alebo relevantných trhov (rozsudok ASNEF-EQUIFAX a Administración del Estado, už citovaný v bode 106 vyššie, bod 49).

300 Okrem toho skúmanie dopadu kartelu na trh so sebou nevyhnutne prináša uchýlenie sa k domnienkam. V tejto súvislosti musí Komisia najmä skúmať, aká by bola cena výrobku, pokiaľ by kartel neexistoval. Pritom pri skúmaní príčin skutočného vývoja cien je problematické uvažovať o podiele, ktorý zodpovedá každej z týchto príčin. Treba brať do úvahy objektívnu okolnosť, že vzhľadom na cenový kartel sa účastníci vzdali práve svojej voľnosti konkurovať si cenami. Posúdenie vplyvu iných faktorov ako uvedené dobrovoľné rozhodnutie podnikov zúčastnených na karteli je teda založené na primeraných pravdepodobnostiach, ktoré nie je možné presne kvantifikovať.

301 Preto, pokiaľ nemá byť bod 1 A prvý odsek usmernení zbavený svojho potrebného účinku, nemožno Komisii vytýkať, že sa oprela o konkrétny dopad kartelu na trh, ktorý má protisúťažný cieľ, ako je kartelová dohoda o cenách alebo o kvótach, bez toho, aby tento dopad kvantifikovala alebo aby v tomto ohľade predložila číselné posúdenie. Z tohto dôvodu sa musí skutočný dopad kartelu na trh považovať za dostatočne preukázaný, ak je Komisia schopná predložiť konkrétne a vierohodné nepriame dôkazy, ktoré s primeranou pravdepodobnosťou naznačujú, že kartel mal dopad na trh.

302 V prejednávanej veci vyplýva z posúdenia vykonaného Komisiou (pozri odôvodnenia č. 534 až 538 napadnutého rozhodnutia), že sa pri svojom rozhodnutí o existencii skutočného účinku kartelu na trh opierala o viacero nepriamych dôkazov. Uviedla totiž skutočnosť, že podniky zúčastnené na kartely predstavovali celú, alebo takmer celú ponuku so sadrokartónovými doskami na štyroch trhoch, na ktoré sa kartel vzťahoval. Tiež sa domnievala, že sa uplatnili rôzne kartelové prvky, ako prvky, že predovšetkým dotknuté podniky skutočne zmenili svoje správanie v dôsledku stretnutia v Londýne a že výmeny dohodnutých informácií sa vykonávali počas celého dotknutého obdobia

na hlavných trhoch a presnejšie na trhoch v Spojenom kráľovstve a Nemecku. Čo sa týka cien, odkázala na odôvodnenia č. 212 a 395 napadnutého rozhodnutia, pričom dodala, že mali tendenciu stúpať alebo prinajmenšom sa stabilizovať a že kontakty týkajúce sa zvyšovania cien boli skutočne spojené so zverejnením cenníkových cien, ktoré sa neskôr zobrazili v cenách fakturovaných klientom. Komisia sa okrem toho domnievala, že podiely na trhu boli relatívne stabilné počas dotknutého obdobia, viac ako v predchádzajúcom období od roku 1988 do roku 1992 označenom dotknutými podnikmi ako cenová vojna, pričom sa odvolala na odôvodnenia č. 71, 196 a 289 napadnutého rozhodnutia na jeho prílohu.

303 Skutočnosť, že podniky zúčastnené na karteli mali väčšinu (alebo skoro väčšinu) na relevantnom trhu, ako aj okolnosť, že dokázané dohody boli konkrétne určené na zvýšenie cien na vyššiu úroveň, ako by dosiahli bez nich, sú nepriame dôkazy, ktoré majú preukázať, že porušenie mohlo mať značné protisúťažné účinky.

304 Nie je teda možné Komisii vytýkať, keď sa domnievala, že okolnosť, že účastníci na karteli mali veľmi veľký podiel na relevantnom trhu, predstavovala významnú okolnosť, ktorú musela zohľadniť pri preskúmaní skutočného dopadu kartelu na trh. Nie je totiž možne poprieť pravdepodobnosť, že cenový kartel a kartel pre stabilizáciu trhu bude úspešnejší, vzhľadom na veľkosť podielov na trhu, ktoré majú spoločne účastníci tohto kartelu. Hoci táto skutočnosť sama osebe nepreukazuje existenciu skutočného dopadu, nič to však nemení na to, že v napadnutom rozhodnutí Komisia nijako nedokázala vzťah príčinnej súvislosti, ale len túto skutočnosť zohľadnila ako ďalšie skutočnosti.

305 Čo sa týka tvrdenia Komisie, že ceny mali skutočne tendenciu stúpnuť, alebo sa prinajmenšom stabilizovať (odôvodnenie č. 534 napadnutého rozhodnutia), treba poznamenať, že Komisia nepredložila štatistiky o vývoji cien, ale sa uspokojila len s tým,

čo uviedli BPB a Lafarge v ich odpovediach na oznámenie o výhradách, že ceny na trhoch v Spojenom kráľovstve a Nemecku mali tendenciu stúpnuť, alebo sa prinajmenšom stabilizovať.

306 V tejto súvislosti treba uviesť nasledujúce okolnosti. V prvom rade, čo sa týka odpovedi Lafarge na oznámenie o výhradách, z bodu 58 vyššie vyplýva, že Súd prvého stupňa v záujme úplnosti rozhodol, že sa naň neprihliadne ako na dôkaz v neprospech žalobcu. V druhom rade, hoci odpoveď žalobcu na oznámenie o výhradách je možné vykladať tak, ako to uvádza Komisia, konkrétne že pre trhy v Spojenom kráľovstve a Nemecku sám žalobca pripustil, že ceny mali tendenciu stúpnuť alebo sa prinajmenšom stabilizovať, toto tvrdenie sa na trh vo Francúzsku a Beneluxe nevzťahuje. V treťom rade z odpovedi žalobcu na oznámenie o výhradách vyplýva, že potvrdil, že v období od roku 1992 do roku 1998 ostali predajné ceny v skutočnosti na rovnakej úrovni v Spojenom kráľovstve a klesli v Nemecku.

307 Naopak, od Komisie sa nedá vyžadovať, aby v prípade, že existencia kartelu je preukázaná, systematicky dokazovala, že dohody skutočne umožnili dotknutým podnikom dosahovať vyššiu úroveň predajných cien, ako je tá, ktorá by existovala bez kartelu. Bolo by neprimerané požadovať takéto dokazovanie, ktoré by si vyžadovalo značné zdroje, keďže by boli potrebné hypotetické výpočty na základe ekonomických modelov, ktorých presnosť môže súd len ťažko overiť a ktorých neomylnosť nie je vôbec dokázaná (návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mischo vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Súdneho dvora zo 16. novembra 2000, Mo och Domsjö/Komisia, C-283/98 P, Zb. s. I-9855, I-9858, bod 109).

308 V prejednávanej veci vyplýva z napadnutého rozhodnutia a samého súhlasného vyjadrenia žalobcu, že cenová vojna skončila, čo znamená, že to vo svojej podstate malo

účinok na zvýšenie cien na vyššie úrovne, ako by boli úrovne, na ktoré by sa dostali v prípade, ak by protiprávne dohody neexistovali.

309 Okrem toho skutočnosť, že kontakty týkajúce sa zvyšovania cien boli spojené so zverejnením cenníkových cien, ktoré sa neskôr zobrazili v cenách fakturovaných klientom (odôvodnenie č. 534 napadnutého rozhodnutia) mala zo svojej povahy dopad na trh a na správanie rôznych subjektov, tak na strane ponuky, ako aj na strane dopytu, berúc do úvahy, že tieto oznámenia ovplyvňovali proces určovania cien v tom zmysle, že oznámená cena slúži ako východisko v prípade individuálneho vyjednávania o predajných cenách so zákazníkmi (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa zo 14. mája 1998, Finnboard/Komisia, T-338/94, Zb. s. II-1617, bod 342), ktorých priestor na vyjednávanie o cenách sa nutne obmedzil (pozri v tomto zmysle rozsudok LVM/Komisia, už citovaný v bode 234 vyššie, bod 745).

310 Navyše určenie ceny, aj keď len orientačné, ovplyvňuje hospodársku súťaž tým, že umožňuje všetkým účastníkom kartelu s primeranou mierou istoty predvídať, akú cenovú politiku budú uskutočňovať ich konkurenti (rozsudok Súdneho dvora zo 17. októbra 1972, Vereeniging van Cementhandelaren/Komisia, 8/72, Zb. s. 977, bod 21). Všeobecnejšie, také kartely so sebou prinášajú priamy zásah do základných parametrov hospodárskej súťaže na relevantnom trhu (rozsudok Thyssen Stahl/Komisia, už citovaný v bode 68 vyššie, bod 675). Dotknutí výrobcovia totiž tým, že vyjadrili spoločnú vôľu uplatňovať určitú cenovú úroveň na svoje výrobky, už neurčujú autonómnym spôsobom svoju politiku na trhu, čím ohrozujú vnútornú koncepciu ustanovení Zmluvy, ktoré sa týkajú hospodárskej súťaže (pozri v tomto zmysle rozsudok BPB de Eendracht/Komisia, už citovaný v bode 270 vyššie, bod 192).

311 Preto sa Súd prvého stupňa domnieva, že Komisia dostatočne právne preukázala skutočný dopad kartelu na relevantnom trhu, čo sa týka cien.

312 Pokiaľ ide o tvrdenie Komisie uvedené v odôvodnení č. 534 napadnutého rozhodnutia, že podiely na trhu boli relatívne stabilné počas daného obdobia, z dôvodu uvedeného porušenia, treba uviesť, že toto tvrdenie sa nepotvrdilo. Isteže z tabuľky uvedenej prílohe napadnutého rozhodnutia, na ktorú sa Komisia odvoláva, vyplýva, že podiely na trhu v období od roku 1992 do roku 1998 sa zdajú byť ako relatívne stabilné. Keďže však neuvádza údaje týkajúce sa situácie na relevantnom trhu pred kartelom, táto tabuľka dostatočne právne nepreukazuje, že stabilita, aj keby bola dokázaná, bola dôsledkom daného porušenia.

313 Čo sa týka výmeny informácií, z ustálenej judikatúry vyplýva, že pokiaľ nie je preukázaný opak, čo prináleží dotknutým hospodárskym subjektom, platí domnienka, že podniky zúčastňujúce sa na zosúladenom konaní, ktoré ostávajú činné na trhu, zohľadňujú pri stanovovaní svojho správania na trhu informácie, ktoré si vymenili so svojimi konkurentmi. To platí o to viac vtedy, ak dochádza k zosúladenému postupu pravidelne v priebehu dlhého obdobia, ako to bolo v prejednávanej veci (pozri rozsudok HFB a i./Komisia, už citovaný v bode 79 vyššie, bod 216 a tam citovanú judikatúru).

314 V spojitosti s vyššie uvedenými úvahami, Súd prvého stupňa konštatoval, že Komisia dostatočne okrem stability podielov na trhu preukázala dopad porušenia na relevantnom trhu. Vzhľadom na závažnosť dotknutých správaní a na povahu trhu, je možné tiež predpokladať, že mali dopad na trh vo Francúzsku a v Beneluxe.

315 Takže treba ešte preskúmať či skutočnosť, že Komisia nepreukázala všetky udávané účinky porušenia, má vplyv na posúdenie porušenia ako veľmi závažného porušenia, a teda na výšku pokuty.

316 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že pretože závažnosť porušenia musí byť preukázaná v závislosti od viacerých skutočností, akými sú najmä osobitné okolnosti veci, jej kontext, odstrašujúci dosah pokút, a to bez toho, aby bol vypracovaný nejaký záväzný a vyčerpávajúci zoznam kritérií, ktoré by sa museli zohľadňovať (rozsudok Súdneho dvora zo 17. júla 1997, Ferriere Nord/Komisia, C-219/95 P, Zb. s. I-4411, bod 33).

317 Súd prvého stupňa rozhodol vo svojom rozsudku Michelin/Komisia, už citovanom v bode 273 vyššie (body 258 a 259), že závažnosť porušenia sa dá preukázať s odkazom na povahu a predmet zneužívajúceho konania a že skutočnosti týkajúce sa predmetu určitého konania môžu mať väčší význam pre stanovenie výšky pokuty ako skutočnosti týkajúce sa jeho účinkov.

318 Súdny dvor tento prístup potvrdil, keď rozhodol, že účinok protisúťažného postupu nie je určujúcim kritériom pri posudzovaní primeranej výšky pokuty. Skutočnosti týkajúce sa úmyslu môžu byť dôležitejšie ako tie, ktoré sa týkajú uvedených účinkov, najmä ak ide o porušenia, ktoré sú skutočne závažné, ako je stanovenie cien a rozdeľovanie trhov (rozsudok z 2. októbra 2003, Thyssen Stahl/Komisia, už citovaný v bode 180 vyššie, bod 118).

319 Okrem toho je potrebné pripomenúť, že horizontálne cenové kartely sa vždy považovali za najzávažnejšie porušenia práva Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže (rozsudky Súdu prvého stupňa Tate & Lyle a i./Komisia, už citovaný v bode 154 vyššie, bod 103, a z 19. marca 2003, CMA CGM a i./Komisia, T-213/00, Zb. s. II-913, bod 262).

320 Napokon treba tiež zdôrazniť, že Komisia že Komisia nepriznala kritériu skutočného dopadu porušenia na trh pri stanovení základnej čiastky pokuty prednostný význam.

Komisia totiž založila svoje posúdenie aj na iných skutočnostiach, a to na zistení, že porušenie sa malo pre svoju samotnú povahu kvalifikovať ako veľmi závažné (odôvodnenia č. 528 až 530 napadnutého rozhodnutia) a že relevantným geografickým trhom bola veľká časť trhu Spoločenstva, tak geograficky, ako aj významom, pretože predstavovala približne 80 % celkovej hodnoty tohto trhu (odôvodnenia č. 539 až 542 napadnutého rozhodnutia).

321 S ohľadom na všetky predchádzajúce úvahy Komisia správne kvalifikovala porušenie ako veľmi závažné.

322 Navyše sa Súd prvého stupňa v rámci svojej neobmedzenej právomoci a v spojitosti s vyššie uvedenými úvahami domnieva, že skutočnosť, že boli účinky porušenia dokázané len čiastočne nemôže spochybniť posúdenie východiskovej sumy pokuty stanovenej na základe závažnosti, ako ju posúdila Komisia.

O stanovení východiskovej sumy pokuty na základe závažnosti porušenia

— Tvrdenia účastníkov konania

323 Žalobca sa domnieva, že podľa bodu 1 A druhého odseku tretej zarážky usmernení môže veľmi závažné porušenie viesť k uloženiu pokuty, ktorej predpokladateľná východisková suma môže byť až 20 miliónov eur. Domnieva sa, že s ohľadom na toto

ustanovenie musí Komisia vysvetliť, na základe akého kritéria uplatnila vyššiu sumu ako 20 miliónov eur. V prípade neposkytnutia takého vysvetlenia sa uplatnené číslo zdá byť náhodné.

324 Žalobca tvrdí, že jeho pokuta je tiež neprimeraná a príliš vysoká vzhľadom na jeho obrat. Poznamenáva, že uložená pokuta predstavuje 18,1 % jeho obratu dosiahnutého v Európe týkajúceho sa výroby sadrokartónových dosiek, 24,3 % jeho obratu dosiahnutého s týmto výrobkom na štyroch hlavných trhoch a 44,4 % jeho obratu dosiahnutého s týmto výrobkom v Spojenom kráľovstve a Nemecku v rokoch 2001 a 2002. Okrem toho jeho pokuta by bola príliš vysoká vzhľadom na jeho obraty v porovnaní s ostatnými pokutami uloženými pre to isté porušenie alebo pre podobné porušenia.

325 Žalobca sa domnieva, že pre posúdenie primeranosti pokuty nie je nezaujímavé porovnanie s ostatnými vecami. Pýta sa, aký parameter umožňuje posúdiť primeranosť, ak nemôže tvrdiť, že pokuta je neprimeraná vzhľadom na podobné a súčasné prípady alebo vzhľadom na jeho obrat alebo obrat iných podnikov.

326 Žalobca ďalej tvrdí, že zdržanie viac ako rok, po ktorom Komisia vydala napadnuté rozhodnutie prispelo k tomu, že mu bola uložená oveľa vyššia pokuta, ako by mu bola pravdepodobne uložená, ak by uvedené rozhodnutie bolo prijaté na konci roka 2001 a nie 27. novembra 2002. Komisia sa totiž v tom čase snažila odviesť pozornosť verejnosti od jej viacerých neúspechov vo veciach v oblasti koncentrácie, takže sa snažila získať maximálny politický kapitál uložením „ťažkých pokút“ v tomto karteli.

327 Komisia tvrdí, že východiskové sumy stanovené pre každý z podnikov majú zjavnú a primeranú súvislosť medzi sebou a že závisia od závažnosti porušenia.

328 Komisia uvádza, že dôvody, ktoré ju viedli k stanoveniu východiskovej sumy na 80 miliónov eur, sú uvedené v odôvodneniach č. 545 až 549 napadnutého rozhodnutia. Tvrdí, že nie je povinná viac odôvodniť svoje rozhodnutie.

329 Komisia tvrdí, že nemá význam akékoľvek porovnanie s pokutami uloženými v iných veciach, pretože Komisia stanovuje výšku pokút v každom jednotlivom prípade a vždy môže zvýšiť všeobecnú výšku pokút v rámci hraníc stanovených nariadením č. 17, ak je to nevyhnutné na zabezpečenie uskutočňovania politiky hospodárskej súťaže. Komisia predložila tabuľku východiskových súm pokút uložených vo veciach týkajúcich sa trhov, ktorých úrovne sú vyššie na preukázanie, že východisková suma pokuty uložená žalobcovi nie je prísnejšia, ako východiskové sumy pokút uložených v iných veciach a že naopak je zjavne nižšia, keďže sa zohľadňuje veľkosť relevantného trhu. Zdôrazňuje však, že sa nesnaží odôvodniť východiskovú sumu odvolaním sa na túto tabuľku, ktorá sa týka len jednej zo skutočností zohľadnenej pri posúdení východiskovej sumy.

330 Napokon Komisia tvrdí, že BPB vzhľadom na komplexnosť veci nepreukázal existenciu neprimeraného zdržania ani nedokázal, že toto omeškanie porušilo jeho právo na obhajobu. Tvrdenia BPB týkajúce sa politickej atmosféry sú len čistou špekuláciou, ktorá nesúvisí s otázkou, či je uložená pokuta legálna.

— Posúdenie Súdom prvého stupňa

331 Čo sa týka rozsahu povinnosti odôvodnenia v súvislosti so stanovením pokuty uloženej za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva, na jednej strane treba pripomenúť, že tá musí byť určená so zreteľom na ustanovenia článku 15 ods. 2 druhého pododseku, podľa ktorého „pri stanovení pokuty sa bude posudzovať jednak závažnosť porušenia a tiež jeho trvanie“. V tejto súvislosti usmernenia, ako aj oznámenie o spolupráci, obsahujú orientačné pravidlá vzhľadom na podklady posúdenia, ktoré musí Komisia zohľadniť pri určení závažnosti a trvania porušenia (rozsudok Súdu prvého stupňa z 9. júla 2003, Cheil Jedang/Komisia, T-220/00, Zb. s. II-2473, bod 217). Za týchto podmienok požiadavky podstatných formálnych náležitostí, ktoré zakladá povinnosť odôvodnenia, sú splnené, ak Komisia uvedie vo svojom rozhodnutí podklady pre posúdenie, ktoré zohľadnila pri uplatňovaní svojich usmernení, a prípadne jej oznámenia o spolupráci, a ktoré jej umožnili určiť závažnosť a trvanie porušenia na účely stanovenia výšky pokuty (rozsudok Cheil Jedang/Komisia, už citovaný, bod 218).

332 Isteže je pravda, že v prejednávanej veci Komisia uviedla len číselné údaje týkajúce sa podielov na trhu dotknutých podnikov, na ktorých základe stanovila východiskovú sumu pokuty uloženej žalobcovi na 80 miliónov eur.

333 Komisii však z dôvodu povinnosti odôvodnenia neprináleží uviesť vo svojom rozhodnutí číselné údaje týkajúce sa spôsobu vypočítania výšky pokút (rozsudok Súdneho dvora zo 16. novembra 2000, Stora Kopparbergs Bergslags/Komisia, C-286/98 P, Zb. s. I-9925, bod 66).

334 Uvedenie číselných údajov týkajúcich sa spôsobu výpočtu výšky pokút, akokoľvek sú tieto údaje užitočné, nie je nevyhnutné pre dodržanie povinnosti uviesť odôvodnenie rozhodnutia, ktorým boli uložené pokuty, pričom treba zdôrazniť, že Komisii nemôže byť v žiadnom prípade výlučným a mechanickým použitím aritmetických vzorcov, odňatá možnosť voľnej úvahy (rozsudok Súdneho dvora z 2. októbra 2003, Salzgitter/Komisia, C-182/99 P, Zb. s. I-10761, bod 75).

335 Čo sa totiž týka odôvodnenia stanovenia výšky pokút v absolútnom vyjadrení, treba pripomenúť, že pokuty predstavujú nástroj politiky hospodárskej súťaže Komisie, ktorá musí mať určitú mieru voľnej úvahy pri stanovení ich výšky, aby mohla usmerňovať správanie podnikov smerom k dodržiavaniu pravidiel hospodárskej súťaže (rozsudok Súdu prvého stupňa zo 6. apríla 1995, Martinelli/Komisia, T-150/89, Zb. s. II-1165, bod 59).

336 Navyše je dôležité vylúčiť, aby pokuty boli hospodárskymi subjektmi ľahko predvídateľné. Keby Komisia totiž bola povinná uviesť vo svojom rozhodnutí číselné údaje týkajúce sa spôsobu výpočtu výšky pokút narušilo by to ich odstrašujúci účinok. Ak by výška pokuty bola stanovená ako výsledok výpočtu na základe jednoduchého aritmetického vzorca, podniky by mohli predpokladať možnú sankciu a porovnať ju s výhodami, ktoré by mali z porušenia pravidiel práva hospodárskej súťaže.

337 V prejednávanej veci treba uviesť, že Komisia v odôvodneniach č. 522 až 553 napadnutého rozhodnutia uviedla skutočnosti, ktoré zohľadnila pre stanovenie výšky pokút podľa závažnosti porušenia každého dotknutého podniku. Pritom z vyššie uvedených odôvodnení vyplýva, že Komisia jasným a detailným spôsobom uviedla, dôvody, ktorými sa riadila, čo teda umožňuje žalobcovi oboznámiť sa s kritériami

posúdenia zohľadnenými pre posúdenie závažnosti porušenia na účely stanovenia výšky pokuty a umožňuje aj Súdu prvého stupňa vykonať svoje preskúmanie. Treba teda rozhodnúť, že napadnuté rozhodnutie vyhovovalo požiadavke odôvodnenia, ktoré prináleží Komisii podľa článku 253 ES.

338 Čo sa týka tvrdenia žalobcu, že jeho pokuta je neprimeraná a príliš vysoká vzhľadom na jeho obrat, stačí pripomenúť, že Komisia nie je povinná uskutočňovať výpočet výšky pokuty zo súm založených na obrate dotknutých podnikov, nie je ani povinná zabezpečiť, aby v prípade, ak ukladá pokuty viacerým podnikom zapojeným do toho istého porušenia, konečné sumy pokút pre dotknuté podniky, ktoré sú výsledkom jej výpočtu, vyjadrovali akékoľvek rozlíšenie medzi nimi, čo sa týka ich celkového obratu alebo ich obratu na relevantnom trhu výrobkov (rozsudok Dansk Rørindustri a i./ Komisia, už citovaný v bode 90 vyššie, body 255 a 312).

339 Naopak, právo Spoločenstva neobsahuje všeobecne platnú zásadu, že sankcia musí byť proporcionálna významu podniku na trhu s výrobkami, ktoré sú predmetom porušenia (rozsudok Súdneho dvora z 18. mája 2006, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients/Komisia, C-397/03 P, Zb. s. I-4429, bod 101).

340 Článok 15 ods. 2 nariadenia č. 17 nevyžaduje ani to, aby v prípade, ak sa ukladajú pokuty viacerým podnikom zapojeným do toho istého porušenia, suma pokuty, ktorá je uložená podniku malej alebo strednej veľkosti, nebola v percentách obratu vyššia ako suma pokút uložených väčším podnikom. Z tohto ustanovenia totiž vyplýva, že tak pri podnikoch malej alebo strednej veľkosti, ako aj pri veľkých podnikoch sa pri stanovení

sumy pokuty posudzuje závažnosť a dĺžka trvania porušenia. Pokiaľ Komisia uloží podnikom zapojeným do toho istého porušenia pokuty, ktoré sú pre každý z nich zdôvodnené v pomere k závažnosti a dĺžke trvania porušenia, nemožno jej vytýkať, že pre niektoré z nich je suma pokuty vzhľadom na obrat vyššia ako pre iné podniky (rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. marca 2002, Dansk Rørindustri/Komisia, T-21/99, Zb. s. II-1681, bod 203).

341 Tvrdenie žalobcu, že je neproporcionálny charakter uloženej pokuty zjavný, ak sa jej výška porovná s výškami pokút uložených iným podnikom v podobných veciach, musí byť rovnako zamietnuté. Komisia nemôže byť totiž povinná stanoviť pokuty proporcionálne k obratom a s dokonalým vnútorným súladom s pokutami stanovenými v skorších veciach.

342 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že skoršia rozhodovacia prax Komisie neslúži sama osebe ako právny rámec pre ukladanie pokút vo veciach hospodárskej súťaže. Skutočnosť, že Komisia v minulosti uplatnila pri určitých typoch porušenia pokuty na určitej úrovni, ju nemôže zbaviť možnosti zvýšiť túto úroveň v rámci hraníc uvedených v nariadení č. 17, ak je to nevyhnutné na zabezpečenie uskutočňovania politiky hospodárskej súťaže Spoločenstva (rozsudok Musique diffusion française a i./Komisia, už citovaný v bode 278 vyššie, bod 109).

343 Je potrebné dodať, že závažnosť porušení sa musí stanoviť v závislosti od viacerých skutočností, ako sú osobitné okolnosti veci, jej kontext a odstrašujúci dosah pokút, bez toho, aby bol stanovený záväzný alebo vyčerpávajúci zoznam kritérií, ktoré treba povinne vziať do úvahy (rozsudok Ferriere Nord/Komisia, už citovaný v bode 316 vyššie, bod 33, a LR AF 1998/Komisia, už citovaný v bode 275 vyššie, bod 236). Relevantné údaje, ako sú trhy, výrobky, krajiny, podniky a dotknuté obdobia, sa pritom

v každej veci líšia. Z toho vyplýva, že Komisia nemôže byť povinná ukladať podnikom pokuty, ktorých výška zodpovedá percentuálnemu podielu v rovnakej výške, ako je ich obrat vo veciach, ktoré sú porovnateľné z hľadiska závažnosti porušenia (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 13. januára 2004, JCB Service/Komisia, T-67/01, Zb. s. II-49, body 187 až 189).

344 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Súd prvého stupňa je v rámci neobmedzenej právomoci, ktorú mu priznáva článok 229 ES a článok 17 nariadenia č. 17, príslušný posudzovať primeranosť výšky pokút.

345 V prejednávanej veci sa Súd prvého stupňa domnieva, že porušenie je veľmi závažné vzhľadom na niektoré skutočnosti, ako to Komisia uviedla v odôvodneniach č. 534, 535 a 539 až 542 napadnutého rozhodnutia. Ide predovšetkým o oligopolnú povahu trhu a okolnosť, že dotknuté porušenie sa vzťahovalo na celú, alebo takmer celú ponuku so sadrokartónovými doskami na štyroch vnútroštátnych trhoch, na ktoré sa kartel vzťahoval. Okrem toho bol relevantný trh veľký z geografického hľadiska i z hľadiska hodnoty. Štyri dotknuté trhy boli totiž hlavné trhy Spoločenstva so sadrokartónovými doskami a predstavovali približne 80 % celkovej hodnoty trhu Spoločenstva, ktorá bola za posledný úplný rok porušovania vo výške 1,21 miliardy eur. Napokon vzhľadom na dotknutý výrobok mal kartel nevyhnutne dopad na podstatnú časť trhu stavebníctva a tak ovplyvnil veľmi dôležité odvetvie celého hospodárstva.

346 Okrem toho sa nezdá, že by východisková suma stanovená v závislosti od závažnosti porušenia bola so zreteľom na veľkosť relevantného trhu v prejednávanej veci prísnejšia, ako tá uložená v iných veciach. Toto porovnanie však neznamená, že veľkosť relevantného trhu je najlepším či jediným kritériom pre porovnanie pokút uložených v rôznych karteloch. Porovnanie viacerých kartelov je totiž ťažké, vzhľadom na to, že

existuje veľa rôznych skutočností, ktoré môže Komisia zohľadniť pre posúdenie závažnosti porušovania. Navyše, ako už bolo pripomenuté v bode 342 vyššie, také porovnanie je v každom prípade možné vykonať len hypoteticky, keďže rozhodovacia prax Komisie nemôže slúžiť ako právny rámec pre ukladanie pokút vo veciach hospodárskej súťaže.

347 Vzhľadom na viaceré skutočnosti, na ktorých základe je porušenie v prejednávanej veci veľmi závažné (pozri bod 345 vyššie), sa Súd prvého stupňa domnieva, že východisková suma pokuty uloženej žalobcovi stanovená v závislosti od závažnosti porušenia je primeraná.

348 Napokon, je potrebné zamietnuť tvrdenie žalobcu, že sankcia by bola nižšia, ak by Komisia skôr skončila správne konanie, vzhľadom na to, že len nedávno zvýšila všeobecnú výšku ukladaných sankcií. Hoci treba pripustiť, že všeobecná výška pokút sa zvýšila kým prebiehalo správne konanie, stačí pripomenúť, že skutočnosť, že Komisia uplatnila v minulosti pokuty určitej výšky na určité typy porušení, ju nezbavuje možnosti zvýšiť výšku pokuty v rozsahu stanovenom v nariadení č. 17, ak je to potrebné na zabezpečenie realizovania politiky Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže, ale naopak, že účinné uplatňovanie pravidiel Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže vyžaduje, aby Komisia mohla kedykoľvek upraviť výšku pokút pre potreby tejto politiky (rozsudky Musique diffusion française a i./Komisia, už citovaný v bode 273 vyššie, bod 109, a z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 90 vyššie, bod 169).

349 Z vyššie uvedeného vyplýva, že tvrdenia žalobcu, ktorými sa snaží preukázať, že východisková suma pokuty stanovená v závislosti od závažnosti porušenia bola neprimeraná, musia byť zamietnuté.

O dĺžke trvania porušenia

Tvrdenia účastníkov konania

350 Žalobca sa domnieva, že Komisia nesprávne posúdila dĺžku trvania údajného porušenia na základe samostatných a rôznych udalostí. Komisia nesprávne posúdila, že žalobca sa dopustil porušenia, ktoré trvalo od 31. marca 1992 do 25. novembra 1998, t. j. 6 rokov a 7 mesiacov, čo predstavovalo dlhodobé porušenie odôvodňujúce zvýšenie o 65 % východiskovej sumy pokuty.

351 Žalobca tvrdí, že údajné porušenia sa rozdeľujú na dve samostatné obdobia. Prvé zahŕňalo stretnutie v Londýne a výmenu informácií medzi pánom [A]om a bratrancami rodiny Knauf od roku 1992 do začiatku alebo do polovice roka 1993 a druhé zahŕňalo výmeny informácií od polovice alebo od konca roka 1993 do roku 1998, ktoré vykonal pán [D] s generálnymi riaditeľmi ostatných dotknutých podnikov. Tieto skutočnosti nemajú nijakú súvislosť s ostatnými údajnými porušeniami, ktoré sa stali v období od roku 1994 do roku 1998, ani s výmenou údajov o predajoch v Spojenom kráľovstve od polovice roka 1992 do februára 1998.

352 Za týchto okolností žalobca uvádza, že neexistuje komplexná a nepretržitá dohoda, pričom tvrdí, že podľa nariadenia Rady (EHS) č. 2988/74 z 26. novembra 1974 o premlčacej lehote v stíhaní a pri výkone rozhodnutia v oblasti právnej úpravy dopravy a hospodárskej súťaže Európskeho hospodárskeho spoločenstva (Ú. v. ES L 319, s. 1; Mim. vyd. 07/001, s. 61), sa premlčujú porušenia, ku ktorým došlo aspoň pred piatimi rokmi a skončili sa na začiatku inšpekcie Komisie, takže nemôže byť za ne uložená pokuta.

353 Okrem toho žalobca zdôrazňuje, že Pán [D] pokračoval vo výmenách informácií v marci a novembri 1998, napriek tomu, že žalobca zakázal tieto výmeny v marci 1998. Žalobca sa domnieva, že nemôže byť zodpovedný za úkony svojho zamestnanca, ktorý koná v rozpore s jeho príkazmi, a že za koniec porušovania je teda potrebné považovať koniec marca 1998.

354 Žalobca tiež tvrdí, že usmernenia nie sú jasné v otázke, či Komisia môže zohľadniť časti roka. Žalobca sa domnieva, že v zmysle doslovného výkladu usmernení mohla Komisia uložiť zvýšenie východiskovej sumy maximálne o 60 % namiesto 65 %, t. j. o 10 % za každý úplný rok porušovania.

355 Žalobca tiež poznamenáva, že Komisia nemusí vždy uplatniť zvýšenie o 10 %, ako to automaticky urobila vo všetkých nedávnych kartelových veciach. Domnieva sa, že pri stanovení zvýšenia pokuty musí Komisia zohľadniť všetky relevantné okolnosti prejednávanej veci. Dodáva, že taká bola prax Komisie pri jej rozhodnutiach 98/273/ES z 28. januára 1998 týkajúcom sa konania o uplatnení článku [81 ES] (IV/35.733 — VW) (Ú. v. ES L 124, s. 60), a 2002/190/ES z 21. decembra 2000 týkajúcom sa konania o uplatnení článku 81 [ES] (vec COMP.F.1/35.918 — JCB) (Ú. v. ES L 69, 2002, s. 1), ako aj vo veci Izolované potrubia, v ktorej zohľadnila intenzitu porušovania počas rôznych období.

356 Komisia sa domnieva, že tvrdenia predložené podnikom BPB sú novým pokusom o spochybnenie, že išlo o jediné, komplexné a nepretržité porušenie, ako to konštatovala v napadnutom rozhodnutí.

357 Čo sa týka správania pána [D], Komisia sa domnieva, že nie je povinná rozlišovať medzi rôznymi útvarmi podniku, v ktorom sa niektoré aktívne zúčastňujú na karteli, zatiaľ čo iné sa snažia o jeho ukončenie.

358 Podľa Komisia nie je nijako v usmerneniach uvedené, že môže zvyšovať výšku pokút len za úplné roky porušenia. Tiež vysvetľuje, že riziko veľkého zvýšenia v závislosti od dĺžky porušenia účinne podnecuje k jeho oznámeniu alebo k spolupráci s Komisiou. Opačný prístup totiž ide proti cieľu, ktorý vyhlasuje, t. j. zvýšiť výšku pokuty v závislosti od dĺžky trvania porušenia.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

359 Tvrdenia žalobcu, ktorými sa snaží preukázať, že ide o samostatné porušenia, pričom jedna ich časť je z tohto dôvodu premlčaná, sú zhodné s tvrdeniami uvedenými v rámci tretieho žalobného dôvodu. Keďže Súd prvého stupňa už konštatoval, že Komisia sa nedopustila nijakej chyby keď rozhodla, že išlo o jediné a nepretržité porušenie, tvrdenia žalobcu je potrebné zamietnuť.

360 Čo sa týka tvrdenia žalobcu, že jeho účasť na porušení by sa skončila už v marci 1998 ak by Pán [D] neporušil príkazy ktoré mu boli dané, toto tvrdenie je irelevantné. Podnik — t. j. hospodárska jednotka zahŕňajúca osobné, hmotné a nehmotné zložky (rozsudok Súdneho dvora z 13. júla 1962, Mannesmann/Vysoký úrad, 19/61, Zb. s. 675, bod 705 a 706) — je riadený orgánmi upravenými v jeho právnom štatúte a akékoľvek rozhodnutie, ktoré mu ukladá pokutu, môže byť adresované štatutárnym orgánom

podniku (správna rada, predstavenstvo, predseda, riaditeľ atď.). Pravidlá hospodárskej súťaže by sa ľahko obchádzali, keby sa v súvislosti s porušením, ktorého sa dopustil nejaký podnik, od Komisie vyžadovalo, aby vždy preverila a dokázala, kto je autorom rôznych úkonov, čo by jej mohlo brániť v sankcionovaní podniku, ktorý mal z kartelu prospech.

361 Pokiaľ ide o tvrdenie žalobcu, že usmernenia nie sú jasné v otázke, či Komisia môže zohľadniť časti rokov, stačí uviesť, že nič v usmerneniach nebráni zohľadneniu skutočnej dĺžky porušenia v rámci stanovenia výšky pokuty. Taký prístup je úplne logický a rozumný, pričom v každom prípade patrí do rámca voľnej úvahy Komisie.

362 Čo sa týka namietania žalobcom skutočnosti, že Komisia automaticky uplatnila najvyššiu sadzbu 10 % za rok, treba pripomenúť, že hoci bod 1 B prvý odsek tretia zarážka usmernení nestanovuje automatické zvýšenie o 10 % za rok pre dlhodobé porušenia, ponecháva v tejto súvislosti Komisii mieru voľnej úvahy (rozsudok Cheil Jedang/Komisia, už citovaný v bode 331 vyššie, bod 134).

363 V prejednávanej veci Komisia v odôvodnení č. 554 napadnutého rozhodnutia konštatovala, že podnik BPB sa dopustil porušovania v dĺžke trvania šesť rokov a sedem mesiacov, čo je dlhodobé porušenie v zmysle usmernení, a preto zvýšila výšku pokuty stanovenej podľa závažnosti porušenia o 65 %. Z uvedeného vyplýva, že Komisia dodržala pravidlá, ktoré si sama stanovila v usmerneniach. Okrem toho sa Súd prvého stupňa domnieva, že v prejednávanej veci nie je zvýšenie o 65 % so zreteľom na dĺžku trvania porušenia neprimerané.

364 Pokiaľ ide o tvrdenie žalobcu, že Komisia nezohľadnila rôznu intenzitu porušovania v dotknutom období, treba pripomenúť, že zvýšenie sa vykoná použitím určitého percenta na východiskovú sumu, ktorá je stanovená v závislosti od závažnosti celého porušenia, takže zohľadňuje už rôznu intenzitu porušenia. Tiež by nebolo logické zohľadniť pre zvýšenie tejto sumy z dôvodu dĺžky trvania porušenia zmenu v intenzite porušenia počas dotknutého obdobia.

365 Čo sa týka tvrdenia BPB, že Komisia uplatnila v iných veciach týkajúcich sa obmedzení podobnej povahy a dĺžky trvania zvýšenie na základe dĺžky trvania porušenia kratšieho ako to, ktoré sa uplatnilo v prejednávanej veci, stačí zdôrazniť, že skoršia rozhodovacia prax Komisie neslúži sama osebe ako právny rámec pre ukladanie pokút vo veciach hospodárskej súťaže, keďže tento rámec je stanovený len v nariadení č. 17, a že okrem toho hospodárske subjekty nemôžu mať legitímnu dôveru v zachovanie existujúcej situácie, ktorá môže byť zmenená Komisiou v rámci miery voľnej úvahy, ktorou disponuje (rozsudok z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 90 vyššie, bod 171).

366 Z toho vyplýva, že výhradu založenú na nesprávnom zvýšení výšky pokuty z dôvodu dĺžky porušenia je potrebné zamietnuť.

O opakovanom porušovaní

Tvrdenia účastníkov konania

367 Žalobca sa domnieva, že zvýšenie o 50 %, t. j. na 66 miliónov eur, základnej čiastky pokuty z dôvodu opakovaného porušovanie je prehnané a neprimerané.

368 V prvom rade žalobca tvrdí, že úloha, ktorú jeho dcérska spoločnosť zohrala v skoršom porušení, bola malá a pasívna [rozhodnutie 94/601/ES Komisie z 13. júla 1994 týkajúce sa konania o uplatnení článku [81 ES] (IV/C/33.833 — Kartón) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 243, s. 1)]. V dôsledku toho bola napokon uložená jej dcérskej spoločnosti pokuta len vo výške 750 000 eur. Okrem toho skoršie porušenie bolo sankcionované viac ako osem rokov pred uverejnením napadnutého rozhodnutia. Žalobca tvrdí, že Komisia nemôže mechanicky stanoviť zvýšenie na základe existencie skoršieho porušenia. Musí zohľadniť všetky okolnosti skoršieho porušenia: jeho povahu, okolnosti za akých bolo spáchané, čas ktorý od vtedy uplynul a uloženú sankciu. Žalobca odkazuje na viaceré právne poriadky, pričom sa snaží preukázať, že sa zohľadňuje povaha každého skoršieho porušenia a čas, ktorý uplynul od jej spáchania, keď súd plánuje zvýšenie sankcie z dôvodu opakovaného porušovanie.

369 V druhom rade žalobca tvrdí, že Komisia nemôže zvýšiť pokutu z dôvodu opakovaného porušovania, ak prvé a druhé porušovania prebiehali súčasne. V prejednávanej veci rozhodnutie vo veci Kartón (pozri bod 368 vyššie) bolo prijaté 13. júla 1994, takže zvýšenie o 50 % sa malo uplatniť až od tohto okamihu. Podľa žalobcu sa v dôsledku toho musí zvýšenie znížiť na 43,7 milióna eur. Ak by sa situácia posudzovala z iného hľadiska, priťažujúci faktor sa má uplatniť až na pokutu zvýšenú na základe dĺžky trvania porušenia od júla 1994. V takom prípade by suma, ktorá sa má pripočítať z dôvodu priťažujúcich okolností bola 56 miliónov eur.

370 V treťom rade žalobca tvrdí, že zvýšenie je prehnané a neprimerané, pretože je vyššie ako východisková suma pokuty uloženej z dôvodu závažnosti porušenia podnikom Knauf, Lafarge a Gyproc.

371 V štvrtom rade žalobca uvádza, že zvýšenie bolo vyššie ako zníženie o 30 %, ktoré mu bolo priznané z dôvodu uznania jeho spolupráce s Komisiou v tejto veci. Domnieva sa,

že zníženia priznané z dôvodu spolupráce musia byť skutočné a nie byť započítané z dôvodu zvýšenia pre opakované porušovanie.

372 V piatom rade žalobca tvrdí, že len v jednom rozhodnutí Komisie, konkrétne ktoré sa týkalo veci British Sugar (pozri bod 264 vyššie), v ktorom bolo vyššie zvýšenie ako v tejto veci, t. j. o 75 % základnej čiastky, a že v danej veci sa zvýšenie zakladalo na úlohe organizátora, ktorú zohral British Sugar v prvom porušení. Domnieva sa, že vzhľadom na okolnosti v tejto veci, ako aj na rozhodnutie 2002/405/ES Komisie z 20. júna 2001 týkajúce sa konania o uplatnení článku 82 [ES] (COMP/E-2/36.041/PO — Michelin) (Ú. v. ES L 143, 2002, s. 1), je uplatnené zvýšenie o 50 % príliš vysoké.

373 Napokon žalobca uvádza, že Komisia uplatnila rovnaké zvýšenie z dôvodu opakovaného porušovania ako podniku Lafarge, hoci porušenie, ktorého sa Lafarge dopustil v rámci veci, v ktorej bolo prijaté rozhodnutie 94/815/ES Komisie z 30. novembra 1994 týkajúce sa konania o uplatnení článku [81 ES] (Vec IV/33.126 a 33.322 — Cement) (Ú. v. ES L 343, s. 1), bolo oveľa závažnejšie ako porušenie sankcionované vo veci Kartón. Žalobca sa domnieva, že Komisia mala zohľadniť rozdiely medzi dvoma skoršími kartelmi, predovšetkým významnú úlohu podniku Lafarge, dlhodobé trvanie kartelu, na ktorom sa zúčastnil, a skutočnosť, že mu za uvedené porušenie bola uložená pokuta vo výške 14,9 milióna eur. Nezohľadnením týchto rozdielov a uložením obom podnikom rovnakého zvýšenia o 50 % Komisia porušila zásadu rovnosti zaobchádzania.

374 Komisia považuje opakované porušovanie za priťažujúcu okolnosť, keďže dotknutý podnik sa dopustil nového porušenia, síce už bol sankcionovaný za porušenie

rovnakého druhu a že teda bol jasne upozornený, že toto správanie bolo protiprávne a nemá sa opakovať.

375 Čo sa týka tvrdenia žalobcu, že prvé a druhé porušenie prebiehali súčasne a že zvýšenie je potrebné uplatniť primerane, Komisia uvádza, že toto tvrdenie nezohľadňuje skutočnosť, že zvýšenie má sankcionovať vôľu podniku porušiť pravidlá hospodárskej súťaže, napriek tomu, že mu predtým už boli uložené sankcie.

376 Otázka, či zvýšenie z dôvodu opakovaného porušovania je vyššia alebo nižšia ako východisková suma pokuty uložená iným podnikom alebo vzhľadom na zníženia priznané z dôvodu spolupráce BPB, je úplne irelevantná.

377 Podľa Komisie podnik BPB doplnil výhradu, ktorá nebola uvedená v jej žalobe, t. j. že Komisia mala zohľadniť dobu, ktorá uplynula od predchádzajúceho porušenia, ku ktorému podľa repliky došlo „viac ako osem rokov pred uverejnením rozhodnutia v prejednávanej veci“. Táto výhrada je podľa článku 44 ods. 1 písm. c) rokovacieho poriadku neprípustná.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

378 Z judikatúry vyplýva, že zohľadnenie priťažujúcich okolností pri stanovení výšky pokuty je v súlade s úlohou Komisie zabezpečiť súlad s pravidlami hospodárskej súťaže

(rozsudok Súdneho dvora z 29. júna 2006, SGL Carbon/Komisia, C-308/04 P, Zb. s. I-5977, bod 71).

379 Takže medzi prvky, ktoré treba zohľadniť pri analýze závažnosti predmetného porušenia, patrí aj prípadné opakované porušovanie (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, bod 91).

380 Čo sa týka tvrdenia žalobcu, že Komisia nezohľadnila správne všetky okolnosti skoršieho porušenia, musí byť zamietnuté.

381 Na úvod, čo sa týka lehoty, ktorá uplynula medzi dvoma porušeniami, je ustálené, že prvé porušenie bolo sankcionované po začatí prejednávaného porušenia.

382 V súlade s ustálenou judikatúrou Komisia disponuje voľnou úvahou pri výbere okolností, ktoré zohľadní na účely určenia výšky pokút, akými sú najmä osobitné okolnosti veci, jej kontext a odstrašujúci dosah pokút, a to bez toho, aby bolo potrebné odkazovať na záväzný alebo vyčerpávajúci zoznam kritérií, ktoré by sa povinne museli zohľadniť (uznesenie Súdneho dvora z 25. marca 1996, SPO a i./Komisia, C-137/95 P, Zb. s. I-1611, bod 54, a rozsudok zo 17. júla 1997, Ferriere Nord/Komisia, C-219/95 P, Zb. s. I-4411, bod 33).

383 Je vhodné zdôrazniť, že zistenie a posúdenie osobitných charakteristík opakovaného porušovania tvoria súčasť uvedenej právomoci Komisie a že Komisia nemôže byť pri takomto zistení viazaná prípadnou premlčacou lehotou. Opakované porušovanie totiž predstavuje dôležitý prvok, ktorý má Komisia posúdiť, keďže jeho zohľadnením sa sleduje stimulácia podnikov, ktoré prejavili sklon k porušovaniu pravidiel hospodárskej súťaže, aby zmenili svoje správanie. Komisia preto môže v každom prípade zohľadniť príznaky, ktoré môžu svedčiť o takomto sklone, vrátane napríklad času, ktorý uplynul medzi predmetnými porušeniami.

384 V tejto súvislosti treba uviesť, že Súd prvého stupňa sa domnieval, že časový rozdiel menej ako desať rokov medzi dvoma zisteniami porušení svedčí o sklone podniku nevyvodiť príslušné dôsledky zo zistenia porušovania pravidiel hospodárskej súťaže (rozsudok Súdu prvého stupňa z 25. októbra 2005, Groupe Danone/Komisia, T-38/02, Zb. s. II-4407, body 354 a 355).

385 V prejednávanej veci história porušení konštatovaných proti žalobcovi *a fortiori* svedčí o jeho sklone nevyvodiť príslušné dôsledky zo zistenia porušovania pravidiel hospodárskej súťaže z jeho strany, keď napriek tomu, že už bol predmetom skorších opatrení Komisie v rámci rozhodnutia vo veci Kartón, pokračoval viac ako štyri roky v aktívnej účasti na dotknutom karteli po tom, ako mu bolo oznámené uvedené rozhodnutie.

386 Za týchto okolností nie je potrebné preskúmať tvrdenie Komisie o neprípustnosti tvrdenia žalobcu týkajúce sa doby, ktorá uplynula medzi sankcionovaním prvého porušenia a uverejnením napadnutého rozhodnutia.

387 Okrem toho, pokiaľ ide o charakteristiky skoršieho správania, pojem opakované porušovanie neznamená nevyhnutne konštatovanie predchádzajúcej peňažnej sankcie, ale iba konštatovanie predchádzajúceho porušenia práva hospodárskej súťaže Spoločenstva.

388 Zohľadnenie opakovaného porušovania totiž sleduje stimuláciu podnikov, ktoré prejavili sklon k porušovaniu pravidiel hospodárskej súťaže, aby zmenili svoje správanie, ak sa ukázalo, že predchádzajúce konštatovanie porušenia z jeho strany nepostačovalo na to, aby zabránilo opakovaniu protiprávneho správania. Určujúcim prvkom opakovaného porušovania tak nie je predchádzajúce uloženie pokuty a už vôbec nie jej výška, ale predchádzajúce konštatovanie porušenia.

389 Napokon ani sám žalobca netvrdí, že porušenie, za ktoré bola jeho dcérska spoločnosť sankcionovaná v rámci veci Kartón, nie je porušenie rovnakého druhu ako dotknuté porušenie v tejto veci.

390 Preto sa Komisia nedopustila chyby, keď sa v prejednávanej veci domnievala, že osobitné okolnosti v tejto veci, predovšetkým skutočnosť, že ten istý podnik bol už označený za vinného z porušenia, a že napriek tomuto konštatovaniu a uloženiu sankcie, pokračoval vo svojej účasti na podobnom porušení, ktoré bolo v rozpore s tým istým ustanovením Zmluvy, predstavuje opakované porušovanie.

391 Čo sa týka tvrdenia žalobcu, že Komisia môže zvýšiť výšku pokuty z dôvodu opakovaného porušovania, ak prvé a druhé porušovania prebiehali súčasne len od okamihu, keď bolo prijaté prvé rozhodnutie, ktoré sankcionovalo jedno z dvoch porušení, je potrebné zamietnuť.

392 Isteže je pravda, že politika ukladania sankcií za opakované porušovanie má potrebný účinok na porušovateľa len v prípade, ak hrozba prísnejšej sankcie v prípade nového porušenia ho stimuluje, aby zmenil svoje správanie. Zohľadnenie opakovaného porušovania je odôvodnené potrebou ďalšieho odradenia o čom svedčí skutočnosť, že konštatovanie skoršieho porušenia nezabránilo opakovaniu porušenia. Opakované porušovanie sa teda nevyhnutne ukladá po konštatovaní a sankcionovaní prvého porušenia, pretože ho odôvodňuje skutočnosť, že sankcia nebola dostatočne odstrašujúca.

393 V tejto súvislosti sa Súd prvého stupňa v rozsudku z 11. marca 1999, Thyssen Stahl/Komisia, už citovanom v bode 270 vyššie, domnieval, že rozhodnutie Komisie bolo nesprávne právne posúdené, keďže zvýšenie výšky pokuty uloženej podniku Thyssen Stahl AG bolo odôvodnené tým, že Komisia sa domnievala, že ho už sankcionovala za podobné porušenia rozhodnutím 90/417/ESUO z 18. júla 1990, týkajúcim sa konania podľa článku 65 Zmluvy ESUO o dohode a zosúladených postupoch európskych výrobcov plochých výrobkov z ocele valcovaných za studena (Ú. v. ES L 220, s. 28), avšak v dotknutej vo veci sa väčšia časť porušenia dokázaného podniku Thyssen Stahl od 30. júna 1988 do konca roku 1990, sa uskutočnila pred týmto rozhodnutím (body 617 až 625).

394 Na rozdiel od veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok z 11. marca 1999, Thyssen Stahl/Komisia, už citovaný v bode 270 vyššie, v ktorej došlo k väčšej časti porušenia pred prvým rozhodnutím rozhodnutie, v prejednávanej veci, BPB pokračoval vo svojej účasti na dotknutom karteli počas viac ako štyroch rokoch po rozhodnutí prijatom vo veci Kartón.

395 Ako bolo pripomenuté v bode 382 vyššie, posúdenie osobitných vlastností opakovaného porušovanie závisí od výberu okolností, ktoré Komisia v prejednávanej veci zohľadní v rámci svojej voľnej úvahy.

396 Vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci sa Súd prvého stupňa domnieva, že Komisia neprekročila svoju mieru voľnej úvahy, keď sa domnievala, že skutočnosť, že BPB pokračoval po prvom konštatovaní porušenia v účasti na podobnom porušení, ktoré je v rozpore s tým istým ustanovením Zmluvy, viac ako štyri roky, predstavovalo opakované porušovanie, a keď z tohto dôvodu zvýšila výšku pokuty.

397 Čo sa týka výšky tohto zvýšenia, Súd prvého stupňa pripomína, že pri stanovení výšky pokuty disponuje Komisia voľnou úvahou. V tejto súvislosti nie je povinná použiť presné matematické vzorce (rozsudok Michelin/Komisia, už citovaný v bode 273 vyššie, bod 292).

398 Navyše z hľadiska odstrašenia je opakované porušovanie okolnosťou, ktorá odôvodňuje značné zvýšenie základnej čiastky pokuty. Predstavuje totiž dôkaz o tom, že skôr uložená sankcia nebola dostatočne odstrašujúca (rozsudok Michelin/Komisia, už citovaný v bode 273 vyššie, bod 293).

399 Pokiaľ ide o sadzbu zvýšenia uplatnenú v prejednávanej veci, Súd prvého stupňa sa domnieva, že je primeraná. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že prijaté rozhodnutie vo veci Kartón a napadnuté rozhodnutie sa týkajú podobných porušení. Dôsledky tohto záveru nemôže spochybniť ani tvrdenie žalobcu, že úloha, ktorú jeho dcérska spoločnosť zohrala vo veci Kartón, bola malá a pasívna. Dôležitá je totiž skutočnosť, že napriek konštatovaniu porušenia práva hospodárskej súťaže Spoločenstva pokračoval dotknutý podnik v jeho porušovaní. Za týchto okolností bola Komisia oprávnená zvýšiť základná čiastka pokuty o 50 %, aby usmernila správanie žalobcu smerom k dodržiavaniu pravidiel Zmluvy v oblasti hospodárskej súťaže.

400 V rozsahu, v akom sa žalobca svojou argumentáciou snaží preukázať, že zvýšenie z dôvodu opakovaného porušovania nebolo primerané, pričom sa v podstate opiera o skutočnosť, že jej zvýšenie v absolútnom vyjadrení, t. j. 66 miliónov eur, bolo neprimerané, musí byť táto argumentácia zamietnutá.

401 Pri stanovení zvýšenia z dôvodu opakovaného porušovania sa totiž Komisia môže obmedziť na preskúmanie otázky, aké bude primerané percentuálne zvýšenie bez toho, aby zohľadnila v absolútnej hodnote výšku zvýšenia základnej čiastky pokuty, ku ktorej vedie uplatnenie tohto percentuálneho zvýšenia. Ak percentuálne zvýšenie nie je nadmerné, výška zvýšenia v absolútnej hodnote je len matematickým výsledkom uplatnenia percentuálneho zvyšovania na základnú čiastku, ktorej primeranosť sa už samostatne posudzovala vzhľadom na závažnosť a dĺžku trvania dotknutého porušenia.

402 Preto zvýšenie o 50 % základnej čiastky pokuty uloženej žalobcovi z dôvodu opakovaného porušovania nie je neprimerané.

403 Pokiaľ ide o skoršiu prax Komisie, žalobca tvrdí, že len v jednom rozhodnutí Komisie, konkrétne ktoré sa týkalo veci British Sugar, v ktorom bolo vyššie zvýšenie (o 75 %), a že v danej veci sa zvýšenie zakladalo na úlohe organizátora, ktorú zohral British Sugar v prvom porušení. Domnieva sa, že vzhľadom na okolnosti v tejto veci, je uplatnené zvýšenie o 50 % príliš vysoké.

404 Čo sa týka predložených porovnaní s ostatnými rozhodnutiami Komisie vydanými pri ukladaní pokút pre porušenie pravidiel hospodárskej súťaže, tieto rozhodnutia môžu byť relevantné z pohľadu dodržiavania zásady rovnosti zaobchádzania len ak sa

preukáže, že skutkové okolnosti vo veciach, v ktorých boli vydané, sú rovnaké ako v prejednávanej veci (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. januára 2004, JCB Service/Komisia, už citovaný v bode 343 vyššie, bod 187).

405 Žalobca však nepredložil dostatočné dôkazy, na ktorých základe by bolo možné rozhodnúť, že tieto podmienky boli v prejednávanej veci splnené. Predovšetkým treba konštatovať, že neuviedol rozhodnutia pochádzajúce z doby rozhodnutia v tomto prípade, v ktorých by Komisia uplatnila nižšie percentuálne zvýšenie, ak okolnosti boli podobné ako v prejedávanej veci. Čo sa týka odkazu na rozhodnutie Michelin, v ktorom bola spoločnosť Michelin sankcionovaná z dôvodu opakovaného porušovania pre systém zliav, ktorými odmeňovala predajcov, ide o okolnosti, ktoré sú zjavne odlišné od okolností v predmetnom prípade, pretože takýto systém zliav nie je z hľadiska závažnosti porušenia práva hospodárskej súťaže Spoločenstva porovnateľný s tajným kartelom týkajúcim sa cien a stabilizácie trhu s významnou hodnotou.

406 V každom prípade len skutočnosť, že Komisia v inom rozhodnutí zvýšila základnú čiastku rozdielne z dôvodu opakovaného porušovania, neznamená, že bola povinná uplatniť rovnaké percentuálne zvýšenie aj v napadnutom rozhodnutí. Skoršia rozhodovacia prax Komisie totiž neslúži sama osebe ako právny rámec pre ukladanie pokút vo veciach hospodárskej súťaže, keďže tento rámec je stanovený len v nariadení č. 17 (rozsudok Michelin/Komisia, už citovaný v bode 273 vyššie, bod 292).

407 Žalobca tiež tvrdí, že zvýšenie je prehnané a neprimerané, pretože je vyššie ako východisková suma pokuty uloženej z dôvodu závažnosti porušenia podnikom Knauf, Lafarge a Gyproc.

408 Táto argumentácia je irelevantná. Pokuta BPB bola správne stanovená a zvýšenie z dôvodu opakovaného porušovania je primerané, pričom skutočnosť, že výška zvýšenia je v absolútnej hodnote vyššia ako východisková suma pokút uložených ostatným účastníkom na karteli, je len matematickým výsledkom zvýšenia bez akejkoľvek súvislosti s inými pokutami.

409 Žalobca ďalej tvrdí, že zvýšenie bolo vyššie ako zníženie o 30 %, ktoré mu bolo priznané z dôvodu uznania jeho spolupráce s Komisiou v tejto veci.

410 Toto tvrdenie je tiež irelevantné. Ide o dve rozdielne štádiá stanovenia výšky pokuty.

411 Napokon žalobca uvádza, že Komisia uplatnila rovnaké zvýšenie z dôvodu opakovaného porušovania ako podniku Lafarge, hoci porušenie, ktorého sa Lafarge dopustil v rámci veci Cement, bolo oveľa závažnejšie ako porušenie sankcionované vo veci Kartón.

412 Toto tvrdenie je tiež nedôvodné. Ako bolo už vyššie uvedené, keďže zvýšenie z dôvodu opakovaného porušovania je totiž spojené s priťažujúcou okolnosťou v neprospech dotknutého podniku, skutočnosť, že vlastnosti skoršieho porušenia, ktorého sa dopustil Lafarge, nie sú podobné ako vlastnosti skoršieho porušenia priznaného žalobcovi, nie je relevantné. Relevantná je len okolnosť, že oba podniky boli už predtým zapojené do veľmi závažných porušení, avšak napriek zisteniu týchto porušení neskončili svoju účasť na porušení, ktoré bolo sankcionované v prejednávanej veci.

413 Z vyššie uvedeného vyplýva, že tvrdenia žalobcu týkajúce sa zohľadnenia opakovaného porušovania, je potrebné zamietnuť.

O poľahčujúcich okolnostiach

Tvrdenia účastníkov konania

414 Žalobca sa domnieva, že Komisia mala znížiť výšku pokuty z dôvodu opatrení prijatých pred a po vykonaní šetrenia. Tvrdí, že Komisia nesprávne považovala jej úsilie ako neúčinné. Odmietnutie Komisie uznať jej úsilie je v rozpore so zásadami rovnosti zaobchádzania a ochrany legitímnej dôvery.

415 Po prvé žalobca uvádza, že na základe tvrdení uvedených v anonymnom liste využil služby nezávislých právnych poradcov, aby vykonali vlastné šetrenie (ďalej len „projekt Alpha“). Na základe záverov projektu Alpha správna rada žalobcu zaviedla formálnejší program zosúladenia s právom hospodárskej súťaže v rámci ktorého prijala vyhlásenie zásady o vyhovení, ktorú museli riaditelia a ostatní riadiaci pracovníci podpísať. Žalobca tiež rozhodol o skončení všetkých výmen informácií a poveril advokátsku kanceláriu, aby mu pomohla vypracovať a uplatniť rôzne ďalšie prvky jeho formálneho programu zosúladenia.

416 Po druhé žalobca uvádza, že po začatí šetrenia Komisie, opatrenia, ktoré prijal, dokazujú vyššiu úroveň spolupráce. Umožnil inšpektorom voľný prístup k jeho

obchodným dokumentom a počítačom. Okrem toho poskytol požadované dokumenty a pán [D] presne odpovedal na otázky položené Komisiou. Navyše predložil Komisia vo svojej odpovedi na druhú žiadosť o informácie také informácií, o ktorých nemala predtým žiadne vedomosti. Žalobca sa domnieva, že z dôvodu jeho úsilia o skončenie porušovania už pred začatím šetrení Komisie a jeho dobrovoľnej spolupráce počas tohto šetrenia, mu musí byť výška pokuty ešte viac znížená.

417 Žalobca odmieta tvrdenie Komisie, že zničil alebo zatajil dôkazy. Uvádza, že tieto tvrdenia sa nezakladajú na žiadnom dôkaze. Zdôrazňuje, že hoci niektoré dokumenty boli v rámci projektu Alpha vyňaté zo spisu, poznámka o ich vyňatí bola v ňom uvedená.

418 Po tretie čo sa týka skutočnosti, že generálny riaditeľ žalobcu pán [D] porušil príkazy správnej rady a pokračoval vo výmene informácií bez jej vedomia a tiež aj vedomia všetkých zamestnancov, žalobca sa domnieva, že nemôže byť zodpovedný za jeho činnosť predovšetkým z dôvodu, že mal nezávislé postavenie. Okrem toho žalobca tvrdí, že keď sa dozvedel o pokračovaní pánom [D] v uvedených výmenách, pán [D] musel priamo, bez akejkoľvek náhrady odstúpiť z funkcie. Žalobca zdôrazňuje, že neuposlúchnutie pánom [D] príkazov bolo jediným neúspechom pri jeho úsilí o ukončenie porušovania. Komisia teda nemôže tvrdiť, že opatrenia, ktoré prijal, boli neúčinné.

419 Po štvrté žalobca tvrdí, že vystúpil zo systému výmeny informácií v apríli 1998. Ak by teda nedošlo zo strany pána [D] k svojvoľnému porušovaniu príkazov jeho správnej rady, súlad s pravidlami hospodárskej súťaže by bol úplne zabezpečený od marca 1998. Okrem toho by bol oprávnený na zníženie pokuty pre to, že skončil porušovanie ihneď po zásahu Komisie.

420 Po piate sa žalobca domnieva, že z porušenia nemal prospech. Ceny v konkrétnych číslach ostali v Spojenom kráľovstve na rovnakej úrovni a v Nemecku sa znížili, hoci náklady sa zvýšili. Okrem toho bol jeho podiel na každom zo štyroch dotknutých trhov bol menší v roku 1998 ako v roku 1992 a jeho obrat dosiahol len v roku 1997/1998 úroveň, akú mal v roku 1991/1992. Navyše by sa ceny v každom prípade ustáli v dôsledku skončenia cenovej vojny. Žalobca sa domnieva, že ak Komisia môže zvýšiť výšku pokuty z dôvodu zisku, ktorý získal v dôsledku porušenia, musí tiež pre zníženie výšky pokuty zohľadniť to, že z porušenia nemal nijaký zisk.

421 Komisia namieta voči tvrdeniam žalobcu.

422 Domnieva sa, že vo svojej replike BPB predložil nové tvrdenie, ktorým žiada o zníženie výšky pokuty z dôvodu, že ukončil porušovanie po šetrení, ktoré vykonali jej služby na konci roka 1998. Toto nové tvrdenie je v tomto štádiu konania neprípustné. Navyše nie je dôvodné, pretože Komisia nie je vo všeobecnosti povinná považovať pokračovanie v porušovaní za priťažujúcu okolnosť ani skončenie porušovania za poľahčujúcu okolnosť.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

423 Po prvé čo sa týka opatrení prijatých žalobcom, aby zabránil opakovanému porušovaniu z jeho strany (prepustenie riadiacich pracovníkov zapojených do porušujúcich správaní, ako aj prijatie interných programov zosúladenia s pravidlami hospodárskej súťaže a iniciatívy informovania zamestnancov v tejto súvislosti), treba

uviesť, aj keď je určite dôležité, že podnik prijal opatrenia na zabránenie tomu, aby boli v budúcnosti spáchané nové porušenia práva hospodárskej súťaže Spoločenstva jeho zamestnancami, táto skutočnosť sa nemôže dotknúť existencie porušenia, ktoré bolo konštatované. Z toho vyplýva, že samotná skutočnosť, že Komisia v niektorých prípadoch vo svojej rozhodovacej praxi zohľadnila zavedenie programu zosúladenia s právom hospodárskej súťaže ako poľahčujúcu okolnosť, ju nezaväzuje, aby vo vymedzenom prípade postupovala rovnako (rozsudok Súdu prvého stupňa z 9. júla 2003, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients/Komisia, T-224/00, Zb. s. II-2597, bod 280).

424 Komisia teda nemá povinnosť považovať takúto skutočnosť za poľahčujúcu okolnosť, pokiaľ dodrží zásadu rovnosti zaobchádzania, ktorá stanovuje, že v tomto bode nemôže vykonať odlišné posúdenie situácie podnikov, ktorým je to isté rozhodnutie určené (rozsudok z 9. júla 2003, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients/Komisia, už citovaný v bode 423 vyššie, bod 281). Pritom z napadnutého rozhodnutia nijako nevyplýva, že Komisia v tomto bode vykonala odlišné posúdenie situácií štyroch dotknutých podnikov, čo ani žalobca napokon netvrdí.

425 Po druhé žalobca uvádza, že opatrenia, ktoré prijal po začatí šetrenia Komisie dokázali vysokú úroveň spolupráce a že výška jeho pokuty by mala byť preto ešte znížená. Tieto tvrdenia sa však prekrývajú s otázkou, či Komisia správne zohľadnila spoluprácu žalobcu v rámci oznámenia o spolupráci. Spolupráca žalobcu počas správneho konania bude preskúmaná, avšak nie je poľahčujúcou okolnosťou, ktorá by odôvodňovala iné zníženie ako to, ktoré sa poskytuje v rámci oznámenia o spolupráci.

426 Treba však pripomenúť, že v usmerneniach je uvedená možnosť priznať podniku, ktorý spolupracoval s Komisiou v konaní začatom z dôvodu porušenia pravidiel hospodárskej súťaže, zníženie pokuty mimo rámca stanoveného v oznámení o spolupráci, pričom bod 3 šiesta zarážka stanovuje, že sa zohľadnení ako poľahčujúca okolnosť „efektívna spolupráca podniku v procese [konaní — *neoficiálny preklad*], mimo rámca oznámenia [o spolupráci]“.

427 Keďže však túto výhradu treba vykladať tak, že smeruje k tomu, aby bolo konštatované, že Komisia mala priznať žalobkyni dodatočné zníženie podľa tohto ustanovenia, treba uviesť, že predmetné porušenia patria do pôsobnosti oznámenia o spolupráci, ktorého bod A ods. 1 prvý pododsek odkazuje na tajné kartely medzi podnikmi o stanovení cien, výrobných alebo predajných kvót, rozdelení trhu alebo zákaze dovozov alebo vývozov. Žalobkyňa tak nemôže oprávnene vytýkať Komisii, že nezohľadnila stupeň spolupráce ako poľahčujúcu okolnosť mimo právneho rámca oznámenia o spolupráci (rozsudok Súdu prvého stupňa z 15. marca 2006, BASF/Komisia, T-15/02, Zb. s. II-497, bod 586).

428 Napokon takúto výhradu nemožno adresovať Komisii ani keby bolo treba uznať, že spoluprácu pri šetrení týkajúcom sa horizontálnych kartelov, ktorých predmetom je stanovenie cien a rozdelenie predaja, možno zohľadniť podľa bodu 3 šiestej zarážky usmernení. Za tohto predpokladu by totiž zníženie podľa tohto ustanovenia nevyhnutne predpokladalo, že predmetnú spoluprácu nemožno odmeniť v rámci oznámenia o spolupráci a že bola efektívna, t. j. uľahčila úlohu Komisie spočívajúcu v zistení a potrestaní porušení pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva (rozsudok BASF/Komisia, už citovaný v bode 427 vyššie, body 587 a 588).

429 Po tretie sa žalobca domnieva, že nemôže byť zodpovedný za skutočnosť, že pán [D], generálny riaditeľ, porušil príkazy správnej rady a pokračoval vo výmene informácií bez jej vedomia a tiež aj vedomia všetkých zamestnancov.

430 Toto tvrdenie je irelevantné. Podnik — t. j. hospodárska jednotka zahŕňajúca osobné, hmotné a nehmotné zložky (rozsudok Súdneho dvora Mannesmann/Vysoký úrad, už citovaný v bode 360 vyššie, bod 705 a 706) — je riadený orgánmi upravenými v jeho právnom štatúte a akékoľvek rozhodnutie, ktoré mu ukladá pokutu, môže byť adresované štatutárnym orgánom podniku (správna rada, predstavenstvo, predseda, riaditeľ atď.). Pravidlá hospodárskej súťaže by sa ľahko obchádzali, keby sa v súvislosti s porušením, ktorého sa dopustil nejaký podnik, od Komisie vyžadovalo, aby vždy preverila a dokázala, kto je autorom rôznych úkonov, čo by jej mohlo brániť v sankcionovaní podniku, ktorý mal z kartelu prospech.

431 Ak BPB tvrdí, že ho zradil jeho bývalý generálny riaditeľ, ktorý nedodržal výslovné príkazy správnej rady, riešenie tohto sporu je potrebné hľadať vo vzťahu medzi pánom [D] a BPB a nie na úrovni uplatňovania Komisiou práva hospodárskej súťaže. Takže aj keby pán [D] skutočne porušil príkazy správnej rady BPB a pokračoval vo výmene informácií bez jej vedomia, Komisia je oprávnená uložiť podniku pokutu, keďže BPB a/alebo jeho vlastníci mohli podniknúť akékoľvek kroky proti pánovi [D], ktoré považovali za užitočné.

432 Po štvrté žalobca tvrdí, že vystúpil zo systému výmeny informácií v apríli 1998. Ak by teda nedošlo zo strany pána [D] k svojvoľnému porušovaniu príkazov jeho správnej rady, súlad s pravidlami hospodárskej súťaže by bol úplne zabezpečený od marca 1998.

433 Toto tvrdenie čiastočne podporuje predchádzajúce tvrdenie a tiež nie je relevantné. Keďže Žalobca bol zodpovedný za konanie pána [D], porušovanie pokračovalo až do novembra 1998.

434 Okrem toho sa Komisia správne domnievala, že síce vystúpenie zo systému výmeny informácií svedčí o snahe predísť správaniu, ktorého povaha by mohla v skutočnosti viesť k podozreniu, nepristúpil zároveň k ďalším opatreniam smerujúcich k ukončeniu tajných dohôd, ako tomu nasvedčuje pokračovanie vo výmene informácií či diskusie, ktoré sa uskutočnili medzi konkurentmi v Haagu.

435 Čo sa týka tvrdenia žalobcu týkajúce sa skončenia porušovania po šetrení vykonanom službami Komisie, pričom Komisia považuje toto tvrdenie za neprípustné, treba uviesť, že žalobca sa vo svojej žalobe už odvolal na „promptné skončenie porušovania ako na poľahčujúcu okolnosť“. Preto toto tvrdenie nie je novým žalobným dôvodom v zmysle článku 48 ods. 2 rokovacieho poriadku, ale rozšírenie žalobného dôvodu uvedeného skôr, priamo alebo implicitne v žalobe, ktoré treba považovať za prípustné (pozri rozsudok Súdneho dvora z 15. decembra 2005, Taliansko/Komisia, C-66/02, Zb. s. I-10901, bod 86 a tam citovanú judikatúru).

436 Podľa bodu 3 tretej zarážky usmernení patrí „ukončenie porušovania, akonáhle zasiahne Komisia (konkrétne v prípadoch, keď realizuje kontroly)“ medzi poľahčujúce okolnosti. Zníženie pokuty z dôvodu skončenia porušovania akonáhle zasiahne Komisia však nemôže byť automatické, ale závisí od posúdenia okolností Komisiou v každom jednotlivom prípade v rámci jej voľnej úvahy. V tejto súvislosti bude

uplatnenie tohto ustanovenia usmernení v prospech podniku zvlášť primerané v prípade, že protisúťažná povaha predmetného konania nie je zjavná. Naopak, jeho uplatnenie bude v zásade menej vhodné v situácii, keď je povaha tohto konania zreteľne protisúťažná, pokiaľ to je preukázané (rozsudky Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, Mannesmannröhren-Werke/Komisia, T-44/00, Zb. s. II-2223, bod 281; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 15. júna 2005, Tokai Carbon a i./ Komisia, T-71/03, T-74/03, T-87/03 a T-91/03, neuverejnený v Zbierke, body 292 a 294).

437 Aj keď totiž Komisia v minulosti považovala dobrovoľné ukončenie porušovania za poľahčujúcu okolnosť, na základe svojich usmernení môže brať do úvahy skutočnosť, že zjavné veľmi závažné porušenia sú stále relatívne časté, hoci ich protiprávnosť bola preukázaná od začiatkov politiky hospodárskej súťaže Spoločenstva, a teda môže zastávať názor, že je opodstatnené upustiť od tejto veľkorysej praxe a už nekompenzovať ukončenie takého porušovania znížením pokuty.

438 Na základe týchto okolností primeraná povaha zníženia pokuty z dôvodu skončenia porušovania závisí od toho, či žalobca mohol odôvodnene pochybovať o protiprávnej povahe svojho správania.

439 V prejednávanom prípade je potrebné pripomenúť, že predmetné porušovanie viedlo k tajnému kartelu, ktorého cieľom bola výmena informácií a stabilizácia trhov. Tento typ kartelu predstavuje veľmi závažné porušovanie. Dotknuté podniky si preto museli byť vedomé protiprávneho charakteru svojho správania. Tajná povaha kartelu navyše potvrdzuje skutočnosť, že účastníci si boli vedomí protiprávnej povahy svojho konania.

440 Preto z vyššie uvedených dôvodov sa nie je nesprávne rozhodnutie Komisie, keď v prejednávanej veci nezohľadnila ako poľahčujúcu okolnosť, že podnik skončil porušovanie už pri jej prvých šetreniach.

441 Po piate čo sa týka tvrdenia žalobcu, podľa ktorého Komisia nezohľadnila, že porušovaním nedosiahol nijaký zisk, je potrebné pripomenúť, že hoci výška pokuty uloženej podniku musí byť proporcionálna k dĺžke trvania porušenia a k ďalším faktorom spôsobilým ovplyvniť posúdenie závažnosti porušenia, medzi ktorými sa nachádza zisk, aký mohol dotknutý podnik svojimi praktikami dosiahnuť, nemôže skutočnosť, že podnik nedosiahol porušením žiaden zisk, predstavovať prekážku pre uloženie pokuty, inak by pokute hrozila strata jej odstrašujúceho účinku (rozsudok Súdu prvého stupňa z 29. novembra 2005, SNCZ/Komisia, T-52/02, Zb. s. II-5005, bod 89).

442 Napokon treba uviesť, že aj keď Komisia môže podľa svojich usmernení (bod 2 piata zarážka) z dôvodu priťažujúcich okolností zvýšiť pokutu, aby prekročila sumu neoprávneného prospechu dosiahnutého vďaka porušeniu, nemá táto možnosť za následok, že Komisii je tým uložená povinnosť za každých okolností zisťovať na účely určenia výšky pokuty finančnú výhodu, ktorá je spojená so zisteným porušením. Inými slovami, nedosiahnutie takej výhody nemožno považovať za poľahčujúcu okolnosť (rozsudok SNCZ/Komisia, už citovaný v bode 441 vyššie, bod 91).

443 Preto musia byť zamietnuté tvrdenia žalobcu, ktorými sa snaží dosiahnuť zníženie pokuty z dôvodu poľahčujúcich okolností.

O spolupráci

Tvrdenia účastníkov konania

444 Žalobca tvrdí, že Komisia porušila zásady ochrany legitímnej dôvery a spravodlivého zaobchádzania, keď rozhodla, že opatrenia prijaté žalobcom boli hodné zníženia výšky

pokuty o 30 % podľa ustanovení bodu D oznámenia o spolupráci. Žalobca sa domnieva, že mu malo byť poskytnuté zníženie o 50 až 75 % výšky pokuty podľa ustanovení bodu C oznámenia o spolupráci.

445 Žalobca sa domnieva, že predložil rozhodujúce informácie, na ktorý je vo veľkej miere založené napadnuté rozhodnutie. Žalobca poznamenáva, že Komisia by napríklad nijako nezískala informáciu o stretnutí v Londýne, čo bolo skutkovým základom začatia porušenia, bez súhlasného vyjadrenia žalobcu v odpovedi na jej druhú žiadosť o informácie. V tejto súvislosti spresňuje, že otázka Komisie sa vzťahovala len na výmeny informácií uskutočnené pod vedením generálnych riaditeľov štyroch dotknutých spoločností. Mohol teda odpovedať len na túto otázku. Medzičasom však bol informovaný jeho bývalým predsedom a generálnym riaditeľom pánom [A], že sa uskutočnilo stretnutie v roku 1992. Rozhodol sa odhaliť existenciu tohto stretnutia a toho, čo sa na ňom odohralo. Išlo teda o veľmi dôležité priznanie. Výmeny informácií v Spojenom kráľovstve a predčasné oznamovania si jedného či dvoch zvýšení katalógových cien v Spojenom kráľovstve by sa tiež nedozvedela bez jeho spolupráce. Zdôrazňuje, že úplne dobrovoľne priznal, že prebiehali diskusie vo Versailles o zámere rozdeliť si nemecký trh a tiež pripustil vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách, že iné diskusie sa odohrali v Bruseli na konci roka 1997, ako aj na večeri v Haagu, avšak tvrdí, že nijaká dohoda nebola uzavretá. Žalobca uvádza, že tiež uznal svoju účasť na systéme výmeny informácií. Okrem toho, hoci niektoré informácie týkajúce sa výmen boli získané v rámci šetrenia v jeho sídle, informácie, ktoré sám predložil umožnili Komisia lepšie pochopiť tieto výmeny.

446 Síce Knauf potvrdil existenciu stretnutia v Londýne a Komisia svoje rozhodnutie tiež založila v určitom rozsahu na dôkazoch predložených podnikom Knauf týkajúcich sa tohto stretnutia, tento podnik tak reagoval len pre to, že stretnutie bolo uvedené v oznámení o výhradách. Knauf by nemal čo potvrdiť, ak by žalobca neprezradil existenciu stretnutie už pred oznámením o výhradách. Navyše sa žalobca domnieva, že Komisia po prvých inšpekciách nebola schopná začať správne konanie, keďže namiesto

toho pokračovala v štádiu predbežných šetrení, pričom zaslala dotknutým podnikom žiadosti o informácie. Jedna z týchto žiadostí zaslaných žalobcovi sa úplne zakladala na informáciách, ktoré je spontánne poskytol. Preto mohla Komisia prijať oznámenie o výhradách až na základe získania informácií od žalobcu.

447 Žalobca tvrdí, že ak by nedošlo zo strany pána [D] k porušeniu jeho príkazov, jeho účasť na protiprávnej činnosti by sa skončila už osem mesiacov pred šetrením Komisie.

448 Okrem toho uvádza, že nikdy nenútil žiadny iný podnik v účasti na karteli, nebol na jeho začiatku a nemal nijakú rozhodujúcu úlohu v dotknutých protiprávnych správaniach.

449 Napokon žalobca tvrdí, že aj keby Komisia mala pravdu, keď mu priznala zníženie len podľa bodu D oznámenia o spolupráci, porušila zásadu rovnosti zaobchádzania, keď priznala podniku Gyproc zníženie výšky pokuty o 40 %, a jemu len zníženie o 30 %. Žalobca sa domnieva, že informácia, ktorú poskytol bola dôležitejšia pre argumentáciu Komisie, z toho dôvodu, že informácie poskytnuté podnikom Gyproc sa výlučne týkali obdobia od roku 1996 do roku 1998 a trhu v Nemecku. Čo sa týka tvrdenia Komisie, že účasť podniku Gyproc na porušení bola menej závažná ako jeho, žalobca sa domnieva, že veľkosť zníženia výšky pokuty priznaná Komisiou jednému podniku musí byť v závislosti od poskytnutej informácie, a nie od závažnosti účasti podniku na porušení.

450 Žalobca dodáva, že Komisia s ním nemôže zaobchádzať inak ako s podnikom Gyproc, pričom tvrdí, že Gyproc nespochybnil existenciu skutkových okolností, ani ich posúdenie ako porušení. Zdôrazňuje, že jeho námietky sa vzťahovali predovšetkým na dedukcie, ktoré Komisia vyvodila zo skutkových okolností, skôr ako na samotné skutkové okolnosti.

451 Komisia sa domnieva, že jej závery na základe oznámenie o spolupráci môžu byť zrušené len ak obsahujú skutkový omyl alebo zjavne nesprávne posúdenie.

452 Komisia tvrdí, že okrem bodov 5, 6 a 9 tabuľky uvedenej na stranách 151 až 154 žaloby boli informácie, na ktoré žalobca odkazuje, buď poskytnuté ako odpoveď na jej žiadosti o informácie, alebo ústne oznámené v dôsledku otázok položených pri šetrení. Komisia sa domnieva, že nie je povinná zohľadniť tento druh informácií pri posudzovaní spolupráce podniku. Tvrdí, že zohľadnila skutočnosť, že odpovede boli veľmi podrobné a išli niekedy nad rámec toho, čo bolo potrebné pre poskytnutie úplnej odpovede.

453 Pokiaľ ide o informácie oznámené z vlastného podnetu, Komisia tvrdí, že čo sa týka bodu 6 tabuľky, už disponovala informáciami uvedenými v odôvodneniach č. 201 a 205 napadnutého rozhodnutia. Tvrdí, že už pred samotnými súhlasnými vyjadreniami BPB tiež disponovala dostatočnými informáciami týkajúcimi sa bodu 9 (z bodu 10) tabuľky. Hoci informácia uvedená v bode 5 bola užitočná a zohľadnila ju pre stanovenie zníženia výšky pokuty na základe oznámenia o spolupráci, Komisia dodáva, že existovali dve

správy zaslané pánovi [D], ktoré boli spomenuté v bode 77 oznámenia o výhradách. Obsahovali detailné informácií o obrate ostatných výrobcov a mohli slúžiť ako základ pre iné šetrenia v tejto veci, aj keď tieto informácie neboli samé osebe dostatočné. Veľká časť informácií poskytnutých podnikom BPB teda nebola rozhodujúca.

454 Čo sa týka stretnutia v Londýne Komisia nepopiera, že toto stretnutie bolo významnou okolnosťou porušenia, avšak tvrdí, že bez informácií poskytnutých v tejto otázke, by mohla napriek všetkému stanoviť existenciu jediného, komplexného a nepretržitého porušenia na základe protisúťažných správaní, pričom medzi nimi bola aj výmena informácií, o ktorej disponovala priamymi a aktuálnymi dôkazmi. Navyše informácie týkajúce sa stretnutia v Londýne boli poskytnuté ako odpoveď na konkrétnu otázku uvedenú v druhej žiadosti o informácie týkajúcej sa začiatku uvedených výmen, takže ich prezradenie nebolo úplne z vlastného podnetu. Navyše druhá žiadosť o informácie Komisie nebola úplne založená na informáciách dobrovoľne poskytnutých podnikom BPB. Druhá časť tejto žiadosti sa totiž vzťahovala na informácie poskytnuté ústne pánom [D] po objavení 25. novembra 1998, na prvý deň šetrenia Komisie, v priestoroch BPB dvoch sérií tabuliek podrobne uvádzajúcich predaje štyroch európskych výrobcov.

455 Preto Komisia tvrdí, že nijaká z informácií poskytnutých podnikom BPB neobsahovala rozhodujú informáciu na dokázanie existencie kartelu.

456 Komisia zdôrazňuje, že účasť podniku Gyproc na porušení bola menej závažná ako podniku BPB. Naopak, čo sa týka okolností, za ktorých bol kartel založený a aktívne sa na nich zúčastnil, dôležité informácie poskytol Gyproc. Úvahy týkajúce sa trhu v Nemecku sa teda z veľkej časti zakladali na príspevkoch podniku Gyproc. Komisia sa domnieva, že informácie predložené týmto podnikom boli rovnako hodnotné pre určenie existencie porušenia ako tie, ktoré predložil BPB. Navyše vyhlásenie podniku

Gyproc z 1. septembra 1999 nebolo odpoveďou na žiadosť o informácie. Okrem toho Gyproc nikdy nepopieral, že tieto konania predstavovali porušenie článku 81 ods. 1 ES.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

457 V oznámení o spolupráci Komisia stanovila podmienky, za ktorých môžu byť podniky, ktoré s ňou v priebehu jej vyšetrovania kartelu spolupracujú, oslobodené od pokuty alebo môžu dosiahnuť zníženie pokuty, ktorú by inak museli zaplatiť (pozri bod A ods. 3 oznámenia o spolupráci).

458 Ako je to uvedené v bode E ods. 3 oznámenia o spolupráci, toto oznámenie vyvolalo legitímne očakávania, o ktoré sa opierajú podniky, ktoré chcú informovať Komisiu o existencii kartelu. So zreteľom na legitímnu dôveru, ktorú podniky, ktoré chcú spolupracovať s Komisiou, mohli vyvodzovať z tohto oznámenia, je Komisia povinná postupovať v súlade s ním pri posudzovaní spolupráce dotknutého podniku na účely stanovenia výšky pokuty ukladanej tomuto podniku (rozsudok Súdu prvého stupňa z 15. marca 2006, Daiichi Pharmaceutical/Komisia, T-26/02, Zb. s. II-713, bod 147).

459 V súlade s bodom B oznámenia sa podniku „poskytne zníženie pokuty vo výške najmenej 75 % alebo sa mu vôbec neuloží pokuta, ktorá by inak bola uložená v prípade, ak by nespolupracoval“ [*neoficiálny preklad*], ak:

„a) informuje Komisiu o tajnom karteli skôr, ako Komisia uskutočnila na základe rozhodnutia prešetrovanie v dotknutých podnikoch, za predpokladu, že ešte nemala dostatočné informácie na dokázanie existencie oznamovaného kartelu;

b) ako prvý poskytol rozhodujúce dôkazy o existencii kartelu;

c) ukončil svoju účasť na protiprávnej činnosti najneskôr v čase, keď oznámil kartel;

d) poskytol Komisii všetky relevantné informácie a všetky listiny a dôkazné prostriedky týkajúce sa kartelu, ktoré mal k dispozícii, a udržiava stálu a úplnú spoluprácu počas celého prešetrovania;

e) nenútil iný podnik, aby sa zúčastnil na karteli, ani nezohrával iniciatívnu alebo rozhodujúcu úlohu v protiprávnej činnosti.“ [*neoficiálny preklad*].

460 Navyše podľa bodu C tohto oznámenia sa „podniku, ktorý spĺňa podmienky uvedené [v bode B písm.] b) až e), a ktorý informuje Komisiu o tajnom karteli po tom, ako Komisia uskutočnila na základe rozhodnutia prešetrovanie v dotknutých podnikoch bez toho, aby toto prešetrovanie mohlo byť dostatočným základom na odôvodnenie začatia [správneho] konania na účely prijatia rozhodnutia, poskytne zníženie od 50 do 75 % sumy pokuty“ [*neoficiálny preklad*].

461 Žalobca sa v prvom rade domnieva, že Komisia mu nesprávne odmietla poskytnúť zníženie o 50 až 75 % uvedené v bode C oznámenia o spolupráci. Preto je potrebné preskúmať, či Komisia neporušila podmienky uplatnenia tohto ustanovenia.

462 V prejednávanej veci je pre vyriešenie otázky uplatniteľnosti bodu C pre stanovenie výšky pokuty uloženej žalobcovi, potrebné zistiť, či šetrenia vykonané Komisiou jej poskytli dostatočný základ pre odôvodnenie začatia správneho konania, ktorého cieľom bolo prijať napadnuté rozhodnutie.

463 Komisia totiž tvrdí v odôvodneniach č. 593 a 594 napadnutého rozhodnutia, že disponovala v dôsledku šetrení dostatočnými informáciami na preukázanie existencie oznamovaného kartelu a že BPB nesplnila podmienky uvedené v bode B písm. b) oznámenia o spolupráci, takže jej nebolo poskytnuté významné zníženie pokuty podľa bodu C uvedeného oznámenia.

464 V tejto súvislosti treba uviesť, že žalobca netvrdí, že poskytol rozhodujúce dôkazy týkajúce sa všetkých prejavov kartelu alebo že Komisia nemohla preukázať existenciu kartelu bez dôkazov, ktoré jej predložil. V podstate uvádza, že Komisia nemohla dokázať existenciu jediného a komplexného kartelu spôsobom, akým to urobila.

465 Preto treba overiť, či Komisia mala v dôsledku šetrení dostatočné informácie na preukázanie existencie kartelu, ktorý bol napokon sankcionovaný.

466 Čo sa týka stretnutia v Londýne, BPB prezradil informácie o tomto stretnutí až vo svojej odpovedi na druhú žiadosť o informácie (z 21. septembra 1999) v odpovedi na konkrétnu otázku: „Uveďte, kto navrhol alebo začal výmeny údajov medzi generálnymi riaditeľmi“

467 Preto Komisia, ktorá už vedela o existencii výmen informácií o objemoch predaja na štyroch dotknutých trhoch, disponovala na základe šetrení uskutočnených v novembri 1998 dostatočný základ pre odôvodnenie začatia správneho konania, ktorého cieľom bolo prijať napadnuté rozhodnutie.

468 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v rozsudku z 29. júna 2006, Komisia/SGL Carbon (C-301/04 P, Zb. s. I-5915) sa Súdny dvor domnieval, že odpovede predložené podľa článku 11 ods. 1 nariadenia č. 17 nepredstavujú dobrovoľnú spoluprácu, ale splnenie povinnosti. Pripomenula, že Komisia môže pri plnení úloh, ktoré jej boli zverené v tejto oblasti, získavať všetky nevyhnutné informácie od vlád a kompetentných orgánov členských štátov, ako aj od podnikov a združení podnikov. Komisia je teda oprávnená uložiť tomuto podniku povinnosť poskytnúť všetky potrebné informácie o skutočnostiach, ktoré mu môžu byť známe, a oznámiť jej v prípade potreby súvisiace listiny, ktoré má, aj keď tieto listiny môžu slúžiť proti nemu alebo proti inému podniku na preukázanie protisúťažného správania (body 34, 39, 41 a 44).

469 Čo sa týka výmen informácií o objemoch predaja na štyroch dotknutých trhoch, žalobca nespochybnil, ako navyše vyplýva z bodu 334 žaloby, že Komisia našla priame dôkazy o týchto výmenách pri šetreniach vykonaných v novembri 1998.

470 Pokiaľ ide o výmeny informácií o objemoch a podieloch na trhu v Spojenom kráľovstve, Komisia tvrdí, že dve správy zaslané pánovi [D], ktoré boli spomenuté v bode 77 oznámenia o výhradách, obsahovali detailné informácie o obrate ostatných výrobcov a mohli slúžiť ako základ pre iné šetrenia v tejto veci, aj keď tieto informácie neboli samé osebe dostatočné.

471 V tejto súvislosti treba uviesť, že dokumenty spomenuté v bode 77 oznámenia o výhradách sú správy, ktoré zaslal pánovi [D] pán [M], generálny riaditeľ podniku BG, predchodca pána [N], o vývoji na trhu v Spojenom kráľovstve. Tieto interné dokumenty však nedokazujú, že dotknuté informácie boli prezradené osobám, ktoré neboli zamestnané v podniku BPB. BPB v svojom zázname zo 17. marca 1996, ako aj podrobnejšie vo svojom vyhlásení z 28. mája 1999 však priznal, že výmena informácií o objemoch predaja na trhu v Spojenom kráľovstve sa uskutočňovala medzi konkurentmi od roku 1992 do začiatku roku 1998.

472 Čo sa týka výmeny údajov týkajúcich sa zvyšovanie cien na trhu v Spojenom kráľovstve, Komisia tvrdí, že už disponovala informáciami uvedenými v odôvodneniach č. 201 a 205 napadnutého rozhodnutia. Ako vyplýva z týchto odôvodnení, okrem toho, že dve interné memorandá podniku BPB nájdené pri šetreniach dokazujú len to, že sa diskutovalo o zvyšovaní cien, preukázanie Komisiou tohto prvku porušenia sa opiera o podobnosť zvyšovaní cien. Za týchto okolností skutočnosť, že BPB priznal vo svojom zázname zo 17. marca 1996, ako aj podrobnejšie vo svojom vyhlásení z 28. mája 1999, ako vyplýva z odôvodnenia č. 207 napadnutého rozhodnutia, že došlo k tzv. „ojedinelým prípadom“, keď pán [N] zatelefonoval zástupcom podnikov Lafarge a Knauf v Spojenom kráľovstve, aby ich informoval o zámeroch BG v oblasti cien, ako aj rozmedzí predpokladaného zvyšovania, významne prispela k odôvodneniu Komisie.

473 Pokiaľ ide o stretnutia vo Versailles a v Haagu, žalobca priznal svoju účasť na týchto stretnutiach len vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách. Čo sa týka stretnutia v Bruseli, priznal, že sa ho zúčastnil len ako odpoveď na výslovnú otázku Komisie, ktorá mu bola položená v rámci prvej žiadosti o informácie.

474 Napokon čo sa týka systému výmeny informácií, z odôvodnenia č. 271 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia vedela o jeho existencii na základe informácií nájdených pri šetreniach.

475 Súd prvého stupňa teda domnieva, že informácie poskytnuté podnikom BPB v rozsahu, v akom ich možno z pohľadu judikatúry Súdneho dvora uvedenej v bode 468 vyššie považovať za dobrovoľné, nepredstavovali rozhodujúce dôkazy na preukázanie existencie kartelu a že Komisia disponovala po vykonaní šetrení v skutočnosti dostatočnými informáciami na preukázanie uvedenej existencie.

476 Vzhľadom na kumulatívnu povahu podmienok uvedených v bode B písm. b) až e) oznámenia o spolupráci, ako sú uvedené aj v bode C tohto oznámenia, a keďže minimálne jedna z týchto podmienok, t. j. podmienka uvedená v bode B písm. b), v spojení s bodom C oznámenia nie je splnená, netreba skúmať, či BPB splnil ostatné podmienky stanovené v týchto ustanoveniach.

477 Z uvedeného vyplýva, že Komisia sa nedopustila nijakej chyby, keď nepriznala žalobcovi zníženie výšky jeho pokuty podľa bodu C oznámenia o spolupráci.

478 Treba však ešte v rámci neobmedzenej právomoci Súdu prvého stupňa, overiť, či bola dostatočná výška zníženia priznaná Komisiou z dôvodu spolupráce BPB podľa bodu D oznámenia o spolupráci.

479 V tejto súvislosti, treba uviesť, ako vyplýva z odôvodnení č. 592 a 596 napadnutého rozhodnutia, že BPB bol účastníkom kartelu, ktorý ako prvý oznámil Komisii, po tom, ako predložila žiadosti o informácie, avšak nad rámec tejto žiadosti, skutočnosti, ktoré dopĺňali tie, ktoré objavila pri vykonaných šetreniach a ktoré potvrdzovali existenciu kartelu. Komisia pripúšťa, že tieto skutočnosti obsahovali podrobné informácie o dotknutých stretnutiach, predovšetkým toho v Londýne a o výmenách informácií na hlavných európskych trhoch, najmä na trhu v Spojenom kráľovstve.

480 Okrem toho, ako vyplýva z preskúmania druhého žalobného dôvodu, je síce pravda, že Komisia mohla preukázať existenciu kartelu aj bez vedomosti o stretnutí v Londýne, vnímala by ho však odlišne. Súd prvého stupňa sa domnieva, že informácie poskytnuté podnikom BPB, a predovšetkým tie, ktoré sa týkali stretnutia v Londýne, významne posilnili argumentáciu Komisie, čo sa týka existencie spoločného plánu, a tak jej umožnili podstatne zvýšiť výšku pokút z dôvodu závažnosti porušenia. Rovnako sa táto úvaha vzťahuje aj na podrobné informácie, ktoré BPB poskytol a ktoré sa týkali výmeny informácií o objemoch predaja a o zvýšení cien na trhu v Spojenom kráľovstve. Tento záver potvrdzuje aj veľké množstvo citácií v napadnutom rozhodnutí skutočností poskytnutých podnikom BPB.

481 Napokon, ako vyplýva z bodu 2.2.2 odpovede BPB na oznámenie o výhradách a preskúmania jeho druhého žalobného dôvodu, BPB navyše uznal väčšinu skutkových zistení, ktoré boli uvedené v oznámení o výhradách. Okrem toho, ako vyplýva z bodov 1.1.4, 2.2.2 a 6.2.27 jeho odpovede na oznámenie o výhradách, preskúmania jeho druhého žalobného dôvodu a jeho odpovede na písomnú otázku Súdu prvého stupňa, BPB nespochybňuje ani posúdenie niektorých skutočností ako porušenia práva hospodárskej súťaže Spoločenstva. BPB teda uznal, že stretnutie v Londýne, výmena

údajov o objemoch predaja na štyroch dotknutých trhoch a najmä na trhu v Spojenom kráľovstve, ako aj jedna či dve výmeny informácií o zvýšení cien na trhu v Spojenom kráľovstve predstavovali porušenia článku 81 ES.

482 V rámci svojej neobmedzenej právomoci sa Súd prvého stupňa domnieva, že treba žalobcovi priznať dodatočné zníženie výšky pokuty o 10 %, ako bola stanovená pred uplatnením oznámenia o spolupráci, pričom toto zníženie sa pridá k zníženiu o 30 % už priznaného Komisiou.

483 Za týchto okolností nie je už potrebné preskúmať tvrdenia žalobcu, že Komisia porušila zásadu rovnosti zaobchádzania, keď priznala podniku Gyproc z dôvodu spolupráce zníženie o 40 %.

5. *O návrhu zaviazať Komisiu na vrátenie sumy pokuty, alebo subsidiárne sumy o ktorú je znížená spolu s úrokmi*

Tvrdenia účastníkov konania

484 Žalobca tvrdí, že pokutu už zaplatil. Tvrdí však, že je nešťastné, že v napadnutom rozhodnutí nie je uvedená úroková sadzba, ktorá sa uplatní v prípade, že ju bude Komisia musieť v celosti alebo čiastočne vrátiť. Domnieva sa, že táto úroková sadzba

musí byť minimálne v takej výške, ako by sa uplatnila ak by poskytla bankovú záruku, t. j. 4,79 %. V každom prípade prenecháva posúdenie výšky uplatniteľnej úrokovej sadzby na úvahu Súdu prvého stupňa, pričom navrhuje, aby o tejto otázke rozhodol v prípade zrušenia alebo zníženia výšky pokuty, ktorá mu bola uložená. Okrem toho žiada, aby ju zaviazal uhradiť úroky z omeškania od vyhlásenia tohto rozsudku až do úplného vrátenia dlžnej sumy Komisiou.

485 Komisia sa domnieva, že tieto tvrdenia sú predčasné. Navyše je návrh uvedený v rámci tretieho žalobcovho návrhu neprípustný, pretože Súd prvého stupňa nie je oprávnený nariadiť takéto opatrenie.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

486 V mnohých prípadoch už bolo rozhodnuté, že zrušujúci rozsudok v konaní o neplatnosť, ktorý pôsobí *ex tunc* a ktorý teda retroaktívne odníma zrušovanému právnemu aktu právne účinky, takže žalovaná inštitúcia je na základe článku 233 ES povinná prijať nevyhnutné opatrenia na zahojenie účinkov konštatovaných protiprávností, čo v prípade aktu, ktorý už bol vykonaný, môže znamenať povinnosť postaviť žalobcu do situácie, v ktorej sa nachádzal pred vydaním tohto právneho aktu (rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, Corus UK/Komisia, T-48/00, Zb. s. II-2325, bod 222).

487 Medzi opatrenia uvedené v článku 233 ES v prípade rozsudku, ktorým bola podniku v dôsledku porušenia pravidiel hospodárskej súťaže uvedených v Zmluve o ES zrušená alebo znížená pokuta, patrí povinnosť Komisie vrátiť celú alebo len časť pokuty zaplatenej podnikom, keďže v nadväznosti na rozhodnutie o zrušení je túto platbu potrebné kvalifikovať ako zaplatenú bez právneho dôvodu. Táto povinnosť sa netýka len

sumy, ktorá bola zaplatená bez právneho dôvodu, ale aj úrokov z omeškania z tejto sumy (rozsudok Corus UK/Komisia, už citovaný v bode 486 vyššie, bod 223).

488 Z uvedeného vyplýva, že ak by Komisia nezaplatila žiadne úroky z omeškania z hlavnej pokuty vrátenej v dôsledku takého rozsudku, Komisia by neurobila nevyhnutné opatrenie, aby tomuto rozsudku vyhovela, a porušila by z tohto dôvodu povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 233 ES.

489 Takže žiadosť zaviazať Komisiu na náhradu sumy o ktorú je pokuta znížená spolu s úrokmi, je neprípustná.

6. *O návrhu na nariadenia opatrení na zabezpečenie priebehu konania*

490 Žalobca uviedol vo svojej žalobe, že „Súd prvého stupňa by prípadne mohol nariadiť šetrenie v podobe správy vypracovanej nezávislým odborníkom, aby bolo sa stanovilo, ktorý účastník konania správne analyzoval ekonomický kontext veci“.

491 Keďže je tento návrh vykladať ako návrh na nariadenie opatrení na zabezpečenie priebehu konania, Súd prvého stupňa sa domnieva, že mu nie je potrebné vyhovieť, pretože z preskúmania veci vyplýva zjavne protisúťažná povaha dotknutého kartelu.

O trovách

492 Podľa článku 87 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Podľa odseku 3 prvého pododseku toho istého ustanovenia môže Súd prvého stupňa rozdeliť náhradu trov konania, ak účastníci konania mali úspech len v časti predmetu konania.

493 V prejednávanom prípade nemala Komisia úspech len v tom, že zníženie, ktoré priznala z dôvodu spolupráce BPB nebolo dostatočné.

494 V takejto situácii bude spravodlivým posúdením prípadu rozhodnutie, že Komisia znáša desatinu vlastných trov konania a je povinná nahradiť desatinu trov konania BPB a že BPB znáša deväť desatín svojich vlastných trov konania a je povinný nahradiť deväť desatín trov konania Komisie.

Z týchto dôvodov

SÚD PRVÉHO STUPŇA (tretia komora)

rozhodol a vyhlásil:

1. Výška pokuty uloženej BPB plc podľa článku 3 rozhodnutia Komisie 2005/471/ES z 27. novembra 2002 o konaní podľa článku 81 [ES] proti BPB

plc, Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG, Société Lafarge SA a Gyproc Benelux NV (vec COMP/E-1/37.152 — Sadrokartónové dosky) je stanovená na 118,8 milióna eur.

2. V zostávajúcej časti sa žaloba zamieta.

3. Komisia znáša jednu desatinu svojich vlastných trovy konania a je povinná nahradiť jednu desatinu trov konania BPB.

4. BPB znáša deväť desatín svojich vlastných trov konania a je povinný nahradiť deväť desatín trov konania Komisie.

Jaeger Tiili Czúcz

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 8. júla 2008.

Tajomník Predseda komory

E. Coulon M. Jaeger

Obsah

Skutkové okolnosti . . . . . II - 1354

Konanie a návrhy účastníkov konania . . . . . II - 1360

Právny stav . . . . . II - 1363

1. O prvom žalobnom dôvode založenom na porušení práva na obhajobu . . . . . II - 1363

Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1363

Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1364

2) druhom žalobnom dôvode založenom na zjavne nesprávnom a/alebo nesprávne odôvodnenom uplatnia článku 81 ods. 1 ES . . . . . II - 1372

O úrovni dôkaznej povinnosti . . . . . II - 1372

Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1372

Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1373

O stretnutí v Londýne . . . . . II - 1374

Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1374

Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1378

O výmene informácií o množstvách predaných v Nemecku, vo Francúzsku, v Beneluxe a Spojenom kráľovstve . . . . . II - 1384

Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1384

Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1386

O výmene informácií o objemoch predaja v Spojenom kráľovstve . . . . . II - 1391

Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1391

Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1392

O výmene informácií o zvyšovaní cien v Spojenom kráľovstve v období od roku 1992 do roku 1998 . . . . . II - 1394

Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1394

Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1396

O stabilizácii podielov na trhu v Nemecku . . . . . II - 1401

Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1401

Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1404

O výmenách informácií o zvýšení cien v Nemecku . . . . . II - 1410

Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1410

Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1415

O geografickom rozsahu kartelu . . . . . II - 1424

3) O treťom žalobnom dôvode založenom na porušení pojmu jediného porušenia . . . . . II - 1425

Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1425

Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1427

4) O štvrtom dôvode založenom na porušení článku 253 ES a článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17, ako aj všeobecných zásad pri výpočte výšky pokuty . . . . . II - 1431

O neprimeranej povahe východiskovej sumy pokuty stanovenej podľa závažnosti porušenia . . II - 1432

O závažnosti porušenia . . . . . II - 1432

— Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1432

— Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1434

O skutočnom dopade porušenia na relevantný trh . . . . . II - 1437

— Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1437

— Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1441

O stanovení východiskovej sumy pokuty na základe závažnosti porušenia . . . . . II - 1448

— Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1448

— Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1451

O dĺžke trvania porušenia . . . . . II - 1457

Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1457

Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1459

O opakovanom porušovaní . . . . . II - 1461

Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1461

Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1464

O poľahčujúcich okolnostiach . . . . . II - 1473

Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1473

Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1475

O spolupráci . . . . . II - 1481

Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1481

Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1486

b) návrhu zaviazať Komisiu na vrátenie sumy pokuty, alebo subsidiárne sumy o ktorú je znížená spolu s úrokmi . . . . . II - 1493

Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1493

Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1494

c) návrhu na nariadenia opatrení na zabezpečenie priebehu konania . . . . . II - 1495

O trovách . . . . . II - 1496